

Έρευνα – Ανάλυση: Προς μια Συμπεριληπτική Εκπαίδευση LGBTIQ+

2022 - 2023

Co-funded by
the European Union

idrisi
CULTURA E SVILUPPO

Jsem pro
roznoš

Nora

I.I.S.S Pio La Torre

Αυτή η δημοσίευση είναι το πρώτο αποτέλεσμα έργου του «Streets Aligned – Supporting educators towards a LGBTIQ+ Inclusive Education» (2021-1-IT02-KA220-ADU-000029989) που υλοποιείται από τέσσερις οργανισμούς: Gender Information Centre NORA (GIC NORA) από την Τσεχία, Idrisi Cultura e Sviluppo ETS από την Ιταλία, ARISTA DEKA από την Κύπρο and Istituto Istruzione Superiore Statale Pio La Torre από τη Σικελία.

Συγγραφείς :

MgA. Bc. Eva Lukešová, Mgr. Dagmar Matulíková, Mgr. et Mgr. Tamara Jačisko Nasri (Gender Information Centre NORA, o.p.s.)

M.A., Bc. Marcello Caruso, Flavia Binenti (Idrisi Cultura e Sviluppo ETS)

Nikos Georgoudis, MA, BA, Elizabeth Tzialla, BA, MA (Arista Deka)

«Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι απόψεις που εκφράζονται είναι μόνο του ή των συγγραφέων και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτά. »

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	4
Γενικό Πλαίσιο: Ιταλία.....	5
Γενικό Πλαίσιο: Τσεχική Δημοκρατία.....	10
Γενικό Πλαίσιο: Κύπρος.....	20
Από τα συναισθήματα στον φεμινισμό: Ιστορία και έμπνευση.....	24
Φεμινιστικό "σπάσιμο νεύρων".....	24
Λεκτική Έκφραση Πόνου.....	25
Η εμπειρία μεταμορφώθηκε σε Σύνθημα.....	25
Αλήθειες που λέγονται από τον γυναικείο κόλπο.....	25
Αγάπη και Αλληλεγγύη.....	26
Αναζητώντας και απελευθερώνοντας τον γυναικείο χώρο.....	27
Προσωπικός χώρος.....	27
Ασφαλής Χώρος.....	28
Χώρος για δουλειά.....	29
Τακτικές του Επαναστατικού Φεμινισμού.....	31
Ριζικά εγερθείσες αντιρρήσεις.....	31
Η Κατακραυγή των Διαμαρτυριών για την Ισότητα.....	33
Στήθη δύναμης: Η Φωνή του Σώματος σε Διαμαρτυρία.....	34
Συγκρούσεις εντός του Φεμινιστικού Κινήματος.....	35
Ο Ρατσισμός στο Φεμινιστικό Κίνημα.....	35
Κάλυψη με Πέπλο στο Φεμινιστικό Κίνημα.....	36
Ταξικές Διαφορές στο Φεμινιστικό Κίνημα.....	38
Η Ομοφοβία στο Φεμινιστικό Κίνημα.....	39
Η Τρανσφοβία στο Φεμινιστικό Κίνημα.....	40
Συγκρούσεις Έξω από το Φεμινιστικό Κίνημα.....	42
Κίνημα κατά των φύλων.....	42
Σπουδές φύλου και σπουδές ανδρών.....	43
Queer Θεωρία: γένεση και πρώιμες εξελίξεις.....	45
Η γένεση της Queer Θεωρίας: Gayle Rubin and το Thinking Sex της.....	49
Η γέννηση Queer Θεωρίας: Adrienne Rich and Compulsory Heterosexuality.....	51

Η ταυτότητα «γλιστρά». Σε τι μπορεί να χρησιμοποιηθεί η queer θεωρία σήμερα στις ανθρωπιστικές επιστήμες;.....	55
Συμπέρασμα.....	58

Εισαγωγή

Αυτό το φυλλάδιο εξετάζει τα κύρια ιστορικά ορόσημα του φεμινιστικού κινήματος, την ιστορία LGBTQI+¹ και την ανάπτυξη των μελετών για το φύλο και queer, με ένα προκαταρκτικό, εννοιολογικό πλαίσιο για τις μεγάλες χώρες της ΕΕ που συμμετέχουν στο Streets Aligned. Ο κύριος στόχος είναι να φέρει αυτές τις εξελίξεις στους αναγνώστες με έναν ευανάγνωστο τρόπο. Το φυλλάδιο απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτικούς στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, αλλά μπορεί φυσικά να εξυπηρετήσει το κοινό και όλα τα άτομα που διψούν για γνώση, δασκάλους, νέους και κοινωνικούς λειτουργούς.

Το φυλλάδιο βασίζεται εν μέρει σε ένα βιβλίο που γράφτηκε από τη Βρετανίδα ιστορικό Lucy Delap, η οποία στο βιβλίο της *Feminisms: A Global History* εστιάζει στα διάφορα φεμινιστικά κινήματα σε όλο τον κόσμο που ήταν κεντρικά για τη διαμόρφωση των κοινωνιών όπως τις γνωρίζουμε σήμερα. Όπως θα δείτε από το παρακάτω κείμενο, ο φεμινισμός δεν ήταν ποτέ (και πιθανότατα δεν θα είναι ποτέ) ένα ενιαίο κίνημα. Ούτε το κίνημα LGBTQI+, το οποίο είναι το θέμα του δεύτερου μισού του φυλλαδίου. Αυτό το μέρος του κειμένου περιγράφει επίσης την ανάπτυξη των σπουδών φύλου, queer και ανδρών σε ακαδημαϊκά περιβάλλοντα.

¹ Αυτό το ακρωνύμιο είναι ένας γενικός όρος για άτομα με μη κυρίαρχο σεξουαλικό προσανατολισμό ή ταυτότητα φύλου. Συγκεκριμένα, αναφέρεται σε λεσβίες, ομοφυλόφιλους, αμφιφυλόφιλους, τρανς, queer και ιντερσεξ. Στη συνέχεια, το σύμβολο + αντιπροσωπεύει άλλες ταυτότητες φύλου και σεξουαλικούς προσανατολισμούς που δεν αναφέρονται ρητά στο ακρωνύμιο.

Γενικό Πλαίσιο: Ιταλία

Εκπαιδευτικές ρυθμίσεις & SOGIGESC στην Ιταλία

Πολλά έγγραφα, ειδικά για το ιταλικό σχολικό σύστημα (και, με την ευρεία έννοια, την εκπαίδευση και την κατάρτιση) «προστατεύουν και υποστηρίζουν τους μαθητές στην ανάπτυξη της ταυτότητάς τους». Ωστόσο, κανένα έγγραφο μέχρι στιγμής δεν αναφέρει ρητά θέματα, λέξεις-κλειδιά ή οτιδήποτε άλλο σχετίζεται με το πλαίσιο SOGIGESC. Αντίθετα, εκπαιδευτικό πρωτόκολλο που εξέδωσε το Υπουργείο Παιδείας (2015) τονίζει το γεγονός ότι «τα σχολεία δεν πρέπει να προωθούν κάποια συγκεκριμένη ιδεολογία».

Ένα άλλο πρωτόκολλο (εθνικές κατευθυντήριες γραμμές, 2017) προτείνει την εισαγωγή στοιχείων και θεμάτων όπως ο σεξουαλικός προσανατολισμός στο σχολείο, αλλά δεν είναι απολύτως δεσμευτικό.

Από την άλλη πλευρά, κατά τη διάρκεια των ετών και μέχρι το 2022, η Ιταλία βρέθηκε, αν μη τι άλλο, στο επίκεντρο πολλών επικρίσεων: για παράδειγμα, έχοντας προωθήσει μια εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση των διακρίσεων LGBT (2013-2015), η UPR έχει υπογράμμιση τις ελλείψεις της Ιταλίας και το γεγονός ότι πολλά σημεία της στρατηγικής 2013-2015 δεν είχαν δοθεί συνέχεια ή εφαρμοστεί.

Το Ιταλικό Υπουργείο Ίσων Ευκαιριών έχει υπογραμμίσει την προθυμία του να τηρήσει τη γνωστή «Στρατηγική για την ισότητα LGBTIQ + 2020-2025» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αρχής γενομένης από το 2022. Σε κάθε περίπτωση, μέχρι σήμερα, η Ιταλία δεν ενσωματώνει θέματα SOGIGESC υποχρεωτικό είτε στο σχολείο είτε σε άλλους χώρους εκπαίδευσης ή/και κατάρτισης. Επομένως, δεν υπάρχει υποχρέωση στο πρόγραμμα σπουδών να ενσωματωθούν θέματα όπως η σεξουαλική εκπαίδευση για τους μαθητές. Οι μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με τη διδασκαλία της «Εκπαίδευσης του Πολίτη», οι οποίες έχουν επικεντρωθεί σε μεγάλο βαθμό, για παράδειγμα, στην προώθηση της εκπαίδευσης στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, δεν ενσωματώνουν ούτε αναφέρουν θέματα SOGIGESC.

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος κατάρτισης μελλοντικών δασκάλων, παιδαγωγών και εκπαιδευτών, δεν υπάρχει εκπαίδευση σε θέματα LGBTIQ+. Αν και υπάρχουν πολλές κατευθυντήριες γραμμές για την καταπολέμηση του φαινομένου των διακρίσεων, τα συγκεκριμένα ζητήματα LGBTIQ+ δεν έχουν συμπεριληφθεί ή συμπεριληφθεί ποτέ στο πρόγραμμα σπουδών μέχρι σήμερα. Πράγματι, υπάρχουν πολλές περιπτώσεις, στις ειδήσεις, που μαρτυρούν μια αντίθετη τάση: ο Arcigay συχνά καταγγέλλει την αδυναμία πρότασης

ερωτηματολογίων ή άλλου είδους στην περιοχή SOGIGESC ακριβώς λόγω των απαγορεύσεων που επιβάλλονται από τη σχολική ή/και την εκπαιδευτική πραγματικότητα.

Γενικά, τα σχολεία έχουν ψυχολόγους ή κοινωνικούς λειτουργούς μέσα τους που παρέχουν στους μαθητές υπηρεσίες ακρόασης, αλλά η εκπαίδευσή τους - όπως αναφέρθηκε παραπάνω - δεν περιλαμβάνει σχεδόν καθόλου θέματα που σχετίζονται με LGBTQ+.

Μερικές φορές αυτή η υπηρεσία και αυτή η εκπαιδευτική προσφορά προωθείται μέσω πρωτοκόλλων, έργων και συνεργασιών με μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς.

Τελικά, όλα εξαρτώνται από τη διαθεσιμότητα του μεμονωμένου σχολείου ή/και εκπαιδευτικού ιδρύματος.

Ακόμη και από την άποψη του εκφοβισμού, τα σχολεία δεν είναι υποχρεωμένα να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένα αυτό που επικεντρώνεται στην ομοφρανσοφοβία (homobitransphobia).

Από κοινωνική και πολιτική άποψη, η ρητορική μίσους και τα ομοφρανσοφοβικά (homobitransphobic) εγκλήματα αυξάνονται στην Ιταλία. Μερικές ενάρετες περιπτώσεις: πολλά σχολεία και πανεπιστήμια σήμερα εγγυώνται στον τρανς φοιτητικό φορέα την αυτόνομη αναγραφή του ονόματός τους.

Όταν μιλάμε για ζητήματα LGBTQ+ και SOGIGESC στην Ιταλία και στο σχολείο, πρέπει να αναφερθούμε στο αμφιλεγόμενο νομοσχέδιο Zan, ένα νομοσχέδιο που πρότεινε ο Alessandro Zan, βουλευτής του Δημοκρατικού Κόμματος και LGBTQ+ ακτιβιστής για δεκαετίες. Από το 2018, λοιπόν, ήταν ένας νόμος που θα καθιστούσε έγκλημα, στην Ιταλία, τις διακρίσεις βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

Μάλιστα, στις 4 Νοεμβρίου 2020 –σε μια περίοδο που κυριαρχούσε η έκτακτη ανάγκη Covid19– ο σχεδιασμός εγκρίθηκε στη Βουλή.

Εδώ, όμως, η διαδικασία διακόπτεται: έχοντας φτάσει στη δεύτερη και οριστική συζήτηση στη Γερουσία πολύ αργότερα, ο νόμος Zan «βυθίστηκε»: όπως υπογραμμίστηκε από πολλούς πολιτικούς, δεν ήταν πραγματικά κατανοητό τι ψήφιζαν, φανταζόμενοι στην πραγματικότητα, ότι το νομοσχέδιο αφορούσε απλώς εγκλήματα μίσους κατά των LGBTQ+ ατόμων και δεν σχετιζόταν επίσης με τις ταυτότητες φύλου, ένα θέμα που φάνηκε πολύ πιο προβληματικό.

Ως εκ τούτου, και η συνακόλουθη σύγχυση, η απόρριψη του νόμου στη Γερουσία. Ως εκ τούτου, μέχρι σήμερα, η Ιταλία δεν διαθέτει (που λαμβάνει επίσημα ερωτήματα και από θεσμικά όργανα της ΕΕ) έναν πραγματικό νόμο κατά των διακρίσεων LGBTQ+.

Αναλυτικά, όμως, από τι αποτελούνταν ο νόμος Zan;

Το νομοσχέδιο είχε «σκοπό, κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 του Συντάγματος, να προσφέρει τη μέγιστη προστασία έναντι κάθε μορφής διάκρισης λόγω φύλου, φύλου και γενετήσιου προσανατολισμού, ως έκφραση των απαραβίαστων δικαιωμάτων κάθε ατόμου, καθώς και έναντι κάθε ατομικής μορφής διάκριση λόγω αναπηρίας».

Η τέχνη. 2 (αναλυτικά: αλλαγές στο άρθρο 604-α του ποινικού κώδικα) εισήγαγε ορισμένες αλλαγές σε προϋπάρχοντες νόμους (άρθρο 604-α του ποινικού κώδικα): για παράδειγμα, στο πρώτο εδάφιο, στοιχείο Α, «ή με βάση φύλο, φύλο, σεξουαλικό προσανατολισμό ή αναπηρία». Ή πάλι: στο γράμμα Δ, η προσθήκη: «προπαγάνδα ιδεών (...) και μεροληπτικές και βίαιες πράξεις για φυλετικές, εθνοτικές, θρησκευτικές ιδέες ή με βάση το φύλο, το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την αναπηρία».

Για να απλοποιήσουμε: Ο Zan Bill οραματίστηκε και επιθυμούσε να ενισχύσει τους προϋπάρχοντες νόμους για την καταπολέμηση των διακρίσεων, που ισχύουν ήδη στην Ιταλία, με συγκεκριμένες αναφορές στον σεξουαλικό προσανατολισμό, τις ταυτότητες φύλου και τις αναπηρίες.

Αρκετές πτυχές ήταν δύσκολο να εγκριθούν από τη Γερουσία. Για παράδειγμα:

1. Καθιέρωση της εθνικής ημέρας κατά των διακρίσεων

Η τέχνη. 7 του νομοσχεδίου Zan καθιέρωσε την εθνική ημέρα κατά των διακρίσεων προκειμένου να προωθηθεί η κουλτούρα του σεβασμού και της ένταξης. Η ημερομηνία που επιλέχθηκε ήταν η 17η Μαΐου, ήδη παγκόσμια ημέρα κατά της ομοφιτρανσφοβίας (homobitranophobia).

2. Ταυτότητες φύλου

Τι σήμαινε; Σε ορισμένες ερμηνείες του νομοσχεδίου, η αναφορά στις ταυτότητες φύλου ήταν πολύ έντονη και υπερβολικά προσανατολισμένη στο ενδεχόμενο «αυτοδιάθεσης».

Σε απόλυτους όρους, η (αρνητική) έμφαση στην ίδια την έννοια της ταυτότητας φύλου έχει δοθεί τόσο από μετριοπαθείς, συντηρητικές όσο και από φεμινιστικές δυνάμεις, που ζήτησαν τελικά την απόρριψη οποιασδήποτε «προπαγανδιστικής» ή/και «τρανσακτιβιστικής» πρότασης, επικαλούμενη μια μάλλον γενική «ελευθερία λόγου και έκφρασης».

Ήταν όμως πράγματι έτσι;

Όχι πραγματικά. Στην πραγματικότητα, το νομοσχέδιο Zan αντιμετώπιζε τις ταυτότητες φύλου με παρόμοιο τρόπο με το ευρωπαϊκό και το δυτικό πλαίσιο, κάνοντας διάκριση μεταξύ του «φύλου» (βιολογικό, καταχωρισμένο κατά τη γέννηση) και του «φύλου» (κατανοούμενο, απλοποιώντας, ως πολιτισμικά καθορισμένο στοιχείο, διαφορετικό από «φύλο» και όχι «συμπτωματικό» ή «συνεπές» του «σεξ»). Όπως ήδη αναφέρθηκε, αυτοί οι ορισμοί είναι πλέον σε μεγάλο βαθμό και ήδη παρόντες στο ιταλικό και ευρωπαϊκό δίκαιο.

Οι αμφιβολίες σχετικά με την «προπαγάνδα» αφορούσαν κυρίως την καθιέρωση της Εθνικής Ημέρας κατά των Διακρίσεων προκειμένου να προωθηθεί η κουλτούρα του σεβασμού και της ένταξης.

Σε κάθε περίπτωση, το νομοσχέδιο Zan προστάτευε ρητά την ελευθερία της έκφρασης και τον πλουραλισμό των ιδεών.

Και αυτοεπιβεβαίωση;

Ουσιαστικά, ο νόμος δεν προέβλεπε καμία αλλαγή στο θέμα της αυτοδιάθεσης. Ακόμη και σήμερα, στην Ιταλία, ο νόμος 164/82 – πολύ παρόμοιος με τον αγγλικό νόμο για την αναγνώριση φύλου – που ρυθμίζει την πορεία προς την αλλαγή φύλου εξακολουθεί να ισχύει από την άποψη αυτή. Πολλές βελτιώσεις έχουν εγκριθεί (σήμερα δεν είναι πλέον απαραίτητο να ακολουθήσει κανείς μια χειρουργική μεταβατική διαδρομή για να λάβει μια αλλαγή φύλου στα έγγραφα). Σε κάθε περίπτωση, το νομοσχέδιο Zan δεν αντιμετώπισε ρητά αυτά τα ζητήματα.

Το ίδιο το νομοσχέδιο αποτελούνταν από μια σειρά αλλαγών σε ήδη υπάρχοντες νόμους κατά των διακρίσεων, ενισχύοντάς τους και εισάγοντας λέξεις-κλειδιά όπως ο σεξουαλικός προσανατολισμός, οι ταυτότητες φύλου και η αναπηρία.

Και το σχολικό σύστημα ή άλλες ρυθμίσεις ADU;

Αυτό ήταν ένα θέμα που συζητήθηκε έντονα. Η προστασία των ανηλίκων, η μη ιδεολογικοποίηση των εκπαιδευτικών πλαισίων, η μη εισαγωγή ευαίσθητων θεμάτων όπως το φύλο και η σεξουαλικότητα ήταν πάντα ακρογωνιαίοι λίθοι των συντηρητικών φτερών. Αναλυτικά όμως τι προέβλεπε ο νόμος;

Τίποτα ιδιαίτερα επιβαρυντικό.

Ακριβώς με την ευκαιρία της Εθνικής Ημέρας κατά των Διακρίσεων για την προώθηση της κουλτούρας του σεβασμού και της ένταξης, τα σχολεία, σε συμμόρφωση με το τριετές πρόγραμμα της εκπαιδευτικής προσφοράς που αναφέρεται στην παράγραφο 16 του άρθρου 1 του νόμου 13 Ιουλίου 2015, n. 107, και στο εκπαιδευτικό σύμφωνο συνυπευθυνότητας, καθώς και οι άλλες δημόσιες διοικήσεις, παρέχουν δραστηριότητες που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο (επιμ. Με την ευκαιρία της ημέρας, μπορούν να οργανωθούν τελετές ή εκδηλώσεις για την προώθηση του σεβασμού, της ένταξης, ενίσχυση της διαφορετικότητας, η αντίθεση στερεοτύπων και προκαταλήψεων κ.λπ.).

Αυτό το στοιχείο, μεταξύ άλλων, είχε ήδη τροποποιηθεί, χρησιμοποιώντας τον τύπο «μπορούν να αναληφθούν», επιτρέποντας ουσιαστικά, για παράδειγμα, σε σχολεία ή άλλες δημόσιες πραγματικότητες και ιδρύματα να ενεργούν ελεύθερα για το θέμα.

Κατά συνέπεια, δεν έγινε καμία αναφορά που να σχετίζεται με την ανάγκη αναμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών. Ούτε η υποχρέωση ad hoc προετοιμασίας σε θέματα LGBTQ+ για δασκάλους, εκπαιδευτικούς, ούτε μαθητές.

Ωστόσο, το κείμενο απορρίφθηκε και δεν υπάρχουν επί του παρόντος υπό συζήτηση νομοσχέδια κατά των διακρίσεων στην Ιταλία.

Αυτή η επισκόπηση του νομοσχεδίου Zan δεν στοχεύει μόνο στην προώθηση του περιεχομένου του με σωστό τρόπο, αλλά και στην περιγραφή της τελευταίας τεχνολογίας, στην ιταλική εκπαίδευση, του SOGIGESC και με περισσότερες λεπτομέρειες σε σχέση με την περιεκτικότητα LGBTQ+ ή που αναφέρεται στη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση.

Όπως αναμενόταν, αν και όχι με ιδιαίτερα αποφασιστικό τρόπο, για παράδειγμα, το Zan Bill ενθάρρυνε τα σχολεία ή άλλους δημόσιους φορείς να διαδώσουν το LGBTQ+ - γενικότερα, την κουλτούρα της ένταξης και της διαφορετικότητας - με την ευκαιρία της παγκόσμιας ημέρας κατά της ομοφιτρανσφοβίας (τον Μάιο το 17ο).

Στην Ιταλία, μέχρι σήμερα, δεν υπάρχει σε καμία περίπτωση όχι μόνο η εισαγωγή θεμάτων ένταξης LGBTQ+ για παράδειγμα στο σχολικό περιβάλλον, αλλά λείπει μια ακόμη πιο γενική σεξουαλική αγωγή. Ένα υποχρεωτικό «θέμα» –και εδώ και πολύ καιρό– σε πολλές χώρες της ΕΕ: Γερμανία, Δανία, Αυστρία, Γαλλία και, όπως γνωρίζουμε, Σουηδία.

Στην πραγματικότητα, το αντίθετο είναι πιο σπάνιο: η Ιταλία μοιράζεται την απουσία μόνο με τη Βουλγαρία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, την Πολωνία και τη Ρουμανία.

Το αποτέλεσμα, όπως αποδεικνύεται σε πολλές πηγές, είναι ότι οι νεαροί Ιταλοί γνωρίζουν όχι μόνο για τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή άλλα, αλλά και για τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, τα εργαλεία πρόληψης κ.λπ.

Εάν, επομένως, ορισμένες χώρες, όπως η Ιταλία, κατέστησαν πρόσφατα υποχρεωτική τη διδασκαλία ζητημάτων και θεμάτων LGBTQ+ (καθώς η σεξουαλική αγωγή είναι ήδη παρούσα εδώ και αρκετό καιρό), συμπεριλαμβανομένων επισκοπήσεων σχετικά με την κίνηση των αιτημάτων, το στιγματιστικό φαινόμενο του AIDS και άλλα, η Ιταλία τείνει να μην κάνει κανένα βήμα μπροστά.

Μια μικρή είναι μια προσπάθεια που εκπροσωπήθηκε από τον Ddl Fedeli (2015), ο οποίος εισήγαγε αρχικά τα θέματα της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία. Το νομοσχέδιο, φυσικά, δεν είδε ποτέ το φως της δημοσιότητας και παρεμποδίστηκε σοβαρά από κινήματα υπέρ της ζωής, καθολικούς συλλόγους και την Καθολική Εκκλησία, συλλόγους γονέων με βαθιά συντηρητική κλίση και πολλά άλλα.

Αλλά τι πραγματικά βλάπτει αυτό το κανονιστικό και εκπαιδευτικό κενό;

Στην πραγματικότητα, μόνο LGBTQ+ άτομα (και όχι μόνο): αν και δεν υπάρχουν διαθέσιμες πολλές μελέτες ή δεδομένα σχετικά με τον ομοφιτρανσφοβικό εκφοβισμό (η τελευταία, του Arcigay, είναι του 2010), είναι πολύ πιθανό ότι οι αριθμοί σε απόσταση 12 ετών είναι οι ίδιοι το ίδιο, ακριβώς επειδή τίποτα –σε αρκετές περιπτώσεις– δεν έχει γίνει επί του θέματος. Ήδη το 2010, το 81% των LGBTQ+ ατόμων στο σχολείο ανέφερε λεκτικό εκφοβισμό, το 38%, απειλές και βία. 16%, σωματικές επιθέσεις.

Γενικό Πλαίσιο: Τσεχική Δημοκρατία

Εκπαιδευτικά περιβάλλοντα & SOGIGESC στην Τσεχική Δημοκρατία

Στην Τσεχική Δημοκρατία δύο έγγραφα ρυθμίζουν την ίση μεταχείριση:

- Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και Ελευθεριών Αρ. 1/1993 Συντ.
- Νόμος κατά των διακρίσεων

«Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και Ελευθεριών εγκρίθηκε το 1991 από την Ομοσπονδιακή Συνέλευση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Τσεχίας και της Σλοβακίας. Το 1992, ο Χάρτης ανακηρύχθηκε μέρος της συνταγματικής τάξης της Τσεχικής Δημοκρατίας. Στο προοίμιο επισημαίνεται η προηγούμενη πολιτική τάξη κατά την οποία είχαν καταπιεστεί τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και αναφέρεται η σημασία της δημοκρατικής παράδοσης.

Στο άρθρο 3 ο Χάρτης αναφέρει: «Τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες είναι εγγυημένα σε όλους ανεξαρτήτως φύλου, φυλής, χρώματος δέρματος, γλώσσας, πίστης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, συμμετοχής σε εθνική ή εθνική μειονότητα, , ιδιοκτησία, γέννηση ή άλλη κατάσταση." Ο χάρτης δεν αναφέρει ρητά τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή το φύλο (χρησιμοποιεί τη λέξη φύλο). Ωστόσο, σε αντίθεση με τον νόμο κατά των διακρίσεων, ο κατάλογος των λόγων στον Χάρτη είναι ανοιχτός.

Ο νόμος κατά των διακρίσεων τέθηκε σε ισχύ το 2009. Ο νόμος αντικατοπτρίζει τους σχετικούς κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁸ καθώς και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και των Βασικών Ελευθεριών και τις διεθνείς συμφωνίες. Ορίζει το δικαίωμα στην ίση μεταχείριση και την απαγόρευση των διακρίσεων σε σχέση με δέκα τομείς της δημόσιας ζωής, συμπεριλαμβανομένης της «πρόσβασης και παροχής εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης (§ 1/1/i)». Η πράξη απαριθμεί συμπεριφορές που εισάγουν διακρίσεις και διακρίνει τις άμεσες και έμμεσες διακρίσεις. Η σεξουαλική παρενόχληση αναφέρεται ρητά ως συμπεριφορά που θα θεωρείται ως διάκριση (§ 2/2). Ο νόμος απαριθμεί έντεκα λόγους που

εισάγουν διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένου του φύλου και του σεξουαλικού προσανατολισμού με την προδιαγραφή: «Οι διακρίσεις λόγω εγκυμοσύνης, μητρότητας και πατρότητας και λόγω σεξουαλικής ταυτότητας θα θεωρούνται επίσης ως διάκριση λόγω φύλου» (§ 2/4).²

«Το τσεχικό ποινικό δίκαιο δεν αναγνωρίζει τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου (σε αντίθεση με τη φυλή ή τη θρησκεία) ως κίνητρο μίσους που πρέπει να τιμωρείται. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι οι ρατσιστικές ή θρησκευτικές επιθέσεις θα πρέπει να χαρακτηρίζονται ως σοβαρά εγκλήματα, αλλά οι ομοφοβικές και τρανσφοβικές επιθέσεις αντιμετωπίζονται ως απλά πλημμέλημα. Ο Δημόσιος Υπερασπιστής των Δικαιωμάτων αναγνώρισε αυτές τις ελλείψεις και συνέστησε την αλλαγή του Ποινικού Κώδικα, ώστε τα θύματα των εγκλημάτων μίσους LGBTI+ να έχουν την ίδια προστασία με τα θύματα άλλων εγκλημάτων που υποκινούνται από μίσος. Ωστόσο, μια τέτοια τροπολογία δεν έχει ακόμη εγκριθεί».³

Τρανσέξουαλ και τσεχικό δίκαιο

Στην Τσεχική Δημοκρατία το πιο σοβαρό πρόβλημα που σχετίζεται με τις ταυτότητες των τρανς είναι μια επίσημη αλλαγή φύλου που απαιτεί χειρουργική επέμβαση. Αυτό εκθέτει τα άτομα που δεν μπορούν να υποβληθούν σε χειρουργική επέμβαση ιδιαίτερα σε μακροχρόνιες διακρίσεις και απώλεια της ιδιωτικής ζωής. Αυτό επικρίνεται επίσης από διεθνείς οργανισμούς όπως η TGEU (Transgender Europe) και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Παρά την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Επιτροπής, αυτή η κατάσταση δεν έχει ακόμη διορθωθεί».⁴

Επίσημη αλλαγή φύλου είναι δυνατή στην Τσεχική Δημοκρατία. «Ωστόσο, είναι δυνατό μόνο με βάση μια χειρουργική αλλαγή φύλου, συμπεριλαμβανομένης της αδυναμίας της αναπαραγωγικής λειτουργίας (δηλαδή, μετά τη στείρωση). Η Τσεχική Δημοκρατία είναι μία από τις τελευταίες χώρες στην Ευρώπη με αυτήν την απαίτηση. Το Συμβούλιο της Ευρώπης θεώρησε αυτή την πρακτική αντίθετη με τις υποχρεώσεις των κρατών μελών για προστασία της υγείας. Ο Συνήγορος των Δικαιωμάτων συνέστησε στην κυβέρνηση να υποβάλει αλλαγές στους σχετικούς νόμους».⁵

² Hodická, K., D. Křišová, L. Lukács, G. Mészáros, L. Polánková, D. Rédei, R. Sáfrány, C. Schneider, L. Slavík, R. Tanzberger. 2019. *Το φύλο στα εθνικά εκπαιδευτικά έγγραφα και τους διδακτικούς πόρους, και στις παιδαγωγικές προσεγγίσεις και τις καθημερινές διδακτικές πρακτικές των εκπαιδευτικών στην Αυστρία, την Τσεχική Δημοκρατία και την Ουγγαρία*. Συγκριτική έκθεση. Διαθέσιμο από: <https://6d77a323ea.clvaw-cdnwnd.com/50d2286a49b6846c801b72a1cf7189d4/200000749-497bb497bd/Comparative%20report7aph326ora>

³ LGBTI+ στην Τσεχική Δημοκρατία (LGBTI+ v České republice). *Διεθνής Αμνηστία*. [Σε σύνδεση]. Διαθέσιμο από: <https://www.amnesty.cz/lgbti/v-cr>

⁴ LGBTI+ στην Τσεχική Δημοκρατία (LGBTI+ v České republice). *Διεθνής Αμνηστία*. [Σε σύνδεση]. Διαθέσιμο από: <https://www.amnesty.cz/lgbti/v-cr>

⁵ LGBTI+ στην Τσεχική Δημοκρατία (LGBTI+ v České republice). *Διεθνής Αμνηστία*. [Σε σύνδεση]. Διαθέσιμο από: <https://www.amnesty.cz/lgbti/v-cr>

Τον Μάιο του 2019, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο έκρινε, σε αντίθεση με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ότι η απαίτηση στέρωσης ήταν νόμιμη. Η απόφαση προσβλήθηκε, αλλά η κατάργηση της προβληματικής παραγράφου του Αστικού Κώδικα δεν έχει συμβεί. Το Συνταγματικό Δικαστήριο έτεινε στην άποψη ότι η ίδια η διατύπωση του νόμου δεν είναι αντισυνταγματική.

Τον Μάρτιο του 2023, πραγματοποιήθηκε συνέντευξη Τύπου με θέμα τις αλλαγές στον Νόμο για την Αλλαγή του Φύλου, στην οποία εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και της Κυβερνητικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα παρουσίασαν σχέδιο τροποποίησης στην §29 του Αστικού Κώδικα. Εάν η πρόταση που παρουσιάστηκε επιτύχει με τη σημερινή της μορφή, η προαναφερθείσα υποχρέωση στέρωσης θα καταργηθεί.

Διατομεακότητα στο τσεχικό δίκαιο

«Στην Τσεχική Δημοκρατία, υπάρχει επίσης χαμηλή επίγνωση της ιδιαίτερης θέσης των LGBTI+ Ρομά και των αναγκών τους. Δεν υπάρχει θεσμική υποστήριξη που να στοχεύει στην αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των LGBTI+ Ρομά. Υπάρχει επίσης έλλειψη συστηματικής και στοχευμένης υποστήριξης για τον μη κερδοσκοπικό τομέα για την επίλυση εγκλημάτων μίσους, την κατάρριψη των στερεοτύπων και την επίλυση εκφράσεων και μίσους κατά των Ρομά. Δεν υπάρχει σχεδόν καμία προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων που επηρεάζουν τους LGBTI+ Ρομά. Είναι μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα, ειδικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, λόγω πολλών μειονεκτημάτων και διακρίσεων που συνορεύουν με τον ρατσισμό, την ομοφοβία και την τρανσφοβία. Τα εθνικά συστήματα υγείας και οι περισσότερες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών δεν λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές ανάγκες των LGBTI+ Ρομά. Οι διατάξεις σχετικά με τις πολλαπλές διακρίσεις απουσιάζουν εντελώς από τους τσεχικούς νομικούς κανονισμούς. Αυτό το είδος διάκρισης δεν απαγορεύεται ρητά από το νόμο, ούτε υπάρχει νομολογία που να το αντιμετωπίζει. Υπάρχει ένας πολύ αδύναμος μηχανισμός παρακολούθησης. Η κοινωνική πολιτική και οι νομικές διατάξεις πρέπει να επεκταθούν ώστε να συμπεριλάβουν μια διατομεακή προσέγγιση, καθώς και να ενσωματώσουν τη διατομεακότητα στο εθνικό δίκαιο».⁶

Εκπαιδευτικές ρυθμίσεις & SOGIGESC στην Τσεχική Δημοκρατία

Οι ειδικές διατάξεις του νόμου κατά των διακρίσεων που αφορούν άνδρες και γυναίκες αναφέρονται στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης, στην παροχή υπηρεσιών και στο

⁶LGBTI+ στην Τσεχική Δημοκρατία (LGBTI+ v České republice). Διεθνής Αμνηστία. [Σε σύνδεση]. Διαθέσιμο από: <https://www.amnesty.cz/lgbti/v-cr>

σύστημα κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων. Δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις σχετικά με το φύλο στον τομέα της εκπαίδευσης».⁷

Το 2019, ο Δημόσιος Υπερασπιστής των Δικαιωμάτων πραγματοποίησε έρευνα με θέμα «Το να είσαι LGBT+ στην Τσεχία» και ασχολήθηκε επίσης με τον τομέα της εκπαίδευσης. Διαπίστωσαν ότι «(τ)το ποσοστό απόκρυψης ή απόκρυψης στο σχολείο ήταν ελαφρώς χαμηλότερο σε σύγκριση με την εργασία και την απασχόληση. Το 43% των ερωτηθέντων συχνά ή πάντα κρύβουν την ταυτότητα φύλου τους, στην περίπτωση του σεξουαλικού προσανατολισμού, το 34%. Σε σύγκριση με τα αποτελέσματα μιας μελέτης του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) από το 2012, πρόκειται για μια στροφή προς μεγαλύτερη διαφάνεια - εκείνη την εποχή, έως και το 71% των ερωτηθέντων έκρυβαν συχνά ή πάντα ότι ανήκουν στην ομάδα LGBT+. Έως και το ένα πέμπτο των ερωτηθέντων είπε ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών τους βίωσαν συχνά ή πάντα αρνητικά σχόλια ή ενέργειες που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου του δικού τους ή ορισμένων συμμαθητών τους. Αντίθετα, μόνο λιγότερο από το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων δεν έχουν αντιμετωπίσει ποτέ τέτοια συμπεριφορά. Αυτό υποδηλώνει ότι τα σχολεία και άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι συχνά μέρη όπου τα άτομα LGBT+ εκτίθενται σε αρνητικές εμπειρίες και ότι αυτός ο τομέας αξίζει, επομένως, περισσότερη προσοχή από δασκάλους, διευθυντές και άλλους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την ατμόσφαιρα στα σχολεία».⁸

«Τον Απρίλιο του 2021, παρουσιάστηκε η κυβερνητική στρατηγική για την ισότητα και την άρση των εμποδίων σε μια αξιοπρεπή ζωή LGBT+ ατόμων στην Τσεχική Δημοκρατία 2021–2026 και τώρα αποτελεί αντικείμενο ευρείας συζήτησης στο πλαίσιο της διυπηρεσιακής διαδικασίας σχολιασμού. Η στρατηγική είναι το πρώτο κυβερνητικό έγγραφο που πραγματεύεται διεξοδικά τα δικαιώματα, τις ζωές και τα προβλήματα των LGBT+ ατόμων στην Τσεχική Δημοκρατία. Ασχολείται με έξι στρατηγικούς τομείς και ένας από αυτούς είναι η εκπαίδευση. Φέρνει προτάσεις για μέτρα με στόχο την καλύτερη προστασία των δικαιωμάτων, την άρση των φραγμών και την ισότιμη θέση των LGBT+ ατόμων στην Τσεχική Δημοκρατία. Τα μέτρα βασίζονται στη συνταγματική τάξη της Τσεχικής Δημοκρατίας, στις διεθνείς της υποχρεώσεις

⁷ Hodická, K., D. Krišová, L. Lukács, G. Mészáros, L. Polánková, D. Rédei, R. Sáfrány, C. Schneider, L. Slavík, R. Tanzberger. 2019. *Το φύλο στα εθνικά εκπαιδευτικά έγγραφα και τους διδακτικούς πόρους, και στις παιδαγωγικές προσεγγίσεις και τις καθημερινές διδακτικές πρακτικές των εκπαιδευτικών στην Αυστρία, την Τσεχική Δημοκρατία και την Ουγγαρία. Συγκριτική έκθεση*. Διαθέσιμο από: <https://6d77a323ea.clvaw-cdnwnd.com/50d2286a49b6846c801b72a1cf7189d4/200000749-497bb497bd/Comparative%20report7aph326ora>

⁸ Όντας LGBT+ στην Τσεχική Δημοκρατία Οι εμπειρίες των LGBT+ ατόμων από προκαταλήψεις, διακρίσεις, παρενόχληση και βία μίσους Έρευνα του Δημοσίου Υπερασπιστή των Δικαιωμάτων 2019

και πρότυπα για την προστασία των δικαιωμάτων των LGBTI+ ατόμων και βασίζονται σε σχετικά δεδομένα και επιστημονικές γνώσεις».⁹

Στην Τσεχική Δημοκρατία υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι δημοσιευμένοι από το κράτος, οι οποίοι ασχολούνται με το SOGIGESC.

«Ένα εργαλείο για την αξιολόγηση της ορθότητας του φύλου των σχολικών βιβλίων»¹⁰

Το μονοσέλιδο υλικό ήταν ένα από τα αποτελέσματα του έργου MŠMT με την ονομασία Assessment of the gender stereotyping in σχολικά βιβλία, που εφαρμόστηκε το 2004. Το ίδιο το έγγραφο δεν έχει ημερομηνία, οι συγγραφείς είναι οι J. Valdroná, I. Smetáčková, B. Knotková. Το έγγραφο αποτελείται από μια σειρά ερωτήσεων που πρέπει να κάνουν οι κριτές κατά την αξιολόγηση ενός σχολικού βιβλίου από την άποψη του φύλου. Οι ερωτήσεις χωρίζονται σε έξι θέματα: επιλογή προγράμματος σπουδών. απεικόνιση γυναικών και ανδρών. εικονογραφήσεις? Παραδείγματα ερμηνείας και εξάσκησης του θέματος. πώς απευθύνονται οι μαθητές και τη γλώσσα περιγραφής. Το εργαλείο προορίζεται να καθοδηγήσει τους κριτές των σχολικών βιβλίων να αναγνωρίσουν εάν ένα βιβλίο είναι στερεότυπο για το φύλο ή όχι.

Η κατευθυντήρια γραμμή παρουσιάζει μια δυαδική έννοια του φύλου: γυναίκες και άνδρες, κορίτσια και αγόρια κ.λπ. Η διατύπωση που χρησιμοποιείται σχετικά με το φύλο είναι «μη παραδοσιακή/εναλλακτική/μη στερεοτυπική απεικόνιση γυναικών και ανδρών». Δεν λειτουργεί με την ταυτότητα φύλου, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή άλλους τύπους ανισοτήτων.

Το εργαλείο είναι μια σύσταση που δημοσιεύεται στον ιστότοπο του MŠMT. Ωστόσο, η μελέτη σχετικά με την κατάσταση της ισότητας των φύλων στο MŠMT επισημαίνει το γεγονός ότι το εργαλείο δεν χρησιμοποιείται συστηματικά στη διαδικασία αξιολόγησης βιβλίων (MŠMT, 2013).

Ομοφοβία σε συλλογικότητες μαθητών: Ομοφοβική παρενόχληση και εκφοβισμός στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης - πώς εκδηλώνεται και πώς να την αποτρέψετε. Πρόσθετο διδακτικό υλικό για σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συμπεριλαμβανομένης της διδακτικής εφαρμογής του θέματος.¹¹

⁹ LGBTI+ στην Τσεχική Δημοκρατία (LGBTI+ v České republice). *Διεθνής Αμνηστία*. [Σε σύνδεση]. Διαθέσιμο από: <https://www.amnesty.cz/lgbti/v-cr>

¹⁰ Ένα εργαλείο για την αξιολόγηση της ορθότητας του φύλου των σχολικών βιβλίων. Διαθέσιμο από: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/zakladni/NHPomuckaproposuzovanigenderovekorektnostiucebnic.doc>

¹¹ Ομοφοβία σε συλλογικότητες μαθητών: Ομοφοβική παρενόχληση και εκφοβισμός στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης - πώς εκδηλώνεται και πώς να την αποτρέψετε. Πρόσθετο διδακτικό υλικό για σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συμπεριλαμβανομένης της διδακτικής εφαρμογής του θέματος. Διαθέσιμο από: https://www.vlada.cz/assets/udalosti/homofobie_web.pdf

Αυτό το Εγχειρίδιο εκδόθηκε από το Κυβερνητικό Συμβούλιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σε συνεργασία με το MŠMT το 2009, ως συμπληρωματικό υλικό για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση που εκπόνησε η Irena Smetáčková, συμπεριλαμβανομένης της διδακτικής εφαρμογής του θέματος που εκπόνησε ο Richard Braun. Είναι μια σύσταση που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σχολικούς συμβούλους, σχολικούς μεθοδολόγους και μεθοδολόγους πρόληψης. Σκοπός του είναι να παρέχει στους καθηγητές οδηγίες σχετικά με «πώς να αναγνωρίζουν την ομοφοβική παρενόχληση και τον εκφοβισμό και ποια προληπτικά μέτρα πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπισή τους καθώς και για την επίλυσή τους» (σελ. 14) Φέρνει παραδείγματα ομοφοβικής παρενόχλησης μεταξύ μαθητών/μαθητών.

Στην εισαγωγή, το εγχειρίδιο ορίζει τους βασικούς όρους (ομοφοβία, ετεροφυλοφιλία, ομοφυλοφιλία, αμφιφυλοφιλία, τρανσεξουαλικότητα, LGBT, φύλο, προκατάληψη), εξηγεί το θέμα της ομοφοβικής παρενόχλησης και εκφοβισμού, πώς μπορεί να αναγνωρισθεί, πώς να την αποτρέψετε και πώς να επίλυση του ομοφοβικού εκφοβισμού. Στο δεύτερο μέρος του εγχειριδίου παρουσιάζονται επιλεγμένες τεχνικές και πιθανοί τρόποι εργασίας στην τάξη. Επισημαίνει ότι σύμφωνα με τον νόμο κατά των διακρίσεων, τον νόμο για την εκπαίδευση, το Σύνταγμα και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και Ελευθεριών, τα σχολεία είναι υπεύθυνα για τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης. Η προσοχή στην ομοφοβική παρενόχληση είναι ένας από τους τρόπους εκπλήρωσης αυτής της δέσμευσης. Το εγχειρίδιο τονίζει την ανάγκη κατανόησης της τάξης των φύλων (την ετεροκανονικότητα, τη διχοτόμηση και τη συμπληρωματικότητά της), για την κατανόηση της φύσης του ομοφοβικού εκφοβισμού.

Σεξουαλική Αγωγή - Επιλεγμένα Θέματα¹²

Το εγχειρίδιο που εκδόθηκε το 2009 είναι έργο δεκατεσσάρων συγγραφέων. Το εγχειρίδιο στοχεύει στη συμπλήρωση ήδη δημοσιευμένων δημοσιεύσεων για την αγωγή υγείας. Μια άλλη πρόθεση είναι να βοηθηθεί η εφαρμογή της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία, να ανταποκριθεί στην επείγουσα ανάγκη να αντιμετωπιστεί το θέμα της σεξουαλικής αγωγής με ολοκληρωμένο τρόπο.

Η δημοσίευση αναφέρεται σε τρία κυβερνητικά έγγραφα: Health 21 – ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα για τη βελτίωση της υγείας του πληθυσμού της Τσεχικής Δημοκρατίας (Κυβερνητικό ψήφισμα αρ. 1046). Εθνικό πρόγραμμα για το HIV/AIDS στην Τσεχική Δημοκρατία την περίοδο 2008-2012 (Κυβερνητικό ψήφισμα αριθ. Είναι σύμφωνα με το Παγκόσμιο Πρόγραμμα κατά του AIDS του UNAIDS. Επικεντρώνεται στις πτυχές της υγείας της σεξουαλικής

¹² Σεξουαλική Αγωγή - Επιλεγμένα Θέματα. Διαθέσιμο από: <http://www.pedagogicke.info/2011/09/e-kniha-pro-vas-sexualni-vychova.html>

ζωής, στην προστασία της αναπαραγωγικής υγείας, στην πρόληψη σεξουαλικών ασθενειών και στην πρόληψη επικίνδυνων συμπεριφορών στο διαδίκτυο. Η σεξουαλική εκπαίδευση συνδέεται με ηθική, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαίσιο για τη βασική εκπαίδευση και νομοθεσία. Ο πίνακας περιεχομένων περιλαμβάνει κεφάλαια για τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τις «σεξουαλικές δυσλειτουργίες», τις «σεξουαλικές αποκλίσεις» και την αποκλίνουσα συμπεριφορά, τις πτυχές του φύλου της σεξουαλικής αγωγής.

Όσον αφορά τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, η ορολογία που χρησιμοποιείται στο εγχειρίδιο προκαλεί σύγχυση και αντικατοπτρίζει μια ουσιαστική και ιατροποιημένη προσέγγιση για τις σεξουαλικές μειονότητες».¹³

Εκπαιδευτικές ρυθμίσεις & SOGIGESC στην Τσεχική Δημοκρατία

Ο κανονισμός για τη δημιουργία του προγράμματος σπουδών της τσεχικής βασικής εκπαίδευσης - ονομάζεται RVP ZV και η έγκυρη έκδοσή του έχει οριστεί για το 2021. Εδώ το θέμα LGBTQI+ παρεμβάλλεται μόνο λανθάνοντα και με τον εξής τρόπο: «Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαίσιο για τη βασική εκπαίδευση ενθαρρύνει, στην ενότητα «Εκπαίδευση του πολίτη», στην ανεκτικότητα: «διευκρινίζει την ανάγκη για ανεκτικότητα στην κοινωνία, σέβεται τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες καθώς και τις διαφορετικές απόψεις, ενδιαφέροντα, τρόπους συμπεριφοράς και σκέψης των ανθρώπων, υιοθετεί ανεκτική στάση απέναντι στις μειονότητες».¹⁴ Σε αυτό το σημείο, θα μπορούσαμε να βρούμε χώρο για να ορίσει ο ίδιος ο καθηγητής στους μαθητές τι είναι μειονότητες. Οι μειονότητες είναι ένας πολύ ευρύς όρος και δεν αναφέρεται ρητά εδώ ποιες μειονότητες πρέπει να αναφέρονται. Το επίπεδο ανοχής είναι επίσης πολύ σχετικό, πάλι εξαρτάται από τον δάσκαλο, με ποιον τρόπο και αν θα συμπεριλάβει το θέμα στη διδασκαλία.¹⁵

Επιπλέον, το RVP αναφέρει την καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας: «αναγνωρίζει μισαλλόδοξες, ρατσιστικές, ξενοφοβικές και εξτρεμιστικές εκδηλώσεις στη συμπεριφορά των ανθρώπων και λαμβάνει ενεργή στάση ενάντια σε όλες τις εκδηλώσεις ανθρωπίνης

¹³ Hodická, K., D. Křižová, L. Lukács, G. Mészáros, L. Polánková, D. Rédei, R. Sáfrány, C. Schneider, L. Slavík, R. Tanzberger. 2019. *Το φύλο στα εθνικά εκπαιδευτικά έγγραφα και τους διδακτικούς πόρους, και στις παιδαγωγικές προσεγγίσεις και τις καθημερινές διδακτικές πρακτικές των εκπαιδευτικών στην Αυστρία, την Τσεχική Δημοκρατία και την Ουγγαρία. Συγκριτική έκθεση.* Διαθέσιμο από: <https://6d77a323ea.clvaw-cdnwnd.com/50d2286a49b6846c801b72a1cf7189d4/200000749-497bb497bd/Comparative%20report7aph326ora>

¹⁴ Εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαίσιο για τη βασική εκπαίδευση. 2021. Διαθέσιμο από: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

¹⁵ Jírová. Δ. 2016. *Θέματα LGBT σε τσεχικό και διεθνές εκπαιδευτικό υλικό*. Διπλωματική εργασία. Διαθέσιμο από: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiixZPE7bP_AhWTgv0HHa0-Bj8QFnoECA0QAQ&url%3Dcdce.%2F20.500.11956%2F73910%3Fshow%3Dfull&usg=AOvVaw3kmbAfldoY6aTd0_QxdaE5

μισαλλοδοξίας». ¹⁶Το RVP αναφέρει άμεσα τα προβλήματα του ρατσισμού, του εξτρεμισμού και της ξενοφοβικής συμπεριφοράς. Από την άποψη της μισαλλοδοξίας, θα ήταν σκόπιμο να συμπεριληφθεί η κατηγορία της ομοφοβίας όπως ήδη αναφέρεται σε μεθοδολογικά υλικά για την πρόληψη κοινωνικά παθολογικών φαινομένων.¹⁷

Επιπλέον, το κεφάλαιο «υγειονομική αγωγή» αγγίζει εν συντομία τον τομέα της σεξουαλικής συμπεριφοράς: «Σέβεται τη σημασία της σεξουαλικότητας σε σχέση με την υγεία, την ηθική, τα ήθη και τους θετικούς στόχους ζωής· κατανοεί τη σημασία του περιορισμού στην εφηβεία και της υπεύθυνης σεξουαλικής συμπεριφοράς»¹⁸.

Στο ίδιο κεφάλαιο, «σεξουαλική εφηβεία και αναπαραγωγική υγεία – υγεία των αναπαραγωγικών συστημάτων, σεξουαλικότητα ως μέρος διαμόρφωσης προσωπικότητας, αποχή, πρώιμη σεξουαλική εμπειρία, ασυδοσία, προβλήματα εφηβικής εγκυμοσύνης και ανατροφής, διαταραχές ταυτότητας φύλου». Ακόμη και εδώ, το Πρόγραμμα Πλαίσιο Εκπαίδευσης δεν παρέχει στους εκπαιδευτικούς επαρκή υποστήριξη σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης του θέματος του διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού. Και αυτό δεν σχετίζεται καν με το θέμα του βγαίνοντας και την ταυτότητα των νέων. Ωστόσο, το θετικό είναι ότι το Υπουργείο Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού δίνει τη δυνατότητα διαπίστευσης μαθημάτων που προσφέρουν αυτό το χέρι βοήθειας. Για παράδειγμα, ο τσεχικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός Transparent προσφέρει ένα διαπιστευμένο μονοήμερο διαδικτυακό μάθημα με θέμα την ένταξη των τρανς και μη δυαδικών νέων στο σχολικό περιβάλλον όσον αφορά την ψυχική ευημερία και τη συλλογική συνοχή¹⁹.

«Η λέξη «ομοφυλοφιλία» ή ο όρος LGBT δεν εμφανίζεται καθόλου στο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Πλαίσιο για τη Βασική Εκπαίδευση».

Η λέξη «σεξουαλική ταυτότητα» εμφανίζεται μόνο μία φορά στο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Πλαίσιο για τη Βασική Εκπαίδευση ως διδακτικό θέμα «σεξουαλική υγεία – υπεύθυνη σχέση με τη σεξουαλικότητα, νεολαία – προετοιμασία για αγάπη, σεξουαλική ταυτότητα, ανώριμος γονέας. Αυτή η αναφορά εμφανίζεται στην ενότητα «Πρόσθετα εκπαιδευτικά πεδία», που δεν

¹⁶ Εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαίσιο για τη βασική εκπαίδευση. 2021. Διαθέσιμο από: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

¹⁷Jírová. Δ. 2016. *Θέματα LGBT σε τσεχικό και διεθνές εκπαιδευτικό υλικό*. Διπλωματική εργασία. Διαθέσιμο από: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiiXZPE7bPAhWTgv0HHa0-Bj8QFnoECA0QAQ&url%3D%2F20.500.11956%2F73910%3Fshow%3Dfull&usg=AOvVaw3kmbAfldoY6aTd0_QxdaE5

¹⁸ Εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαίσιο για τη βασική εκπαίδευση. 2021. Διαθέσιμο από: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

¹⁹Διαφανές zs Διαθέσιμο από: <https://jsmetransparent.cz/pro-odbornou-verejnost/>

αποτελούν υποχρεωτικό μέρος της βασικής εκπαίδευσης, απλώς συμπληρώνουν και διευρύνουν το εκπαιδευτικό της περιεχόμενο²⁰.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαίσιο για τη βασική εκπαίδευση δεν επικρίνει ρητά την ομοφυλοφιλία, τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους ομοφυλόφιλους, τους τρανσέξουαλ, τους διαφυλικούς και τα μέλη της ομάδας queer. Αλλά δεν δίνει ούτε ένα χέρι βοήθειας στον δάσκαλο για να αναλάβει αυτά τα προκλητικά θέματα. Το RVP βασικά σιωπά "με τακτ" γι' αυτά."

²⁰ Εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαίσιο για τη βασική εκπαίδευση. 2021. Διαθέσιμο από: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

Γενικό Πλαίσιο: Κύπρος

Εκπαιδευτικά περιβάλλοντα & SOGIGESC στην Κύπρο

Νομοθεσία κατά των διακρίσεων στην εκπαίδευση

Στην Κύπρο δεν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο σε σχέση με θέματα εκπαίδευσης και SOGIGESC. Επιπλέον, δεν υπάρχει νόμος κατά των διακρίσεων που να εφαρμόζεται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ωστόσο, «το άρθρο 28 του Συντάγματος της Κύπρου περιέχει μια γενική διάταξη κατά των διακρίσεων». Αυτή η διάταξη προστατεύει από κάθε μορφή διάκρισης, αλλά δεν καλύπτει ρητά τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου. Τα Κυπριακά Δικαστήρια δεν χρησιμοποίησαν ποτέ το Άρθρο 28 για υποθέσεις που σχετίζονται με θέματα SOGIGESC. Σε νομικούς όρους, το άρθρο 28 θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού.

Πολιτικές & Σχέδια Δράσης

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου δημοσίευσε το 2016 Κώδικα Δεοντολογίας κατά του Ρατσισμού και Οδηγό Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών. Αυτό το έγγραφο απευθύνεται στις σχολικές αρχές, τους δασκάλους, τους μαθητές και τις οικογένειές τους. Ο Κώδικας περιέχει το θεωρητικό πλαίσιο όλων των μορφών διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας, κατευθυντήριες γραμμές για την καταπολέμηση των διακρίσεων στα σχολεία και προτάσεις προς τους εκπαιδευτικούς για τον κατάλληλο τρόπο αντιμετώπισης των διακρίσεων στο σχολικό περιβάλλον (ρατσιστικά και διακριτικά σχόλια, εκφοβισμός). Σύμφωνα με τον Κώδικα, «θα πρέπει να επιδεικνύεται μηδενική ανοχή σε περιστατικά ρατσισμού ή οποιασδήποτε μορφής διάκρισης λόγω εθνικότητας, εμφάνισης, κοινότητας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή αναπηρίας». Επιπλέον, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει θεσπίσει την Εθνική Στρατηγική για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στα Σχολεία (2018 – 2022). Η Εθνική Στρατηγική θέτει μια σειρά νομικών και διοικητικών μέτρων για την πρόληψη και τη διαχείριση της βίας στα σχολεία. Παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για να διασφαλίσει ότι οι μαθητές έχουν καλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες αποκατάστασης και υποστήριξης, ενώ προάγει αξίες όπως ο σεβασμός, η διαφορετικότητα και η ισότητα.

Σε μια προσπάθεια μείωσης του φαινομένου της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας, το Υπουργείο εισήγαγε το 2011 μια σειρά θεμάτων που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου στην προσχολική, πρωτοβάθμια και κατώτερη

δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Την επόμενη χρονιά, εισήχθη στα σχολεία ένα σχέδιο κατά του εκφοβισμού, προκειμένου να προωθηθεί ένα υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης για τα άτομα LGBTIQ+. Επιπλέον, ξεκίνησε μια εξειδικευμένη εκστρατεία για την καταπολέμηση της ομοφοβίας με τον τίτλο Ασπίδα κατά της ομοφοβίας στην εκπαίδευση. Η εκστρατεία είχε στόχο να στηρίξει τους επαγγελματίες στον τομέα της εκπαίδευσης και να τους δώσει τα εργαλεία για την πρόληψη και τη διαχείριση ομοφοβικών περιστατικών στα σχολεία. Στο πλαίσιο της εκστρατείας, διοργανώθηκε εκπαιδευτικό σεμινάριο για εκπαιδευτικούς για το φύλο και τη σεξουαλικότητα και ένα πανελλαδικό συνέδριο. «Συνολικά, 80 εκπαιδευτικοί διαφορετικών σχολικών επιπέδων εκπαιδεύτηκαν σχετικά με το θέμα της ομοφοβίας στην εκπαίδευση και, κυρίως, ένα εγχειρίδιο με οδηγίες για την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς LGBT δημιουργήθηκε και διανεμήθηκε στα σχολεία». Αυτή η εκστρατεία εντάσσεται σε μια σειρά δράσεων που έχει υλοποιήσει το Υπουργείο Παιδείας για την προώθηση της ευαισθητοποίησης των LGBTIQ και την αντιμετώπιση του προβλήματος του σχολικού εκφοβισμού.

Εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών

Θέματα LGBTIQ+ ή θέματα που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου δεν αποτελούν μέρος των προγραμμάτων σπουδών. Ορισμένα σχολικά βιβλία περιλαμβάνουν περιεχόμενο κατά των LGBTIQ, αλλά δεν υπάρχει ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία ζητημάτων LGBTIQ+. Επιπλέον, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση δεν περιλαμβάνει πληροφορίες για θέματα LGBTIQ+. Η εκπαίδευση δασκάλων στη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση είναι διαθέσιμη σε όλους τους δασκάλους, αλλά δεν είναι υποχρεωτική. Το πρόγραμμα γενικής αγωγής του πολίτη του Υπουργείου δεν περιλαμβάνει περιεχόμενο για θέματα SOGIGESC.

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών

Η κατάρτιση εκπαιδευτικών για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και την ευαισθητοποίηση των LGBTIQ είναι διαθέσιμη σε όλους τους δασκάλους, αλλά δεν είναι υποχρεωτική. Το Υπουργείο Παιδείας δημοσίευσε το 2019 τον Οδηγό Εκπαιδευτικών για Απάντηση σε Ομοφοβία και Τρανσφοβία. Μέχρι στιγμής, 250 δάσκαλοι έχουν λάβει εκπαίδευση για τον τρόπο αντιμετώπισης του εκφοβισμού LGBTIQ. Εξειδικευμένη εκπαίδευση για τη σεξουαλική και

αναπαραγωγική υγεία και δικαιώματα έχει παρασχεθεί σε καθηγητές οικιακής οικονομίας και βιολογίας.

Κυπριακό νομοθετικό πλαίσιο για τα δικαιώματα των LGBTIQ

Η Κυπριακή Δημοκρατία εφάρμοσε το 2004 νόμο κατά των διακρίσεων και ειδικότερα τον νόμο περί ίσης μεταχείρισης στο επάγγελμα και την απασχόληση του 2004, ο οποίος προστατεύει τα άτομα από διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού στην απασχόληση. Αυτός ο νόμος σχεδιάστηκε για να συμμορφώνεται με την Οδηγία Πλαίσιο για την Απασχόληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 2000.

Στο ίδιο σημείωμα, το 2004 η Κύπρος εφάρμοσε επίσης τον «Νόμο για την καταπολέμηση των φυλετικών και άλλων μορφών διακρίσεων μέσω του οποίου ο Επίτροπος Διοίκησης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Συνήγορος του Πολίτη) διορίστηκε ως Εθνικός Φορέας Ισότητας για την καταπολέμηση των άμεσων και έμμεσων διακρίσεων για λόγους κοινότητα, φυλή, γλώσσα, χρώμα, θρησκεία και εθνική ή εθνοτική καταγωγή και σεξουαλικό προσανατολισμό».

Όσον αφορά τη νόμιμη αναγνώριση φύλου, δεν υπάρχει νόμος αλλά μόνο διοικητικές διαδικασίες. Το Υπουργείο Εσωτερικών εξέδωσε σειρά κατευθυντήριων γραμμών το 2018, σύμφωνα με τις οποίες η νομική αναγνώριση φύλου θα πρέπει να παρέχεται με βάση την αυτοδιάθεση, αλλά η εφαρμογή αυτών των κατευθυντήριων γραμμών είναι εσφαλμένη. Αν και δεν υπάρχει νόμος για την αναγνώριση φύλου, ο γάμος ομοφύλων είναι πλέον νόμιμος βάσει νόμου που ψηφίστηκε το 2015 από τη Βουλή της Κυπριακής Βουλής. Τα ομόφυλα ζευγάρια μπορούν να συνάψουν μια γραπτή συμφωνία γνωστή ως συμβόλαιο συμβίωσης. Η νομική αναγνώριση των ομόφυλων ζευγαριών ήταν ένα σημαντικό βήμα προς την ισότητα των φύλων στην Κύπρο, αλλά υπάρχει ακόμη πολύς δρόμος. Υπό συζήτηση στην Κυπριακή Βουλή νομοσχέδιο. Το νομοσχέδιο θα επιτρέψει σε ένα άτομο να έχει πρόσβαση στη νόμιμη αναγνώριση φύλου βάσει της αυτοδιάθεσης χωρίς ιατρική παρέμβαση ή αξιολόγηση. Στην πραγματικότητα, τα τρανς άτομα θα μπορούσαν να αλλάξουν την ταυτότητα φύλου τους χωρίς να χρειαστεί να υποβληθούν πρώτα σε οποιαδήποτε επέμβαση αλλαγής φύλου. Σημειωτέον ότι χειρουργεία αλλαγής φύλου δεν γίνονται στην Κύπρο και τα τρανς άτομα πρέπει να μεταβούν στο εξωτερικό, να υποβληθούν σε χειρουργική επέμβαση και στη συνέχεια να ζητήσουν αλλαγή της ταυτότητας φύλου τους.

Συμβολή της κοινωνίας των πολιτών και των ΜΚΟ

Η πιο ενεργή ΜΚΟ που υπερασπίζεται και ασκεί πιέσεις για τα δικαιώματα των LGBTIQ στην Κύπρο είναι η Accept Cyprus. Η Accept είναι μια δυναμική οργάνωση υπό τη νεολαία που προωθεί και υποστηρίζει τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αγωνίζεται για την αποδοχή, την ισότητα και την ισότητα, ενώ εναρμονίζει την κυπριακή κοινωνία με ζητήματα που αφορούν την LGBTIQ κοινότητα. Σημαντικό μέρος της αποστολής του οργανισμού είναι η παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης σε θέματα LGBTIQ σε δασκάλους, εκπαιδευτές και καθηγητές που εργάζονται σε διάφορους επαγγελματικούς κλάδους, συμπεριλαμβανομένων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Διοργανώνει επίσης ομιλίες, εργαστήρια και σεμινάρια που χρησιμεύουν στην ενημέρωση του κοινού για διάφορα θέματα που σχετίζονται με την LGBTQ. Η Accept εκτελεί διάφορα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα που στοχεύουν στην ανάπτυξη χρήσιμου εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς LGBTIQ σε σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Από τα συναισθήματα στον φεμινισμό: Ιστορία και έμπνευση

Κανόνες έκφρασης συναισθημάτων με την πάροδο του χρόνου

- Τέλη 18ου ^{αιώνα} : Τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν μια σειρά από συναισθήματα στη δημόσια ζωή.
- Τον 19ο ^{αιώνα} : Τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν μόνο ένα περιορισμένο φάσμα συναισθημάτων στη δημόσια ζωή.
- Τέλη 19ου ^{αιώνα} : Προσπάθειες για διεύρυνση του περιορισμένου φάσματος συναισθημάτων που επιτρεπόταν να εκφράσουν οι γυναίκες.
- Στον 20ό : Το αίτημα για ευτυχία και ολοκληρωμένη ζωή για τις γυναίκες έχει γίνει η βάση της χειραφέτησης σε όλο τον κόσμο.

Φεμινιστικό "σπάσιμο νεύρων"

Στο έργο του Henrik Ibsen *A Doll's House* (1879), ο κύριος χαρακτήρας Nora περιγράφει το σπίτι της ως ένα μέρος όπου υποτίθεται ότι είναι κυρίως μια «εύθυμη» σύζυγος και μητέρα. Σε αυτό το περιβάλλον και σε αυτήν την εποχή, τα πραγματικά της συναισθήματα ήταν άσχετα. Το σημαντικό ήταν να απεικονίσουμε μια εντύπωση ευθυμίας. Αυτή η προσποίηση και η αποτυχία αναγνώρισης των πραγματικών συναισθημάτων των γυναικών οδήγησε, κατανοητά, στην απογοήτευση και σε άλλα αρνητικά –προηγούμενως καταπιεσμένα– συναισθήματα. Καθώς οι γυναίκες άρχισαν να εξερευνούν τα συναισθήματά τους και να τα παίρνουν στα σοβαρά, άρχισαν να επιτρέπουν στον εαυτό τους να αισθάνεται θυμό και να εκφράζει αυτό το συναίσθημα. Τελικά, η ηρωίδα Νόρα τελείωσε την υπομονή της και στάθηκε ενάντια σε αυτή τη σύμβαση και τελικά έγινε παγκόσμιο σύμβολο της γυναικείας χειραφέτησης. ²¹Αυτό το «φεμινιστικό στιγμιότυπο» ²²έθεσε έτσι τα θεμέλια για τη φεμινιστική δράση. ²³

²¹Δεδομένου ότι η ηρωίδα Νόρα συμβόλιζε το θάρρος στον αγώνα ενάντια στις συμβάσεις που περιορίζουν τις γυναίκες, αποφασίσαμε το 2004 να ονομάσουμε την οργάνωσή μας «Κέντρο Πληροφοριών για το Φύλο NORA ops» ως φόρο τιμής σε αυτό το παγκόσμιο σύμβολο της γυναικείας χειραφέτησης, που μας εμπνέει να ενισχύσουμε την ισότητα και να αλλάξουμε το φύλο. στερεότυπα.

²²Αυτή η έκφραση προήλθε από την Βρετανοαυστραλή συγγραφέα και ερευνήτρια, Sarah Ahmed.

²³Delap, L. 2022. *Feminisms: A Global History*. ISBN: 978-0226754093.

Λεκτική Έκφραση Πόνου

Για πολύ καιρό, οι γυναίκες κοινωνικοποιούνται για να μην εκφράζουν το θυμό τους, επομένως κάποιες δυσκολεύονταν να το χρησιμοποιήσουν ως εργαλείο. Ήταν αυτή η προσπάθεια εξομάλυνσης του θυμού που οδήγησε στον σχηματισμό των The Furies²⁴, μιας ομάδας που πήρε το όνομά της από τις ρωμαϊκές θεές της εκδίκησης, στην Ουάσιγκτον, DC το 1971.²⁵

Οι Κινέζες και οι Βιετναμέζες γυναίκες έχουν επίσης αποτελέσει έμπνευση για πολλά μέρη του κόσμου²⁶ για την υπεράσπιση του δικαιώματος έκφρασης των συναισθημάτων τους. Ζούσαν σε μια κουλτούρα στην οποία η θέση και η σημασία των γυναικών αντικατοπτρίστηκαν στη²⁷ γνωστή δήλωση του Μάο Τσε Τουνγκ: «οι γυναίκες κρατούν ψηλά τον μισό ουρανό». ²⁸ Αυτό το γεγονός σε συνδυασμό με την πολιτιστική πρακτική της ανακούφισης του πόνου μέσω της εκφώνησής του έγινε μια καλή βάση για φεμινιστικές δραστηριότητες.²⁹

Η εμπειρία μεταμορφώθηκε σε Σύνθημα

Συνδυάζοντας την προαναφερθείσα μαοϊκή πολιτιστική πρακτική της ανακούφισης του πόνου από τη μια με τη συνήθεια του Back Power να «το λέει όπως είναι» από την άλλη, πυροδοτήθηκε μια εξαιρετική συνέργεια. Χάρη σε αυτή τη σύνδεση, ήρθε στο φως το γνωστό φεμινιστικό σύνθημα «το προσωπικό είναι πολιτικό». ³⁰ Πίσω από αυτό το σύνθημα βρίσκεται η ιδέα ότι ζητήματα όπως οι σχέσεις των γυναικών, οι ρόλοι τους στο γάμο και τα συναισθημάτά τους για τη μητρότητα, πρέπει να συζητηθούν ως πολιτικές συναισθημάτων που με κάποιο τρόπο καθοδηγούνται, οδηγούν κάπου και πρέπει να αλλάξουν.³¹

Αλήθειες που λέγονται από τον γυναικείο κόλπο

Οι γυναίκες στην Ιαπωνία τοποθετήθηκαν σε δευτερεύοντες ρόλους ως κόρες, σύζυγοι και παλλακίδες, και η Toshiko Kishida ³² ήταν επικριτική γι' αυτό το γεγονός στις δημόσιες διαλέξεις της. Αυτό συνέβη σε μια περίοδο που η κυβέρνηση είχε αρχίσει να απομακρύνεται από τις

²⁴The Furies: A Lesbian-Feminist Political Group

²⁵Ντελαπ, Λούσι. 2022. *Feminisms: A Global History*. ISBN: 978-0226754093.

²⁶Έμπνεύστηκαν από Αυστραλές, Κουβανές, Γαλλίδες και Δυτικογερμανίδες φεμινίστριες τα έτη 1960-1980.

²⁷Ο Μάο Τσε Τουνγκ ήταν Κινέζος κομμουνιστής επαναστάτης.

²⁸Lovell, Τζούλια. 2019. *Maoism: A Global History*. Λονδίνο: The Bodley Head. ISBN 978-1847922502.

²⁹Εκτός από την κομμουνιστική Κίνα και το Βιετνάμ, η έμπνευση προήλθε επίσης από το παραπάνω συζητημένο νορβηγικό έργο "A Doll's House", καθώς και από τα ιταλικά και αμερικανικά κινήματα.

³⁰Αυτές οι δύο ιδέες συνδέθηκαν από την Carol Hanisch το 1970.

³¹Ντελαπ, Λούσι. 2022. *Feminisms: A Global History*. ISBN: 978-0226754093.

³²Η Toshiko Kishida είναι συγγραφέας και πολιτική ακτιβίστρια για τα δικαιώματα των γυναικών, η οποία είναι γνωστή ως η πρώτη γυναίκα ρήτορας της Ιαπωνίας.

άκαμπτες κοινωνικές ιεραρχίες (1868-1912). Η Κισίντα υποστήριξε τα δικαιώματα των γυναικών και στις ομιλίες της εξέφρασε την οργή που πηγάζει από τους περιορισμούς που επιβάλλονται στις γυναίκες, οι οποίοι έλαβαν τη μορφή αιτημάτων για απόλυτη υπακοή στους γονείς και απομόνωση στο σπίτι. Παρά τις αρχικές ελπίδες για αλλαγή, η κυβέρνηση κατέστρεψε αυτήν και άλλους επικριτές και απέκλεισε τις γυναίκες από οποιαδήποτε πολιτική συμμετοχή, απαγορεύοντάς τις μέχρι το έτος 1922 και ακόμη και μετά από αυτό οι δημόσιες εμφανίσεις γυναικών συνοδεύονταν από βίαιες ενέργειες κυβερνητικής αποδοκιμασίας. Ωστόσο, η Mitsu Tanaka ³³συνέχισε τις ιδέες της Kishida και χρησιμοποίησε συγκεκριμένη ρητορική για να εκφράσει το θυμό της. Καθώς οι γυναίκες θεωρούνταν αντικείμενα του πόθου των ανδρών, ήταν περισσότερο από οτιδήποτε άλλο σαν σκεύη για την ικανοποίηση των αναγκών τους και επομένως μπορούσαν να συγκριθούν με λεκάνες τουαλέτας. Διατύπωσε αυτή την ιδέα σε ένα μανιφέστο με το όνομα *Liberation from the Toilet* (Benjo Kara no Kaiho) και την παρουσίασε στη Διάσκεψη των *Ασιάτισσων που αγωνίζονται κατά των διακρίσεων* (1970). Ο Tanaka χρησιμοποίησε σκόπιμα αυτήν την περίεργη ρητορική για να διασφαλίσει ότι πράξεις όπως η σεξουαλική κακοποίηση δεν περιγράφονταν με ειρηνικούς όρους και, ως εκ τούτου, περιέγραψε αυτά τα εγκλήματα με όρους όπως "σημαδεύω την εκδίκησή μου με το αίμα του δικού μου παιδιού". Όπως ισχυρίστηκε η ίδια, αυτές είναι «οι αλήθειες που λέγονται από τον κόλπο». ³⁴

Στη δεκαετία του 1970, η ριζοσπαστική φεμινίστρια Barbara Mehrhof ³⁵πίστευε ότι η ευαισθητοποίηση σχετικά με συναισθηματικά ζητήματα σε σχέση με τη χειραφέτηση δεν θα άλλαζε με κανέναν τρόπο τις πατριαρχικές πρακτικές. Ζητούσε γυναικείες τακτικές τρόμου που θα καταπολεμούσαν αποτελεσματικά την κουλτούρα του βιασμού. ³⁶Μια παρόμοια προσέγγιση και μαχητική ρητορική έφερε στον φεμινισμό ένα σημαντικό ερώτημα σχετικά με το εάν η χρήση βίας είναι ένα αποδεκτό μέσο για την καταπολέμηση της καταπίεσης ή όχι. ³⁷

Αγάπη και Αλληλεγγύη

Ο φεμινισμός, που πάλεψε για το δικαίωμα των γυναικών στα συναισθήματα και την έκφρασή τους, χρησιμοποίησε τον θυμό ως μια λογική μορφή έκφρασης. Αλλά παράλληλα με τον θυμό,

³³Η Mitsu Tanaka είναι μια Γιαπωνέζα φεμινίστρια και συγγραφέας, η οποία έγινε γνωστή ως ριζοσπάστης ακτιβίστρια στις αρχές της δεκαετίας του 1970.

³⁴Ντελαπ, Λούσι. 2022. *Feminisms: A Global History*. ISBN: 978-0226754093.

³⁵Η Barbara Mehrhof είναι Αμερικανίδα συγγραφέας. Το 1976, μαζί με τη Florence Rush, μια κοινωνική λειτουργό και φεμινίστρια που πρωτοστάτησε στην έρευνα για τη σεξουαλική βία κατά των παιδιών, δημοσιεύτηκε με τον τίτλο *Sexual Abuse of Children: A Feminist Perspective*.

³⁶Ντελαπ, Λούσι. 2022. *Feminisms: A Global History*. ISBN: 978-0226754093.

³⁷Ibid.

ο φεμινισμός προώθησε επίσης την αγάπη και την αλληλεγγύη. Αυτή η αγάπη έγινε κατανοητή από άλλους σε σχέση με τη μητρότητα ως μια ειδικά γυναικεία εμπειρία και από άλλους ως ζεστασιά, φιλία, εμπιστοσύνη και αλληλεγγύη μεταξύ των γυναικών. Αυτό το συναίσθημα αγάπης και φροντίδας λειτούργησε ως ενωτικό στοιχείο για ένα ευρύ φάσμα γυναικών.³⁸

Αναζητώντας και απελευθερώνοντας τον γυναικείο χώρο

Προσωπικός χώρος

Η Mary Wollstonecraft ήταν Βρετανίδα συγγραφέας, φιλόσοφος και μια από τις πιο διάσημες υποστηρικτές των δικαιωμάτων των γυναικών. Η Wollstonecraft είναι περισσότερο γνωστή για το έργο της *A Vindication of the Rights of Woman* (1792), στο οποίο υποστηρίζει ότι οι γυναίκες δεν είναι εκ φύσεως κατώτερες από τους άνδρες, αλλά φαίνεται να είναι μόνο επειδή δεν έχουν εκπαίδευση.³⁹ Προτείνει ότι και οι άνδρες και οι γυναίκες πρέπει να αντιμετωπίζονται ως λογικά όντα και φαντάζεται μια κοινωνική τάξη βασισμένη στη λογική. Σήμερα η Wollstonecraft θεωρείται μια από τις ιδρυτικές φεμινίστριες φιλοσόφους και οι φεμινίστριες συχνά αναφέρουν τόσο τη ζωή όσο και τα έργα της ως σημαντικές επιρροές.⁴⁰

Η θλιβερή αλήθεια είναι ότι, μέχρι τα τέλη του 20ου αιώνα, η ζωή της Wollstonecraft, η οποία περιλάμβανε αρκετές αντισυμβατικές προσωπικές σχέσεις εκείνη την εποχή, λάμβανε περισσότερη προσοχή από τη συγγραφή της. Τι ήταν τόσο συγκλονιστικό στη ζωή της; Έχει σχέση μόνο με τον προσωπικό της χώρο. Κατά τη διάρκεια του γάμου της, παρόλο που ήταν έγκυος, ήταν πολύ σημαντικό για εκείνη να έχει το δικό της μέρος για να μείνει. Ο «Γάμος κάτω από δύο στέγες», που ήταν μια καθημερινή πραγματικότητα για τη Mary Wollstonecraft και τον σύζυγό της William Godwin, ήταν πραγματικά αμφιλεγόμενο για την κοινωνία της εποχής. Ωστόσο, για τη Wollstonecraft, το αρνητικό ενδιαφέρον των γνωστών τους ήταν πολύ λιγότερο σημαντικό από μια από τις μεγαλύτερες προτεραιότητές της στη ζωή: τη δυνατότητα να δέχεται πολιτικούς και πνευματικούς επισκέπτες στο δικό της διαμέρισμα.⁴¹

Η γαλλοπερουβιανή σοσιαλίστρια συγγραφέας και ακτιβίστρια Flora Tristan είχε αυτή τη μοναδική απαίτηση να είναι ανεξάρτητη στη θέση της. Ήθελε επίσης να αποκτήσει το δικό της

³⁸Ibid.

³⁹ Προάσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών (K. Hilská, Μπφρ.). Στο L. Oates-Indruchová (Επιμ.), *The Girl's War with Ideology : Classic Texts of Anglo-American Feminist Thought* (Dívčí válka s ideologií : klasické texty angloamerického feministického myšlení). σελ. 19-26. Πράγα: Sociology Press. ISBN: 80-8580-67-2.

⁴⁰Mary Wollstonecraft. *Μουσείο του Μπρούκλιν*. Διαθέσιμο από: https://www.brooklynmuseum.org/eascfa/dinner_party/place_settings/mary_wollstonecraft

⁴¹Abrams, Lynn. *Η δημιουργία της σύγχρονης γυναίκας: Ευρώπη 1789-1918*. Longman ιστορία των Ευρωπαίων γυναικών. London: Longman, an imprint of Pearson Education, 2002. ISBN 0582414105.

διαμέρισμα όπου θα μπορούσε να συναντά τους καλεσμένους της και να αναπτύσσει τις ιδέες και τις σκέψεις της. Συνέβαλε σημαντικά στην πρώιμη φεμινιστική θεωρία και υποστήριξε ότι η πρόοδος των δικαιωμάτων των γυναικών σχετίζεται άμεσα με την πρόοδο της εργατικής τάξης. Ωστόσο, σε αντίθεση με τον Wollstonecraft, ο Tristan είχε πολύ μεγαλύτερα προβλήματα με το να έχει το δικό της διαμέρισμα από την παρεξήγηση της κοινωνίας. Ο σύζυγός της, André Chazal, την κυνηγούσε συνεχώς. Ο Τριστάν έπρεπε να νοικιάσει το μικροσκοπικό διαμέρισμα με ένα υποτιθέμενο όνομα. Ωστόσο, ο σύζυγός της την εντόπισε ακόμα και την πυροβόλησε στο δικό της διαμέρισμα το 1838.⁴²

Και οι δύο αυτές ιστορίες μας θυμίζουν ότι για τις φεμινίστριες στοχαστές, η δημιουργία των δικών τους χώρων ήταν κρίσιμη, αλλά πολύ δύσκολη. Διαφορετικοί άνθρωποι προσέγγισαν τη δημιουργία του δικού τους χώρου για την υλοποίηση του φεμινιστικού ακτιβισμού με τον δικό τους τρόπο. Για παράδειγμα, η τακτική ήταν να καταλαμβάνουν ανδροκρατούμενους χώρους (π.χ. πολιτικές συγκεντρώσεις) και να στρέφουν την προσοχή στην απουσία γυναικών⁴³ ή να πολιτικοποιούν τα σπίτια τους ενώ οι σύζυγοι έφευγαν για να εργαστούν στη δημόσια σφαίρα.⁴⁴

Για παράδειγμα, τα τείλοποιεία, όπου οι γυναίκες μπορούσαν να συναντώνται και να συζητούν ατιμώρητα, έγιναν βασικό μέρος των φεμινιστικών εκστρατειών. Ωστόσο, το μεγαλύτερο εμπόδιο ήταν πάντα η έλλειψη κεφαλαίων. Για τις φεμινίστριες, ο χώρος πάντα επηρεαζόταν από την εθνικότητα, τη θρησκεία ή την τάξη. Αυτές οι διασταυρώσεις έχουν καθορίσει ποιους χώροι μπορούν να χρησιμοποιηθούν από ποιους και πώς.⁴⁵

Ασφαλής Χώρος

Τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, δημιουργήθηκε ένας μεγάλος αριθμός φεμινιστικών καταφυγίων, καταφυγίων και ασφαλών χώρων. Οι περισσότεροι από αυτούς επικεντρώθηκαν γύρω από το πρόβλημα που ονομαζόταν όλο και περισσότερο «οικογενειακή βία» (μέχρι τότε «ξυλοδαρμός συζύγου») και επίσης γύρω από τον βιασμό και τη σεξουαλική επίθεση. Η χρήση της νέας ορολογίας είχε σκοπό να τονίσει τη σοβαρότητα της βίας, η οποία δεν έλαβε χώρα μόνο εντός του παντρεμένου ζευγαριού αλλά και εναντίον παιδιών και άλλων συγγενών. Αυτή τη στιγμή, ο μετασχηματισμός της αντίληψης της ενδοοικογενειακής βίας είναι απολύτως απαραίτητος. Πράγματι, η φεμινιστική προσέγγιση έπαψε να βλέπει τη βία ως ατομική

⁴²Ντελαπ, Λούσι. 2022. *Feminisms: A Global History*. ISBN: 978-0226754093.

⁴³Η σουφραζέτα Susan B. Anthony συνελήφθη όταν, μαζί με άλλες 16 γυναίκες, διείσδυσε στις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ και προσπάθησε να ψηφίσει.

⁴⁴Abrams, Lynn. 2002. *The make of modern woman: Europe 1789-1918*. Longman ιστορία των Ευρωπαίων γυναικών. Λονδίνο: Longman, αποτύπωμα της Εκπαίδευσης Pearson. ISBN 0582414105.

⁴⁵Στρίκλαντ, Κάρα. «Η άκρως απόρρητη φεμινιστική ιστορία των αιθουσών τσαγιού». *Daily.jstor.or* [σε απευθείας σύνδεση]. Διαθέσιμο στο: <https://daily.jstor.org/the-top-secret-feminist-history-of-tea-rooms/>

εμπειρία με οικιακούς συντρόφους (όπου οι γυναίκες ήταν θύματα εκείνου που κατηγορήθηκε για την πρόκληση της βίας), αλλά άρχισε να βλέπει τη βία ως δομικό χαρακτηριστικό της πατριαρχίας που συνέβαλε στη διατήρηση του δομικού status quo. Ο στόχος των ασύλου που άρχισαν να εμφανίζονται εκείνη την εποχή ήταν να προσφέρουν στις γυναίκες ένα ασφαλές περιβάλλον όπου θα μπορούσαν να επαναξιολογήσουν τη ζωή τους και να ανακαλύψουν πώς είναι να έχεις τον έλεγχο των συνθηκών της ζωής τους. Αρχικά, αυτά τα καταφύγια ήταν αυτοσχέδια (π.χ. καταλήψεις ή ιδιωτικά διαμερίσματα φεμινιστών ακτιβιστών) και στη λειτουργία τους συμμετείχαν οι ίδιοι οι εθελοντές και οι πελάτες. Ωστόσο, αντιπροσώπευε μια βασική υπηρεσία σε μια εποχή που η αστυνομία και οι κοινωνικές υπηρεσίες αδιαφορούσαν για τις γυναίκες που βίωναν ενδοοικογενειακή βία. Τέτοια καταφύγια έλαβαν για πρώτη φορά κρατική υποστήριξη στην Αυστραλία και λαμβάνουν κρατικά χρήματα από το 1975 – το πρόβλημα, ωστόσο, ήταν ότι εάν η κυβέρνηση δεν ήταν δεκτική στην ιδέα, η πρόσβαση στα χρήματα θα απαγορευόταν ξανά στους χειριστές του καταφυγίου.⁴⁶

Ωστόσο, είναι μια θλιβερή αλήθεια ότι τα άσυλα και τα καταφύγια ήταν μόνο εν μέρει προσβάσιμα σε γυναίκες που δεν είχαν ταξικά ή φυλετικά προνόμια. Τα καταφύγια με επικεφαλής λευκές φεμινίστριες δεν είχαν μερικές φορές την προθυμία να αυτοπροσδιοριστούν ενάντια στις ρατσιστικές υποθέσεις. Για παράδειγμα, μεταξύ των Αυστραλών φεμινιστριών, οι «λευκές» ή οι «αγγλικές» αξίες επικράτησαν: η εθνικότητα θεωρήθηκε αυτόματα η αιτία της βίας και όχι οι γενικότεροι δομικοί παράγοντες της απομόνωσης και της φτώχειας που αντιμετώπισαν ορισμένες ομάδες και επομένως ήταν πιο πιθανό να υποστούν βία και λιγότερο ικανός να το αντιμετωπίσει. Το αποτέλεσμα ήταν η δημιουργία εξειδικευμένων καταφυγίων για μετανάστριες ή γηγενείς γυναίκες. Ωστόσο, αυτά τα καταφύγια αντλούσαν πολύ λιγότερα χρήματα από τον κρατικό προϋπολογισμό από αυτά για λευκές γυναίκες.⁴⁷

Χώρος για δουλειά

Το άνοιγμα της αμειβόμενης εργασίας στο δημόσιο χώρο στις γυναίκες είναι επίσης ένα μεγάλο θέμα που συνδέεται με τον χώρο του «γυναικείου χώρου». Με αυτό, δεν εννοούμε μόνο τα επαγγέλματα της εργατικής τάξης που ήταν συχνά το μόνο βιοποριστικό για τις γυναίκες της εργατικής τάξης. Εννοούμε ένα επάγγελμα πνευματικής δραστηριότητας που θα ήταν ανοιχτό σε μορφωμένες γυναίκες. Ένας από τους πρώτους θεσμούς που ζήτησαν την πρόοδο των γυναικών στον τομέα της αμειβόμενης απασχόλησης ήταν το γραφείο σύνταξης του

⁴⁶Η Ιστορία μας. *Shelterwa* [σε απευθείας σύνδεση]. Διαθέσιμο στο: <https://www.shelterwa.org.au/about-us/our-history/>

⁴⁷Delap, L. 2022. *Feminisms: A Global History*. ISBN: 978-0226754093.

περιοδικού *The English Women's Journal* του Λονδίνου. Το 1859, οι εκδότες του ίδρυσαν την Εταιρεία για την Προώθηση της Απασχόλησης των Γυναικών (SPEW). Αυτή η εταιρεία πρόσφερε υπηρεσίες γραφείου απασχόλησης και η SPEW έκανε αποδεκτό για τις γυναίκες να είναι δακτυλογράφοι, κομμώτριες, τυπογράφοι και λογίστριες. Η Εταιρεία δανείζει επίσης χρήματα σε γυναίκες για επαγγελματική κατάρτιση.⁴⁸

Από την άλλη πλευρά, στα χρόνια που ακολούθησαν, αυτό το πρακτορείο εργασίας αποδείχθηκε αμφιλεγόμενο και διχαστικό. Οι γυναίκες, που εργάζονταν για πολύ καιρό σε κακοπληρωμένες και απαιτητικές βιομηχανίες όπως η γεωργία ή οι οικιακές υπηρεσίες, ήθελαν καλύτερη αμοιβή και μεγαλύτερη αναγνώριση. Οι εργάτριες του σεξ ήθελαν η αστυνομία να σταματήσει να τους παρενοχλεί. Ωστόσο, η SPEW αγνόησε όλα αυτά τα προβλήματα και επικεντρώθηκε κυρίως στον φόρτο εργασίας.

Οι Βρετανίδες της εργατικής τάξης ήταν έντονα απογοητευμένες από την αφέλεια του αιτήματος για ελεύθερη είσοδο στην αγορά εργασίας, καθώς οι φτωχοί εργαζόμενοι δεν είχαν εργασιακά δικαιώματα και συχνά εργάζονταν σε εξαιρετικά επικίνδυνες συνθήκες. Ως εκ τούτου, ζήτησαν προστασία από το κράτος για τη διασφάλιση βελτιωμένων προβληματικών συνθηκών εργασίας.⁴⁹

Ωστόσο, το βρετανικό γυναικείο κίνημα ήταν βαθιά διχασμένο από τη συζήτηση στο χώρο εργασίας: Υπήρχαν και αντίπαλοι και υποστηρικτές της προστασίας των γυναικών στους δημόσιους χώρους εργασίας. Για παράδειγμα, η φεμινίστρια Jessie Boucherett είπε ότι εάν οι εργαζόμενες προστατεύονται από το κράτος και δεν μπορούν να δουλέψουν τη νύχτα, για παράδειγμα, φοβάται ότι αυτή η προστατευτική νομοθεσία θα οδηγήσει μόνο στην εκτροπή των γυναικών από την αγορά εργασίας και πάλι. Παρόμοιες διαφωνίες σημειώθηκαν και στις ΗΠΑ στον αγώνα για την τροπολογία για τα ίσα δικαιώματα, που προωθήθηκε από την Εθνική Οργάνωση για τις Γυναίκες. Αυτή η πράξη θέσπισης της ισότητας κυριάρχησε στον φεμινιστικό ακτιβισμό μετά το δικαίωμα ψήφου και έγινε το σύμβολό του στις Ηνωμένες Πολιτείες.⁵⁰

Τα συνδικάτα και οι απεργιακές θέσεις έγιναν βασικοί φεμινιστικοί χώροι. Για παράδειγμα, οι ακτιβίστριες Maida Springer Kemp, Pauline Newman ή η φεμινίστρια συνδικαλίστρια Frieda Miller έγιναν ακτιβίστριες για την οργάνωση του ακτιβισμού μεταξύ των εργατών κλωστοϋφαντουργίας που εργάζονταν στη Νέα Υόρκη το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα. Η ιστορικός Dorothy Cobble αναφέρεται (όχι μόνο) σε αυτές τις γυναίκες ως «φεμινίστριες της

⁴⁸Κόλβιλ, Ντέμπορα. Εταιρεία Προώθησης της Γυναικείας Απασχόλησης (ΣΕΠΥ). *U CL BLOOMSBURY PROJECT* 2012. Διαθέσιμο από: https://www.ucl.ac.uk/bloomsbury-project/institutions/society_promoting_employment_women.htm

⁴⁹Delap, L. 2022. *Feminisms: A Global History*. ISBN: 978-0226754093.

⁵⁰Delap, L. 2022. *Feminisms: A Global History*. ISBN: 978-0226754093.

κοινωνικής δικαιοσύνης». ⁵¹Ο ακτιβισμός των συνδικάτων άρχισε σταδιακά να επικεντρώνεται σε τομείς όπως η διοίκηση, η ελαφριά βιομηχανία, η διδασκαλία, το λιανικό εμπόριο κ.λπ. Η προαναφερθείσα Maida Springer Kemp ήταν επικεφαλής της Διεθνούς Ένωσης Εργαζομένων Γυναικείων Ενδυμάτων. Μεταξύ άλλων, η οργάνωση αυτή ζήτησε οι ανάγκες της μητέρας και των παιδιών να εντάσσονται στις ευθύνες του εργοδότη, κάτι που αποτελούσε σημαντική απαίτηση κατά την περίοδο των αυξημένων ποσοστών γεννήσεων στις δεκαετίες του 1940 και του 1950. Από την άλλη πλευρά, η προσέγγισή τους δεν αμφισβήτησε τη συνολική τάξη των φύλων, με την οποία δεν συμφωνούσαν οι ακτιβιστές του γυναικείου απελευθερωτικού κινήματος. Ωστόσο, εκτός από το ζήτημα της ίσης αμοιβής, διάφορες φεμινιστικές ενώσεις έχουν επίσης θέσει ζητήματα περαιτέρω περιθωριοποίησης των γυναικών στον χώρο εργασίας, όπως η σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας ή η ανασφάλεια κατά τη διάρκεια της μητρότητας.⁵²

Τακτικές του Επαναστατικού Φεμινισμού

Παρά το γεγονός ότι ο φεμινισμός είναι διαφορετικός σε όλο τον κόσμο, μπορούμε να δούμε δίκτυα κοινής έμπνευσης και δανεισμού και ανταλλαγής τεχνικών. Όλα αυτά εκδηλώνονται με τους τρόπους που οι φεμινίστριες καταπολεμούν τον αποκλεισμό, τους κατάλληλους χώρους και επιδιώκουν να ακουστεί η φωνή τους.

Στο πλαίσιο των πιο σημαντικών πράξεων σε σχέση με τη φεμινιστική κοινωνική ανάπτυξη, μπορούμε να μιλήσουμε ιδιαίτερα για πράξεις βίας για την απόκτηση του δικαιώματος ψήφου, απεργίες και διαδηλώσεις ή για τη διακριτική χρήση του γυναικείου στήθους.

«Για να βελτιωθούν οι συνθήκες του έθνους, είναι απολύτως απαραίτητο να βελτιωθούν οι συνθήκες των γυναικών». Oásim Amín⁵³

⁵¹Cobble, DS 2014. "More than Sex Equality: Feminism After Suffrage". Σε: Cobble, DS, L. Gordon, A. Henry. *Feminism Unfinished: A Short, Surprising History of American Women's Movements*. Νέα Υόρκη, Λονδίνο: Liveright Publishing Corporation

⁵²Delap, L. 2022. *Feminisms: A Global History*. ISBN: 978-0226754093.

⁵³Ο Κασίμ Αμίν ήταν Αιγύπτιος νομικός, φιλόσοφος, μεταρρυθμιστής, δικαστής και ένας από τους ιδρυτές του αιγυπτιακού εθνικού κινήματος και του Πανεπιστημίου του Καΐρου. Η Qasim Amin θεωρείται ιστορικά ως μια από τις «πρώτες φεμινίστριες» του αραβικού κόσμου.

Ριζικά εγερθείσες αντιρρήσεις

Οι φεμινιστικές πράξεις ήταν απαραίτητες για την αλλαγή της τάξης της κοινωνίας. Δεν ήταν αρκετό να «περιμένουμε παθητικά» και να σκεφτούμε την αλλαγή, αλλά ήταν απαραίτητο να αντιμετωπίσουμε τις στρατηγικές εκείνων που ήθελαν να κάνουν πράξη τη φεμινιστική πολιτική.

Μερικές από τις πιο σημαντικές φεμινιστικές πράξεις έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια των εκστρατειών για το δικαίωμα ψήφου των γυναικών. Μέλη της Γυναικείας Κοινωνικής και Πολιτικής Ένωσης (WSPU, που ιδρύθηκε το 1903) ή της Ιρλανδικής Γυναικείας Ένωσης Franchise επέλεξαν ως στρατηγική τους να επιστήσουν την προσοχή στην απουσία δικαιώματος ψήφου των γυναικών, για παράδειγμα, να διακόπτουν τις συνεδριάσεις, να καταστρέφουν την τέχνη, να τοποθετούν οξύ σε γραμματοκιβώτια ή να σπάζουν μαγαζιά. παράθυρα ή παράθυρα κυβερνητικού κτιρίου με πέτρες. Αν και αυτές οι μέθοδοι μπορεί να φαίνονται αρκετά ριζοσπαστικές, σύμφωνα με την ιδρύτρια του WSPU, Emmeline Pankhurst, «το σπάσιμο των παραθύρων ήταν το μόνο μέσο που πίστευαν ότι οι άδικοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να προκαλέσουν μια πολιτική κατάσταση, η οποία μπορεί να λυθεί μόνο δίνοντας στις γυναίκες το δικαίωμα ψήφου». Τέτοιες άμεσες ενέργειες αφορούσαν γυναίκες διαφορετικών τάξεων, ειδικά από την εργατική και τη μεσαία τάξη. Αλλά οι εργατικές τάξεις επεδίωκαν κάτι περισσότερο από την ισότητα των φύλων σε αυτές τις διαμαρτυρίες. Τους απασχολούσε το δικαίωμα ψήφου για όλους τους ενήλικες, ανεξαρτήτως πλούτου – πράγματι, ο κανόνας στη Βρετανία εκείνη την εποχή, στις αρχές του 20ου αιώνα, απέκλειε από το δικαίωμα ψήφου όσους δεν είχαν ορισμένα περιουσιακά στοιχεία. Δεδομένου ότι οι ακτιβιστές τιμωρούνταν για καταστροφή κτιρίων, υιοθέτησαν μια νέα τακτική, η οποία ήταν, για παράδειγμα, να αλυσοδέσουν στον φράκτη του κτιρίου του πρωθυπουργού, όπου τους δόθηκε χώρος να κάνουν ομιλίες ενώ η αστυνομία προσπαθούσε να τους παρασύρει. . Δυστυχώς, η εκστρατεία περιελάμβανε επίσης σποραδικούς εμπρησμούς, καταστροφές έργων τέχνης και βομβαρδισμούς σε εκκλησίες και υπουργικές κατοικίες. Ορισμένες από τις πρακτικές των Βρετανών ακτιβιστών έχουν εξαπλωθεί και στις Ηνωμένες Πολιτείες και, σε κάποιο βαθμό, σε ορισμένες ασιατικές χώρες. Στην Κίνα, η ρητορική του δικαιώματος ψήφου των γυναικών χρησιμοποίησε επίσης την ιδέα της «μαθημένης συζύγου» (η οποία θα μπορούσε να υποστηρίξει σημαντικά τον σύζυγό της στις επιχειρήσεις και την πολιτική) βασισμένη στον Κομφουκιανισμό.⁵⁴

⁵⁴Mann, S. 1997. *Πολύτιμα αρχαία: Γυναίκες στον μακρύ δέκατο όγδοο αιώνα της Κίνας*. Stanford: Stanford University Press. ISBN: 9780804727440.

Ωστόσο, οι Κινέζοι ακτιβιστές υιοθέτησαν επίσης τη στρατηγική της συμμετοχής στις συνεδριάσεις της Εθνοσυνέλευσης, αδιαφορώντας για τη σειρά των συνεδριάσεων και κάθονται μεταξύ των μελών. Κατά τη διάρκεια των ομιλιών, παρενέβαιναν με θρασύτητα, διαταράσσοντας την ομαλή εξέλιξη των συνεδριών. Βασίστηκαν επίσης στην υπογραφή αναφορών. Τόσο το Kuomintang όσο και το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας υποστήριξαν θεωρητικά την ισότητα των γυναικών, αλλά ο ανταγωνισμός μεταξύ αυτών των κομμάτων τους εμπόδισε να παραχωρήσουν στις γυναίκες το δικαίωμα ψήφου μέχρι το εθνικό σύνταγμα του 1936.⁵⁵

Από την άλλη πλευρά, φεμινίστριες ή ομάδες γυναικών από άλλες χώρες σε όλο τον κόσμο (π.χ. Αργεντινή, Βραζιλία ή Γερμανία) συχνά αποστασιοποιήθηκαν από τις παραπάνω βίαιες τακτικές.⁵⁶

Η Κατακραυγή των Διαμαρτυριών για την Ισότητα

Οι κακές συνθήκες εργασίας που αναγκάστηκαν να υποφέρουν οι γυναίκες της εργατικής τάξης ήταν η πιο κοινή αιτία απεργιών. Οι γυναίκες της εργατικής τάξης συχνά ενώθηκαν για να δημιουργήσουν συνδικάτα. Ωστόσο, οι γυναίκες του YH Trading στη Νότια Κορέα, για παράδειγμα, δεν διαμαρτυρήθηκαν μόνο για τις δικές τους συνθήκες εργασίας, αλλά ο αγώνας τους οδήγησε στην πολιτική επανάσταση του 1979, στην οποία έπεσε η αυταρχική κυβέρνηση του Προέδρου Park Chonghi.⁵⁷ Οι απεργίες, συμπεριλαμβανομένων των άμεσων ενεργειών όπως μπλοκιάζ ή καθιστικές κινητοποιήσεις, ήταν ένα ισχυρό όπλο για τις εργάτριες. Συχνά συνεργάζονταν με άλλα εργατικά κινήματα που περιλάμβαναν άνδρες. Για παράδειγμα, υπήρξε μια απεργία για την υποστήριξη των Μεξικανοαμερικανών ανθρακωρύχων, στους οποίους απαγορεύτηκε να απεργούν στο χώρο εργασίας με πόνο τιμωρίας – αλλά αυτή η απαγόρευση δεν ίσχυε για τις γυναίκες τους, οι οποίες άρχισαν να καταλαμβάνουν τα ορυχεία και να απεργούν για μεγαλύτερη κοινωνική δικαιοσύνη. Στη Γαλλία, για παράδειγμα, χάρη στις απεργίες, οι γυναίκες κέρδισαν το δικαίωμα στην αντισύλληψη το 1967.⁵⁸

Οι Ισλανδές φεμινίστριες οδήγησαν τις απεργίες σε εθνικό και δημόσιο επίπεδο όταν κήρυξαν την 24η Οκτωβρίου 1975 εθνική «ημέρα άδειας» για τις γυναίκες, που το άξιζαν για τη σκληρή

⁵⁵Edwards, L. 2000. «Το δικαίωμα ψήφου των γυναικών στην Κίνα: Προκλητικές ακαδημαϊκές συμβάσεις». *Pacific Historical Review*, τομ. 69, αρ. 4, σ. 617–38. Διαθέσιμο στο: <https://doi.org/10.2307/3641227>.

⁵⁶

⁵⁷Μολόνι, Μπάρμπαρα. 2016. *Gender in Modern East Asia: An Integrated History*. Boulder: Westview Press. ISBN 9780813348759.

⁵⁸Watson, Cicely . 1952. «Έλεγχος γεννήσεων και αμβλώσεις στη Γαλλία από το 1939». *Πληθυσμιακές Μελέτες* 5, αρ. 3: 261–86. Διαθέσιμο στο: <https://doi.org/10.2307/2172430>

δουλειά τους στο σπίτι και τον χώρο εργασίας και για τη χαμηλή αμοιβή τους σε σύγκριση με τους άνδρες. Υπολογίζεται ότι το 90% των γυναικών συμμετείχαν στην απεργία εκείνη την εποχή, προκαλώντας σχεδόν ολοκληρωτικό κλείσιμο των σχολείων, των βιομηχανικών εγκαταστάσεων και των καταστημάτων της Ισλανδίας. Ένα χρόνο αργότερα, ψηφίστηκε νομοθεσία για την ισότητα στο ισλανδικό κοινοβούλιο.⁵⁹

Αλλά οι γυναίκες δεν ταπεινώθηκαν μόνο στους χώρους εργασίας, με αποτέλεσμα οι απεργίες να εξαπλωθούν σε άλλα ιδρύματα με τη μορφή διαδηλώσεων. Για παράδειγμα, στην Ιρλανδία το 1971, γυναίκες διαδήλωσαν έξω από το κτίριο του κοινοβουλίου για έναν νόμο σχετικά με την πρόσβαση των γυναικών στην αντισύλληψη. Αυτή η διαμαρτυρία έγινε στη συνέχεια από το Ιρλανδικό Γυναικείο Απελευθερωτικό Κίνημα. Οι γυναίκες στην Ιαπωνία και την Κορέα χρησιμοποίησαν τότε διαδηλώσεις για να διαμαρτυρηθούν ενάντια στην εμπορική («τουριστική») βιομηχανία του σεξ. Αυτές οι διαμαρτυρίες πραγματοποιήθηκαν κυρίως έξω από αεροδρόμια ή εντός των αιθουσών αφίξεων και αναχωρήσεων.⁶⁰

Από το 1977, διαμαρτυρίες με το σύνθημα «Reclaim the Night» πραγματοποιούνται επίσης κατά της ανδρικής βίας κατά των γυναικών (από τη βιομηχανία πορνογραφίας μέχρι την παρενόχληση στο δρόμο, τον βιασμό, τη δολοφονία με βάση το φύλο). Η πορεία επεκτάθηκε από τις Βρυξέλλες στο Λονδίνο, τη Ρώμη, το Βερολίνο και τη Δυτική Γερμανία. Οι διαδηλωτές έφεραν φλεγόμενους πυρσούς και χτυπούσαν αυτοσχέδια τύμπανα – εισβάλλοντας σε εχθρικούς χώρους με ήχο και φως. Οι πορείες «Reclaim the Night» συνεχίζονται και σήμερα.⁶¹

Στήθη δύναμης: Η Φωνή του Σώματος σε Διαμαρτυρία

Το φεμινιστικό κίνημα συνδέεται επίσης συχνά με το γυναικείο στήθος, σε ποικίλα πλαίσια. Το πιο διάσημο παράδειγμα είναι το «καύση σουτιέν», που έχει σχεδόν γίνει συνώνυμο του φεμινισμού, παρόλο που είναι απλώς ένας ιστορικός μύθος. Αλλά η αλήθεια είναι ότι οι φεμινίστριες ενθάρρυναν άλλες γυναίκες να μην φορούν σουτιέν τη δεκαετία του 1970.

Το 2008, μια ομάδα Ουκρανών φεμινιστών γνωστών ως FEMEN προσέλκυσε την παγκόσμια δημοσιότητα και συνεπώς την προσοχή για την αντιμετώπιση σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων με το να γδυθούν στα μισά του δρόμου και να γράφουν συνθήματα στο γυμνό

⁵⁹Ντελαπ, Λούσι. 2022. *Feminisms: A Global History*. ISBN: 978-0226754093

⁶⁰Guichard-Anguis, Sylvie, Moon, Okryo (επιμ.). 2011. *Ιαπωνικός Τουρισμός και Ταξιδιωτική Κουλτούρα*. Λονδίνο, Νέα Υόρκη: Routledge. Διαθέσιμο στο: https://www.academia.edu/70084752/Japanese_Tourism_and_Travel_Culture

⁶¹Reclaim the Night 2022. *Reclaim the Night* [online]. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.reclaimthenight.co.uk/index.html>

στήθος τους. Από την άλλη πλευρά, αυτές οι φεμινίστριες χρησιμοποιούσαν μόνο νεαρά και λεπτά σώματα που συμμορφώνονταν με τα πατριαρχικά πρότυπα ομορφιάς, όχι, για παράδειγμα, χοντρά, γέρικα ή άτυπα σώματα. Κάτι που υπονόμει τις προσπάθειές τους να αναδείξουν την εκμετάλλευση του γυναικείου σώματος από τους άνδρες.

Οι διαμαρτυρίες που αφορούσαν το γυμνό πάντα γίνονταν σε περιβάλλοντα όπου η σημασία του γυναικείου σώματος επηρεαζόταν από τη φυλή, την πίστη και την τάξη. Οι Αφρικανές και οι Αφροαμερικανές, για παράδειγμα, εξέθεταν επίσης συχνά το σώμα τους σε ένδειξη διαμαρτυρίας, ήδη από τον 19ο αιώνα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, αυτές οι διαμαρτυρίες με γυμνά μέρη γυναικείου σώματος ήταν ιδιαίτερα προκλητικές, λόγω του ιστορικού σκηνικού. Μέσω της δουλειάς, οι μαύρες γυναίκες (και οι άνδρες, επίσης) έχουν ιστορικά θεωρηθεί ως ζωώδης φύση, ειδικά όσον αφορά τη σεξουαλικότητά τους. Οι μαύρες γυναίκες συνδέονταν με ανεξέλεγκτες σεξουαλικές επιθυμίες. Η ίδια η δουλειά λειτουργούσε ως σεξουαλική οικονομία, όπου οι μαύρες γυναίκες κακοποιούνταν σεξουαλικά στα χέρια λευκών ανδρών. Οι μαύρες γυναίκες βιάζονταν συνεχώς και τις έβλεπαν σε υψηλότερη τιμή εάν ήταν νεότερες και δεν ήταν έγκυες λόγω της σεξουαλικής τους διαθεσιμότητας. Τα σώματα των μαύρων γυναικών έχουν εμπορευματοποιηθεί και έχουν νομιμοποιηθεί για το ανδρικό βλέμμα, και αυτή η άποψη της «λάγνης» συμπεριφοράς έχει οδηγήσει στη δικαιολόγηση του βιασμού και της σεξουαλικής επίθεσης μαύρων γυναικών στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι σεξουαλικές απεικονίσεις μαύρων γυναικών στη σκλαβιά ενημέρωσαν τη μεταχείριση και την εμπορευματοποίηση του σώματός τους στη σύγχρονη κοινωνία: Η ιδεολογία ότι οι μαύρες γυναίκες είναι «εύκολες» και απροκάλυπτα σεξουαλικές τις τοποθετεί σε χαμηλότερη σεξουαλική αξία σε σύγκριση με τις λευκές γυναίκες (για παράδειγμα, Οι μαύροι στρίπερ και οι ηθοποιοί πορνό αμείβονται λιγότερο και αντιμετωπίζονται χειρότερα από τους λευκούς ομολόγους τους, καθώς θεωρείται ότι έχουν χαμηλότερο ερωτικό κεφάλαιο και θέλουν να καταναλωθούν από το λευκό κοινό).⁶²

Συγκρούσεις εντός του Φεμινιστικού Κινήματος

Ο Ρατσισμός στο Φεμινιστικό Κίνημα

Οι μαύρες γυναίκες καθώς και οι Ασιάτισσες ή οι γυναίκες της Λατινικής Αμερικής αντιμετώπισαν συχνά την αλαζονεία των λευκών φεμινιστριών που άρθρωναν τις ανάγκες των

⁶²Heller, Nicole E. 2020 "Black Female Artists Reclaiming Their Sexual Power". *Ο τρούλος*. Διαθέσιμο στο: https://cupola.gettysburg.edu/student_scholarship/850

γυναικών σύμφωνα με τις δικές τους ανάγκες, ωστόσο αναφέρονταν σε όλες τις γυναίκες γενικά. Επειδή οι γυναίκες του Παγκόσμιου Νότου είχαν διαφορετικά προβλήματα από τις λευκές γυναίκες, εστίασαν επίσης τον φεμινιστικό τους θυμό αλλού, αλλά αυτά τα ζητήματα υποβαθμίστηκαν και αγνοήθηκαν από τις λευκές φεμινίστριες.⁶³ Ο φεμινισμός στη Λατινική Αμερική έχει δώσει μεγάλη έμφαση στη φροντίδα των παιδιών και τη μητρότητα από τις αρχές του εικοστού αιώνα. Επομένως, αντί για το δικαίωμα στην άμβλωση που επιζητούσαν οι φεμινίστριες στις ανεπτυγμένες χώρες, οι φεμινίστριες της Λατινικής Αμερικής ήθελαν προστασία από τους γιατρούς και τους κοινωνικούς λειτουργούς που τους έκαναν δια της βίας αμβλώσεις και στείρωσεις και τους πήραν και τα παιδιά τους.⁶⁴

Ωστόσο, ο ρατσισμός στον φεμινισμό εκδηλώθηκε και σε επιμέρους χώρες του Παγκόσμιου Νότου. Αυτό φάνηκε στο συνέδριο του 1974 όπου συναντήθηκαν Περουβιανές φεμινίστριες και χωρίστηκαν σε μια ομάδα Ισπανόφωνων λευκών γυναικών, που ήταν συχνά μορφωμένες, και σε μια ομάδα ιθαγενών Περουβιανών, που έτειναν να είναι φτωχές. Για αυτούς, αυτή η φυλετική σύγκρουση ήταν πιο θεμελιώδης από την αντιμετώπιση άλλων μορφών καταπίεσης. Η προαναφερθείσα αντίφαση αφορούσε, για παράδειγμα, την απόρριψη της αντισύλληψης από τις αυτόχθονες γυναίκες, προκειμένου να υποστηριχθεί η αύξηση του πληθυσμού και, επομένως, να καταπολεμηθούν οι εταιρείες και η κυριαρχία του «πρώτου κόσμου». Ήταν επίσης προφανές ότι εδώ προβαλλόταν ο μετα-αποικιακός εθνικισμός.⁶⁵

Κάλυψη με Πέπλο στο Φεμινιστικό Κίνημα

Η κάλυψη των γυναικών είναι μια πρακτική που είναι ιστορικά εδραιωμένη σε διαφορετικούς πολιτισμούς και κοινωνίες. Ωστόσο, το πέπλο ειδικά των μουσουλμάνων γυναικών είναι πολύ αμφιλεγόμενο για πολλές διαφορετικές κοινωνικές ομάδες, ειδικά σε αυτές τις φεμινιστικές. Υπάρχει μια μακροχρόνια κριτική για το πέπλο των μουσουλμάνων γυναικών καθώς και για την κριτική του Ισλάμ ως θρησκείας που καταπιέζει τις γυναίκες και του πέπλου ως εργαλείου της πατριαρχίας.⁶⁶

Όμως, σύμφωνα με την ιστορικό Lucy Delap, οι απαγορεύσεις κάλυψης που γίνονται μέρος των πολιτικών συζητήσεων στις δυτικές χώρες παρουσιάζονται ως μια προσπάθεια «απελευθερώσεως των γυναικών», αλλά αντί για πραγματική απελευθέρωση, λέει, είναι πρωτίστως μια προσπάθεια πρόκλησης ισλαμοφοβικών αντιδράσεων. Πίσω από αυτό

⁶³Λιούις, Ρέινα, Μιλς, Σάρα. 2003. *Φεμινιστική Μετααποικιακή Θεωρία* : A Reader. Routledge.

⁶⁴Ντελαπ, Λούσι. 2022 *Feminisms: A Global History* . ISBN: 978-0226754093.

⁶⁵Ibid.

⁶⁶Ο.π., σ.197.

βρίσκεται ο λόγος της Δύσης, ο οποίος από τη δεκαετία του 1970 παρουσιάζει όλο και περισσότερο το Ισλάμ ως εγγενώς φονταμενταλιστικό, αντιφεμινιστικό ⁶⁷και κάτι επικίνδυνο, που απειλεί τη δυτική κοινωνία ⁶⁸.

Αυτό είναι παραπλανητικό γιατί υπάρχουν διάφοροι λόγοι πίσω από το πέπλο καθώς και η απόρριψη του πέπλου από τις μουσουλμάνες γυναίκες, ειδικά εκείνες τις φεμινιστικές. Αυτό σημαίνει ότι ορισμένες ομάδες μουσουλμάνων φεμινιστικών γυναικών υποστηρίζουν ότι το κάλυμμα τους δεν επιτρέπει τη «μετατροπή των γυναικών σε σεξουαλικά αντικείμενα που συμβαίνει όταν οι γυναίκες κρίνονται συνεχώς για την εμφάνισή τους, αλλά αντίθετα, επιτρέπει σε αυτές και στους γύρω τους να επικεντρωθούν σε αυτό που μέσα στο κεφάλι της, το μυαλό της και όχι αυτό που έχει στο κεφάλι της –τα μαλλιά της– και, κατ' επέκταση, η σωματική της ελκυστικότητα." ⁶⁹πολλές Μουσουλμάνες βασίζουν τη φεμινιστική τους άποψη για τον κόσμο και τον ρόλο τους στην κοινωνία από την ερμηνεία του Κορανίου και από τις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις που καθιέρωσε ο ιδρυτής του Ισλάμ . ⁷⁰Προφήτης Μωάμεθ. Ταυτόχρονα ⁷¹, η απαγόρευση της κάλυψης των μουσουλμάνων γυναικών ερμηνεύεται από τις μουσουλμάνες φεμινίστριες ως προσπάθεια ελέγχου του σώματος των γυναικών και της ικανότητας των γυναικών να λαμβάνουν αποφάσεις για το σώμα τους.

Ιστορικά η κάλυψη ήταν επίσης ένα εργαλείο των πολιτικών σε μουσουλμανικά καθώς και μη μουσουλμανικά κράτη. Το 1956 ο πρόεδρος της Αιγύπτου Gamal Abd an-Násir έδωσε στις γυναίκες το δικαίωμα ψήφου, τους εγγυήθηκε ίσα δικαιώματα και είδε την αμειβόμενη εργασία των γυναικών ως κάτι απαραίτητο για την οικοδόμηση του κράτους. Η εγκαθίδρυση ενός «κράτους φεμινισμού» συνδέθηκε με την ανάταση και τον εκσυγχρονισμό της Αιγύπτου. ⁷²Αλλά στις δεκαετίες του 70 και του 80 «το ισλαμικό εικονομαχικό κίνημα άρχισε να προωθεί το «αυθεντικό Ισλάμ» ως αντίθεση στο «δυτικό Ισλάμ» και ένας μεγάλος αριθμός νεαρών μουσουλμάνων στα πανεπιστήμια άρχισαν να φορούν χιτζάμπ». ⁷³Το κάλυμμα των μουσουλμάνων γυναικών συχνά συνδέθηκε με την πολιτική με τρόπο που δείχνει ποιον συμπάσχουν. Αυτό ήταν εμφανές όχι μόνο στην Αίγυπτο, αλλά και στη Δημοκρατία του Ιράν το 1979, δυστυχώς, η αλυσίδα των γεγονότων οδήγησε στον διαχωρισμό των γυναικών από τον

⁶⁷Ο.π., σελ. 203. ISBN: 978-0226754093.

⁶⁸Bečka, Jiří, Mendel, Miloš. 1998. *Islám a České země*. Olomouc, Εκδοτικός οίκος: Votobia. Π. 176.

⁶⁹Μουσουλμανική σεξουαλική ηθική: πέπλο και χιτζάμπ . Πανεπιστήμιο Brandeis [σε απευθείας σύνδεση]. Διαθέσιμο σε: <https://www.brandeis.edu/projects/fse/muslim/veil.html>

⁷⁰Ντελαπ, Λούσι. 2022. *Feminisms: A Global History* . Π. 203. ISBN: 978-0226754093.

⁷¹Καθώς βελτίωσε τη θέση των γυναικών και τους έδωσε πολλά δικαιώματα που δεν είχαν εκείνη την εποχή. Οι γυναίκες έπαιξαν επίσης σημαντικό ρόλο στην εγκαθίδρυση του Ισλάμ και στην επέκτασή του.

⁷²Ντελαπ, Λούσι. 2022. *Feminisms: A Global History* . Π. 203. ISBN: 978-0226754093.

⁷³Ibid.

δημόσιο χώρο. ⁷⁴Οι ίδιες συνθήκες ίσχυαν για τις γυναίκες στο Πακιστάν. Οι γυναίκες του Πακιστάν πολέμησαν εναντίον αυτού του καθεστώτος δημιουργώντας φεμινιστικές ομάδες που προωθούσαν τα δικαιώματα των γυναικών και για να δείξουν την αποδοκιμασία τους για το «εχθρικό νομικό και πολιτιστικό περιβάλλον για τις γυναίκες, έκαψαν τα πέπλο τους.

Η πρακτική της καύσης του πέπλου μπορεί να παρατηρηθεί ακόμη και σήμερα στο Ιράν όπου οι μουσουλμάνες γυναίκες αγωνίζονται ενάντια στο καταπιεστικό κρατικό καθεστώς και τις ενέργειες της λεγόμενης «αστυνομίας ηθικής». Το πέπλο καθώς και το μη κάλυμμα μπορεί να είναι φεμινιστικός αλλά και ακτιβιστής τρόπος έκφρασης στην κοινωνία. Οι Μουσουλμάνες στην Αμερική μετά την 11η Σεπτεμβρίου, οι οποίες αντιμετωπίζουν συχνά διακρίσεις και προκαταλήψεις, προσπαθούν να επαναπροσδιορίσουν την έννοια του πέπλου ως «έκκληση για ισότητα».⁷⁵ Το πέπλο καθώς και το μη κάλυμμα μπορεί στη συνέχεια να ερμηνευθεί διαφορετικά σε κάθε περίπτωση και ως εκ τούτου δεν θα πρέπει να θεωρείται μόνο ως μη φεμινιστικό.

Ταξικές Διαφορές στο Φεμινιστικό Κίνημα

Η ταξική φύση των ρούχων ήταν πάντα πηγή έντασης και αντανάκλαση δύναμης στο γυναικείο κίνημα. Δεδομένου ότι στις διαδηλώσεις απαιτούνταν μοντέρνα ρούχα, οι γυναίκες της εργατικής τάξης αποκλείστηκαν από αυτές, γεγονός που οδήγησε στο γεγονός ότι πολλές από τις πιο εξέχουσες δράσεις της *Κοινωνικής και Πολιτικής Ένωσης Γυναικών*⁷⁶ οδηγούνταν από γυναίκες της μεσαίας και ανώτερης τάξης.⁷⁷

Οι φεμινιστικές διαμαρτυρίες για την απελευθέρωση των γυναικών συνήθως αγνόησαν τη φυλή και την τάξη. Αυτό μπορεί να φανεί μέσα από ένα παράδειγμα αγώνα ενάντια σε γεγονότα που επικεντρώθηκαν στην αντικειμενοποίηση του γυναικείου σώματος και που σχεδιάστηκαν για να ευχαριστήσουν το ανδρικό βλέμμα. Μία από αυτές τις ενέργειες έλαβε χώρα στη βρετανική μαύρη κοινότητα, η οποία είχε μακρά παράδοση στα καλλιστεία. Αν και οι φεμινίστριες ακτιβίστριες στην υπεράσπισή τους εστίασαν σε έναν απαραίτητο και ωφέλιμο στόχο (να ασκήσουν κριτική στην αντικειμενοποίηση του γυναικείου σώματος), απέτυχαν να σκεφτούν ότι για πολλά μοντέλα που προέρχονταν από εργατικά στρώματα, η επιτυχία στα

⁷⁴Ibid.

⁷⁵Η ανάλυση του Ahmed για την αυξημένη «κάλυψη» κερδίζει το βραβείο θρησκείας. *Βραβεία Grawemeyer* [διαδικτυακά]. Διαθέσιμο στο: <http://grawemeyer.org/ahmeds-analysis-of-increased-veiling-wins-religion-prize/>

⁷⁶Το WSPU ήταν μια βρετανική οργάνωση σουφραζέτα που αγωνιζόταν για το δικαίωμα ψήφου των γυναικών. Η οργάνωση ιδρύθηκε το 1903 και διαλύθηκε το 1917. Το 1918, γυναίκες άνω των 30 ετών έλαβαν ψήφο. και το 1928, επί Συντηρητικής κυβέρνησης, τελικά την κέρδισαν επί ίσοις όροις με τους άνδρες.

⁷⁷Ντελαπ, Λούσι. 2022. *Feminisms: A Global History*. Π. 203. ISBN: 978-0226754093.

καλλιστεία ήταν ένα μέσο για να αποκτήσουν καλύτερα κοινωνικά κατάσταση και χρηματικό έπαθλο. Αυτές οι διαμαρτυρίες, που αντιμετώπιζαν τις ανάγκες των γυναικών της εργατικής τάξης με πολύ αναίσθητο τρόπο, ενίσχυσαν έτσι τη φήμη των φεμινιστών ως υπερβολικών κριτικών και άκαμπτων ηθικολόγων. Επιπλέον, έδωσαν αξιοπιστία στην ιδέα ότι οι φεμινίστριες αντιτάχθηκαν στον ετεροφυλοφιλικό ερωτισμό και την ευχαρίστηση. Αυτό επηρέασε τελικά την αντίληψη του φεμινισμού και επίσης αποδυνάμωσε την ικανότητά του να απευθύνεται στην κυρίαρχη κοινωνία.⁷⁸ Οι φεμινίστριες δεν μπορούσαν να συμφωνήσουν αν η μόδα ήταν μια επιβλαβής εφεύρεση της πατριαρχίας ή το μέσο έκφρασης της προσωπικότητάς τους και της απόλαυσής τους.

Στη δεκαετία του 1980, οι κανόνες της μόδας άλλαξαν και οι φεμινίστριες υψηλότερης θέσης άρχισαν να φορούν παντελόνια και σακάκια με επιθέματα ώμου. Τα σακάκια ήταν συχνά κόκκινα και επίσης οι γόβες επέστρεφαν, αυτός ο συνδυασμός εξέφραζε ένα μείγμα δύναμης και σεξουαλικότητας.⁷⁹

Ο Ορθολογικός Σύλλογος Νέας Ζηλανδίας, ζήτησε να επιτραπεί στις γυναίκες να σταματήσουν να φορούν κορσέ που περιόριζαν την κίνηση και την αναπνοή τους. Κάποιοι το είδαν ως καθαρά μεταρρύθμιση της υγείας, άλλοι ως δικαίωμα των γυναικών στην ελεύθερη κυκλοφορία σε δημόσιους χώρους, στην ελευθερία να οδηγούν ποδήλατα και να αθλούνται. Μεταρρύθμιση ενδυμάτων για ορθολογικό ντύσιμο. Αυτοί οι υποστηρικτές της μεταρρύθμισης των ενδυμάτων, οι γυναίκες με παντελόνια παρουσιάζονταν συχνά ως στερούμενες αίσθησης της μόδας. Για πολλές φεμινίστριες, οι νέες επιλογές ρούχων φαινόταν σαν ένα ισχυρό μέσο έκφρασης αντίστασης στην καθημερινή ζωή. Οι γυναίκες έχουν περιγράψει πόσο ικανοποιητικό ήταν για αυτές να μπορούν να ντύνονται για τον εαυτό τους και για άλλες γυναίκες χωρίς να χρειάζεται να ακολουθούν τη συμβατική ή τη μόδα που ορίζει ο άνδρας.⁸⁰

Σε αυτή την περίοδο που οι φεμινίστριες αφηφούσαν τις συμβάσεις της μόδας, απέρριψαν τα σουτιέν τους και αρνούσαν να ξυρίσουν τις τρίχες του σώματός τους, ωστόσο, οι γυναίκες πιο κοντά στην εξουσία έπρεπε να αποφασίσουν στρατηγικά πώς να αντιμετωπίσουν αυτή τη νέα φεμινιστική τάση στην πολιτική. Για παράδειγμα, η Βρετανίδα πολιτικός Valerie Wise, η οποία έδωσε μεγάλες οικονομικές δωρεές σε γυναικείες οργανώσεις, ντυμένη συμβατικά (για παράδειγμα, φορούσε συνήθως φορέματα και σακάκια). Πίστευε ότι αν φορούσε ένα αμφιλεγόμενο παντελόνι, ο κόσμος δεν θα άκουγε τι έλεγε, αλλά αντίθετα θα έκρινε τα ρούχα της.⁸¹

⁷⁸Ibid.

⁷⁹Ibid.

⁸⁰Ibid.

⁸¹Ντελαπ, Λούσι. 2022. *Feminisms: A Global History*. Π. 203. ISBN: 978-0226754093.

Η Ομοφοβία στο Φεμινιστικό Κίνημα

Οι Αμερικανίδες φεμινίστριες του 20ου αιώνα συνειδητοποίησαν σύντομα την ομοφοβική φύση του φεμινιστικού κινήματος. Οι Λεσβίες αντιμετώπισαν περιθωριοποίηση και υποβάθμιση των απόψεων και των θεμάτων τους.⁸² Αυτή η αντίφαση έπρεπε να επιλυθεί, και γι' αυτό το λόγο, το Συνέδριο για την Ενοποίηση των Γυναικών οργανώθηκε το 1969.⁸³ Ωστόσο, αυτός ο στόχος απέτυχε να εκπληρωθεί και η Betty Friedan⁸⁴ και οι οπαδοί της συνέχισαν να επιδεικνύουν έντονη ομοφοβία. Προσδιόρισαν τις λεσβίες ως απειλές για την ενότητα του φεμινισμού και την αποδοχή του από το κοινό. Η Betty Friedan και οι ακόλουθοί της συνέχισαν να τονίζουν τη στερεότυπη άποψή τους για τον ομοφυλοφιλικό προσανατολισμό, αποκαλώντας την πηγή εξτρεμισμού, που κατά τη γνώμη τους επιδιώκει να περιθωριοποιήσει τους άνδρες και να απορρίψει την εγκυμοσύνη και τη μητρότητα. Αυτό οδήγησε μόνο σε ένα ισχυρότερο κύμα θυμού απέναντι σε αυτήν την ομοφοβία, με αποτέλεσμα αντεκστρατείες με στόχο τον φεμινιστικό ακτιβισμό, με στόχο να καλέσουν τις ετεροφυλόφιλες φεμινίστριες να ενώσουν το φεμινιστικό κίνημα.⁸⁵ Οι ριζοσπάστες λεσβίες⁸⁶ δημιούργησαν ένα μανιφέστο που ονομάζεται *The Woman - Identified Woman*, που περιγράφει μια λεσβία ως «Μια γυναίκα που συχνά, από πολύ νωρίς, ενεργεί σύμφωνα με τον εσωτερικό της καταναγκασμό να είναι πιο ολοκληρωμένος και ανεξάρτητος άνθρωπος από όσο θέλει η κοινωνία. Αυτές οι ανάγκες και οι πράξεις την οδηγούν σε επώδυνες συγκρούσεις με ανθρώπους, καταστάσεις, αποδεκτούς τρόπους σκέψης, αίσθηση και συμπεριφορά με τα χρόνια».⁸⁷

Ωστόσο, το ζήτημα του φεμινισμού που περιθωριοποιεί τις λεσβίες είχε μικρή απήχηση εκτός Ευρώπης και Βόρειας Αμερικής. Το θέμα της σεξουαλικότητας δεν θεωρήθηκε καν ως προτεραιότητα από πολλούς συμμετέχοντες από τον Παγκόσμιο Νότο στην Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες⁸⁸ που έλαβε χώρα στο Μεξικό το 1975. Στον Παγκόσμιο Νότο, για

⁸² Φαίνεται Μαύρος. 1984. «Φεμινιστική θεωρία: Από το περιθώριο στο κέντρο». *Βοστώνη: South End P.*

⁸³ Ντελαπ, Λούσι. 2022. *Feminisms: A Global History*. Π. 203. ISBN: 978-0226754093.

⁸⁴ Ίδρυτής της Εθνικής Οργάνωσης για τις Γυναίκες, μιας αμερικανικής φεμινιστικής οργάνωσης.

⁸⁵ Ντελαπ, Λούσι. *Feminisms: A Global History*, 2022. ISBN: 978-0226754093.

⁸⁶ Οι ριζοσπαστικές λεσβίες είναι ένα λεσβιακό κίνημα που προέκυψε εν μέρει επειδή ο κυρίαρχος φεμινισμός δεν συμπεριέλαβε ενεργά ούτε αγωνίστηκε για τα δικαιώματα των λεσβιών. Το κίνημα ξεκίνησε στις Ηνωμένες Πολιτείες τη δεκαετία του 1950 και του 1960.

⁸⁷ *Η Γυναίκα - Ταυτοποιημένη Γυναίκα*. 1970. [διαδίκτυα]. Διαθέσιμο από: <https://repository.duke.edu/dc/wlmpc/wlms01011>

⁸⁸ Ήταν η πρώτη διεθνής διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη που επικεντρώθηκε αποκλειστικά στα γυναικεία ζητήματα και σηματοδότησε μια καμπή στις οδηγίες πολιτικής. Μετά από αυτή τη συνάντηση, οι γυναίκες θεωρήθηκαν ως μέρος της διαδικασίας ανάπτυξης και εφαρμογής πολιτικής, παρά ως αποδέκτες βοήθειας.

παράδειγμα, στην Ινδία, το ζήτημα θεωρήθηκε ως δυτική εισαγωγή, προκαλώντας τη δυσαρέσκεια και την άρνηση των Ινδών γυναικών να το αντιμετωπίσουν.⁸⁹

Η Τρανσφοβία στο Φεμινιστικό Κίνημα

Μία από τις συγκρούσεις που αντηχεί στον σύγχρονο φεμινισμό περιλαμβάνει τις λεγόμενες ριζοσπαστικές φεμινίστριες⁹⁰ και τον αποκλεισμό των τρανς γυναικών⁹¹ από τα μέρη και τις κοινότητες που προορίζονται για γυναίκες και λεσβίες. Η αντίπαλη πλευρά τους αναφέρει υποτιμητικά ως: «τρανς-αποκλεισμός ριζοσπαστική φεμινίστρια» ή απλώς «TERFs». Από την άλλη πλευρά στέκονται τρανς γυναίκες των οποίων το βιολογικό φύλο κατά τη γέννηση δεν ήταν γυναικείο, αλλά αισθάνονται ωστόσο ότι είναι γυναίκες, αυτοχαρακτηρίζονται ως τέτοιες και θέλουν να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις για γυναίκες ή τουλάχιστον έχουν την ευκαιρία να το κάνουν.⁹² Οι ριζοσπάστες φεμινίστριες υποστηρίζουν ότι η ταυτότητα φύλου⁹³ είναι μια «ιδεολογία» που βλάπτει τα δικαιώματα των γυναικών. Κατά τη γνώμη τους, ο φεμινισμός θα πρέπει να περιλαμβάνει μόνο γυναίκες που αναγνωρίστηκαν ως γυναίκες κατά τη γέννησή τους, δηλ. γυναίκες cisgender⁹⁴. Οι διεμφυλικές γυναίκες, από την άλλη πλευρά, ισχυρίζονται ότι ο αποκλεισμός τους από εκδηλώσεις για γυναίκες, φεμινιστικές οργανώσεις και από τον φεμινισμό γενικότερα, καθώς και η αποτυχία σεβασμού των επιθυμιών τους να αυτοπροσδιορίζονται ως γυναίκες, αποτελούν πράξεις τρανσφοβίας.⁹⁵ Μία από τις πρώτες στιγμές που θα μπορούσε να περιγραφεί ως τρανσφοβία από τις λεσβίες ήταν κατά τη διάρκεια του πρώτου Εθνικού Συνεδρίου Λεσβιών στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, στο Λος Άντζελες, το 1973. Αυτός ήταν ο χώρος όπου εμφανίστηκε η τρανς τραγουδίστρια φολκ Μπεθ Έλιοτ και αποδοκιμάστηκε από τη σκηνή για να φωνάξει. του «Είναι ένας θεός άνθρωπος!».

⁸⁹ Dave, Naisargi N. 2012. *Queer activism in India: A story in the anthropology of ethics*. Duke University Press.

⁹⁰ Υπεραποκλειστική ριζοσπάστη φεμινίστρια.

⁹¹ Η τρανς γυναίκα είναι μια γυναίκα που αναγνωρίστηκε ως άνδρας κατά τη γέννηση ως αποτέλεσμα της γέννησης με παραδοσιακά ανδρικά γεννητικά όργανα.

⁹² «Υπερλεσβία» ή «τρανς-αποκλεισμός»; Οι παλιές εχθρότητες βράζουν στη δημόσια θέα. *NBC News* [σε απευθείας σύνδεση]. Διαθέσιμο στο:

<https://www.nbcnews.com/feature/nbc-out/pro-lesbian-or-trans-exclusionary-old-animosities-boil-public-view-n958456>

⁹³ Δηλαδή την ικανότητα να χαρακτηρίζει τον εαυτό του και να αυτοπροσδιορίζεται ως αρσενικό, θηλυκό ή διάφορους συνδυασμούς και των δύο φύλων ή ως κανένα από τα δύο.

⁹⁴ Cisgender είναι η ετικέτα που δίνεται σε άτομα των οποίων η ταυτότητα φύλου ταιριάζει με το φύλο που ορίστηκαν κατά τη γέννηση.

⁹⁵ «Υπερλεσβία» ή «τρανς-αποκλεισμός»; Οι παλιές εχθρότητες βράζουν στη δημόσια θέα. *NBC News* [σε απευθείας σύνδεση]. Διαθέσιμο στο:

<https://www.nbcnews.com/feature/nbc-out/pro-lesbian-or-trans-exclusionary-old-animosities-boil-public-view-n958456>

⁹⁶Ωστόσο, η πιο διάσημη διαμάχη μεταξύ «ριζοσπαστών φεμινιστών» και τρανς γυναικών περιστράφηκε γύρω από το Γυναικείο Μουσικό Φεστιβάλ του Μίσιγκαν. Αυτή ήταν μια ετήσια εκδήλωση μόνο για γυναίκες που ήταν δημοφιλής μεταξύ των λεσβιών. Το 1991, οι διοργανωτές του φεστιβάλ ζήτησαν από μια τρανς γυναίκα να φύγει από αυτό το φεστιβάλ. Οι διοργανωτές του Γυναικείου Μουσικού Φεστιβάλ του Μίσιγκαν δεν εξέδωσαν ποτέ επίσημη πολιτική ενάντια στις τρανς γυναίκες που παρευρίσκονται στο φεστιβάλ, σύμφωνα με την Αμερικανίδα ιστορικό Λίλιαν Φέιντερμαν, αλλά δήλωσαν ανοιχτά ότι ήταν ένας χώρος «μόνο για γυναίκα που γεννήθηκε».⁹⁷

Αυτό το φεστιβάλ έγινε σύμβολο του αποκλεισμού πολλών τρανς γυναικών που βίωσαν τον αποκλεισμό από χώρους μόνο για γυναίκες και λεσβίες. Σύμφωνα με τον Faderman, πολλοί παρευρισκόμενοι στο φεστιβάλ και άλλα άτομα που υποστηρίζουν τα τρανς άτομα δεν συμμερίζονται τη θέση του φεστιβάλ.⁹⁸

Αυτή η συνεχιζόμενη ανησυχία σχετικά με την τρανς-αποκλειστική στάση που έλαβαν ορισμένες φεμινίστριες ή οργανώσεις οδήγησε στη δήλωση "Not In Our Name" το 2018.⁹⁹ Αυτή είναι μια δήλωση σχετικά με την συμπερίληψη των τρανς από οκτώ από τους πιο εξέχοντες λεσβίες εκδότες στις ΗΠΑ, τον Καναδά, Η Αυστραλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο δηλώνει ότι ούτε η trans-ένταξη, οι τρανς γυναίκες ούτε η ταυτότητα φύλου αποτελούν απειλή για τις λεσβίες και τα δικαιώματα των γυναικών. Καταδικάζοντας δημόσια αυτή την ιδέα, στέλνουν ένα μήνυμα αλληλεγγύης στην τρανς κοινότητα με αυτή τη δήλωση: «*Ανησυχούμε πραγματικά για το μήνυμα που στέλνουν αυτοί οι λεγόμενοι λεσβίες δημοσιογράφων στις τρανς γυναίκες και στις νεαρές λεσβίες - συμπεριλαμβανομένων των τρανς λεσβιών - και θέλουμε για να ξεκαθαρίσουμε ότι αυτό δεν είναι για λογαριασμό μας*».¹⁰⁰

⁹⁶ Faderman, Lillian. 2015. *The gay Revolution: The story of the fight*. Σάιμον και Σούστερ.

⁹⁷ Compton, Julie. 2019. «Υπερλεσβία» ή «τρανς-αποκλεισμός»; Οι παλιές εχθρότητες βράζουν στη δημόσια θέα. *NBC News* [σε απευθείας σύνδεση]. Διαθέσιμο στο: <https://www.nbcnews.com/feature/nbc-out/pro-lesbian-or-trans-exclusionary-old-animosities-boil-public-view-n958456>

⁹⁸ Faderman, Lillian. 2015. *The Gay Revolution: The Story of the Struggle*. Σάιμον και Σούστερ.

⁹⁹ Όχι στο όνομά μας. *Diva* [σε απευθείας σύνδεση]. Διαθέσιμο στο: <https://diva-magazine.com/2018/12/19/not-in-our-name/>

¹⁰⁰ Όχι στο όνομά μας. *Diva* [σε απευθείας σύνδεση]. Διαθέσιμο στο: <https://diva-magazine.com/2018/12/19/not-in-our-name/>

Συγκρούσεις Έξω από το Φεμινιστικό Κίνημα

Κίνημα κατά των φύλων

Το κίνημα κατά των φύλων ξεκίνησε τη δεκαετία του 1990. Οι μελετητές που μελετούν αυτό το κίνημα συνδέουν το ξεκίνημά του με την Καθολική απάντηση στις Διεθνείς Διασκέψεις του ΟΗΕ για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη και την Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες, μετά την οποία ο ΟΗΕ άρχισε να αναγνωρίζει τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα. Η Αγία Έδρα φοβόταν ότι αυτή η αναγνώριση θα οδηγούσε στην άμβλωση ως ανθρώπινο δικαίωμα, στην απονομιμοποίηση της μητρότητας και στην ομαλοποίηση της ομοφυλοφιλίας.¹⁰¹

Τα αναπαραγωγικά δικαιώματα, το δικαίωμα στο γάμο για όλους, το δικαίωμα των ανδρών να δείχνουν ενσυναίσθηση ή η καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής, σεξουαλικής και έμφυλης βίας είναι τα θέματα που έχουν γίνει η κεντρική ιδέα για το τι μάχεται το Κίνημα κατά των φύλων και αυτό που ονομάζουν *ιδεολογία φύλου* ¹⁰². Η προώθηση των προαναφερθέντων δικαιωμάτων ή η εκπαίδευση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι αυτό που δέχεται επίθεση από συντηρητικά πολιτικά κόμματα ή ομάδες στην κοινωνία και δορυφορικές οργανώσεις της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.¹⁰³

Σπουδές φύλου και σπουδές ανδρών

Κατά τη δεκαετία του 1970, αναπτύχθηκαν οι μελέτες φύλου και η φεμινιστική ανθρωπολογία, απαντώντας κριτικά σε ανθρωπολογικά κείμενα που αντιμετώπιζαν τις γυναίκες μόνο ως παθητικές φιγούρες που παρατηρήθηκαν αλλά δεν μιλούσαν, παρά το γεγονός ότι δημογραφικά αντιπροσώπευαν το μισό του πληθυσμού που μελετήθηκε. ¹⁰⁴Αυτή τη στιγμή, καθιερώθηκε η διάκριση μεταξύ **του φύλου** ως βιολογικά δεδομένου χαρακτηριστικού και του **φύλου ως πολιτιστικά, κοινωνικά και χρονικά εξαρτημένο χαρακτηριστικό**. Αλλά το

¹⁰¹Kuhar Roman, David Paternotte (επιμ.). 2017. *Εκστρατείες κατά των φύλων στην Ευρώπη: Κινητοποίηση ενάντια στην ισότητα*. Rowman & Littlefield.

¹⁰²καθώς και τη θεωρία του φύλου ή τον έμφυλο χαρακτήρα. Ωστόσο, δεν υπάρχει ενιαίος ορισμός του όρου.

¹⁰³Κονάτς, Eszter. 2017. Η ανάδυση ισχυρών αντιφυλικών κινημάτων στην Ευρώπη και η κρίση της φιλελεύθερης δημοκρατίας. *Το φύλο και η ακροδεξιά πολιτική στην Ευρώπη*. σελ. 175-189.

¹⁰⁴Άρντενερ, Έντουιν. 1975. Η πίστη και το πρόβλημα των γυναικών. Στο S. Ardener (επιμ.), *Perceiving Women*.

Λονδίνο, Τορόντο, Μελβούρνη. σελ. 1–17.

νόημα και των δύο αυτών κατηγοριών εξακολουθούσε να αποδίδεται σε βιολογικά καθορισμένες διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών.¹⁰⁵

Έκτοτε, οι κοινωνικοί ανθρωπολόγοι επέμειναν στην κοινωνική και πολιτιστική δημιουργία της κατηγορίας του φύλου, γιατί αυτό αποδεικνύεται από την ύπαρξη διαφορετικών μορφών ρόλων των φύλων σε κοινωνίες σε διάφορα μέρη του κόσμου ή από παραδείγματα «τρίτων φύλων»^{106, 107}

Μέχρι τη δεκαετία του 1980, το πεδίο της ανθρωπολογίας των φύλων καθιερώθηκε σταθερά, με βάση την υπόθεση ότι είναι απαραίτητο να μελετηθούν όχι μόνο οι άνδρες ή μόνο οι γυναίκες, αλλά να επικεντρωθούμε στις «σχέσεις των φύλων ως τη δομική αρχή όλων των ανθρώπινων κοινωνιών και στη μελέτη των τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών».¹⁰⁸

Εκείνη την εποχή¹⁰⁹ εμφανίστηκαν τα Men's Studies και, στη συνέχεια, τα Masculinity Studies. Αυτό ήταν το λογικό αποτέλεσμα της αναγνώρισης ότι η αρρενωπότητα, όπως και η θηλυκότητα, είναι προϊόν των σχέσεων των φύλων και, ως εκ τούτου, είναι επίσης μια κατασκευή που εξαρτάται από κοινωνικούς και ιστορικούς παράγοντες.¹¹⁰

Μια περαιτέρω ανάπτυξη σε αυτόν τον τομέα έχει σημειωθεί από τη δεκαετία του 1990, ιδιαίτερα υπό την επίδραση της θεωρίας του πρακτορείου, σύμφωνα με την οποία οι ρόλοι και οι κατηγορίες των φύλων δεν είναι άκαμπτοι και πρέπει συνεχώς να κατασκευάζονται και να εκτελούνται στην πράξη^{111, 112}

¹⁰⁵Oakley, Ann. 1985. *Φύλο, φύλο και κοινωνία*. Εκδόσεις Ashgate. ISBN 9781857421712.

¹⁰⁶Oakley, Ann. 1985. *Φύλο, φύλο και κοινωνία*. Εκδόσεις Ashgate. ISBN 9781857421712.

¹⁰⁷Whitehead, Harriet. 1981. Το τόξο και ο μάντας του φορτίου: μια νέα ματιά στη θεσμοθετημένη ομοφυλοφιλία στη γηγενή Βόρεια Αμερική. Στο SB Ortner – H. Whitehead (επιμ.), *Sexual Meanings. Η Πολιτιστική Κατασκευή του Φύλου και της Σεξουαλικότητας*. Cambridge. σελ. 80–111.

¹⁰⁸Mour, Xenriéta. 2001 [1999]. Τι έγινε με γυναίκες και άνδρες; (Co se stalo se ženami a muži); Cargo 3/4, σελ. 174–197; Π. 175. Στο: Budilová, Lenka. *Μια κοινωνικο-ανθρωπολογική μελέτη της συγγένειας και του φύλου με ιδιαίτερη προσοχή στο τσεχικό πλαίσιο* (Sociálně–antropologické studium přibuzenství a genderu se zvláštním zřetelem k českému kontextu). Historická demografie 39/2015: 271–291. σελ.288.

¹⁰⁹Η διαφοροποίηση μεταξύ των σπουδών για άνδρες (= μελέτες σχετικά με τους άνδρες) και των μελετών αρρενωπότητας (= σύνολο κοινωνικών κατασκευών που έφεραν οι άνδρες) ήταν ουσιαστική.

¹¹⁰Filipowicz, Marcin. 2010. *Ευκαιρίες για χρήση μελετών αρρενωπότητας για έρευνα σε Τσεχική λογοτεχνία του 19ου αιώνα* (Možnosti využití maskulinních studií pro výzkum české λογοτεχνία 19. století). Διαθέσιμο στο: https://service.ucl.cas.cz/edicee/images/data/sborniky/kongres/%C4%8Cesk%C3%A1%20literatura%20v%20perspektiv%C3%A1ch%20genderu/005_marcin_filipowicz.pdf

¹¹¹Η επιτελεστική κατανόηση της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας είναι η ενεργοποίηση του φύλου σύμφωνα με διαφορετικές κοινωνικές καταστάσεις. Αυτό βασίζεται στην κατανόηση του φύλου ως ρευστή κατηγορία.

¹¹²Budilová, Lenka. 2015. *Μια κοινωνικο-ανθρωπολογική μελέτη συγγένειας και φύλου με ιδιαίτερη προσοχή στο τσεχικό πλαίσιο* (Sociálně–antropologické studium přibuzenství a genderu se zvláštním zřetelem k českému kontextu). Historická demografie 39: 271–291.

Queer Θεωρία: γένεση και πρώιμες εξελίξεις

Η θεωρία queer εμφανίστηκε στη σφαίρα των ομοφυλοφιλικών, λεσβιακών και έμφυλων μελετών ως απάντηση στην αυξανόμενη δυσαρέσκεια για την αναπαράσταση των ομοφυλοφιλικών και λεσβιακών ταυτοτήτων. Αυτή η δυσαρέσκεια ήταν εμφανής τόσο στον πολιτικό ακτιβισμό όσο και στον αμερικανικό ακαδημαϊκό κόσμο κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980 και των αρχών της δεκαετίας του 1990. Στον πυρήνα της, η queer θεωρία στόχευε να δώσει φωνή και εκπροσώπηση σε εκείνα τα άτομα των οποίων οι εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα δεν εκπροσωπούσαν επαρκώς στην κυρίαρχη και καθιερωμένη ομοφυλοφιλική ταυτότητα. Αυτά τα άτομα επέκριναν την οιονεί εθνική δομή που είχε υιοθετήσει το ομοφυλοφιλικό απελευθερωτικό κίνημα, καθώς και την αποτυχία του να αναγνωρίσει τη δική του εγγενή λευκή προκατάληψη και τον προσανατολισμό της μεσαίας τάξης. Ο όρος "queer", αρχικά μια υποτιμητική ετικέτα που περιλάμβανε τους ομοφυλόφιλους, τις λεσβίες και κάθε άλλο άτομο που αντιλαμβανόταν ως σεξουαλικά μη συμμορφούμενο και δεν συμμορφώνεται με το δυαδικό συγκρότημα ετεροφυλόφιλων/ομοφυλόφιλων, επανασυνειδητοποιήθηκε ως στρατηγικό εργαλείο για την αμφισβήτηση της ομοφοβίας και την ανατροπή της γλώσσας. χρησιμοποιείται κατά των σεξουαλικών μειονοτήτων. Αυτή η γλωσσική επιλογή εξήγησε ένα από τα κεντρικά δόγματα της queer θεωρίας: την επιθυμία για ανατρεπτική επανιδιοποίηση, σε αυτή την περίπτωση της ίδιας της γλώσσας, για να ανοίξει νέες μορφές έκφρασης και να αμφισβητήσει τους καθιερωμένους κανόνες. Βασισμένη στο κριτικό-θεωρητικό μοντέλο του κοινωνικού κονστρουξιονισμού, η queer θεωρία προώθησε μια νέα κουλτούρα ακτιβισμού και υπογράμμισε τη βαθιά πολιτιστική και ιστορική φύση της σεξουαλικότητας και την κατηγοριοποίησή της. Τόνισε ότι οι κοινωνικές συμβάσεις που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα θα μπορούσαν να μετασχηματιστούν μέσω εσκεμμένων πράξεων κοινωνικής βούλησης.¹¹³ Μια κεντρική πτυχή των queer σπουδών ήταν η ερμηνεία των πολιτιστικών παραγωγών και αναπαραστάσεων ως «θεσμών» που θα μπορούσαν ενδεχομένως να δημιουργήσουν καταπιεστικά κοινωνικά πρότυπα και μοντέλα ταυτότητας. Αυτή η προσέγγιση βρήκε κοινό έδαφος μεταξύ των queer σπουδών, της ομοφυλοφιλικής και λεσβιακής παράδοσης και του φεμινισμού. Η θεωρία queer αποστασιοποιήθηκε από τις παρορμήσεις του αμερικανικού πολιτικού ακτιβισμού της ομοφυλοφιλικής απελευθέρωσης της δεκαετίας του 1970, υπογραμμίζοντας ότι ο «gay κονστρουξιονισμός» είχε γίνει πρωταρχικά μια ακαδημαϊκή

¹¹³Warner, Michael. 2007. *Fear of a Queer Planet*. Τύπος του Πανεπιστημίου της Μινεσότα. ISBN 9780816623341.

επιδίωξη, όπως τόνισε η Teresa de Lauretis στο σημαντικό άρθρο της.¹¹⁴ Ωστόσο, η queer θεωρία βρήκε τη θέση της, συνειδητά ή όχι, στο πλαίσιο των αναδυόμενων ισχυρισμών ταυτότητας, που προωθήθηκαν κυρίως από μαύρους ομοφυλόφιλους και σεξουαλικούς αντάρτες. Αυτοί οι ισχυρισμοί έγιναν μέσω της μη μυθιστορηματικής λογοτεχνίας και της ενεργού πολιτικής υπεράσπισης. Αυτές οι διαφορές υπογράμμισαν τη σημασία παραγόντων όπως η «φυλή» και η τάξη, οι οποίοι δεν θεωρούνταν απλές προσθήκες στην ομοφυλοφιλική ταυτότητα αλλά ως διασταυρούμενα σύνολα ταυτίσεων που δεν ήταν αμοιβαία.

Ένα άλλο βασικό σημείο διαμάχης στη θεωρία queer ήταν η παρουσία μοντέλων και μορφών σεξουαλικότητας που δεν τηρούσαν το δυαδικό και κυρίαρχο ετερο/ομοφυλοφιλικό μοντέλο, το οποίο κατηγοριοποιούσε τα άτομα αποκλειστικά με βάση το φύλο των σεξουαλικών συντρόφων τους, προσαρμόζοντάς τα σωστά σε ένα από τα οι δύο κατηγορίες δυαδικής αναπαράστασης. Παράλληλα με τον κριτικό λόγο που προέκυψε από την μαύρη ομοφυλοφιλική κουλτούρα και τη σεξουαλική εξέγερση, μια προσέγγιση που υπογράμιζε την τεράστια κοινωνικο-ιστορική ποικιλομορφία στις έννοιες και τις δομές της ομοφυλοφιλικής επιθυμίας αμφισβήτησε τα κυρίαρχα ουσιακρατικά χαρακτηριστικά που ασπάζονται τα αμερικανικά ομοφυλοφιλικά κινήματα. Αυτή η νέα προοπτική προέκυψε ως απάντηση στην έλλειψη εκπροσώπησης και λόγου γύρω από τις λεσβίες και τους ομοφυλόφιλους άνδρες που περιθωριοποιήθηκαν μέσα στην κυρίαρχη ομοφυλοφιλική κουλτούρα. Η queer προσέγγιση της σεξουαλικότητας, ενώ αναγνώριζε τα επιτεύγματα του απελευθερωτικού κινήματος των ομοφυλόφιλων και λεσβιών της δεκαετίας του 1970, προσπάθησε να απομακρυνθεί από τις άκαμπτες δυαδικές έννοιες του ετεροφυλόφιλου και του αρσενικού/θηλυκού. Αντίθετα, πρότεινε την ιδέα των «θεμελιωδώς πολυμορφικών και αμφιφυλόφιλων σεξουαλικών αναγκών των ανθρώπων» και είχε ως στόχο να εξηγήσει τους λόγους πίσω από την επικράτηση της σεξουαλικής καταστολής. Επιπλέον, η queer προσέγγιση είχε ως στόχο να μετατρέψει τον αγώνα για τη σεξουαλική απελευθέρωση σε επανάσταση του φύλου, διατηρώντας μια σύνδεση μεταξύ του φύλου και της σεξουαλικότητας. Ωστόσο, οι πιο οξυδερκείς στοχαστές της queer θεωρίας αναγνώρισαν ότι δεν ήταν επί του παρόντος ικανοί να ακυρώσουν τις κατηγορίες του φύλου ή της σεξουαλικότητας, παρά τη θεωρητική αποφυσικοποίησή τους. Ως αποτέλεσμα, προσπάθησαν να κάνουν το εγχείρημα της πολιτικής χειραφέτησης λιγότερο ουτοπικό, τονίζοντας την έλλειψη σε προηγούμενες παραδόσεις μιας «αξίопιστης στρατηγικής για τη μετατροπή ενός παγιωμένου καθεστώτος ομοφυλοφιλικής/ετεροφυλοφιλικής ταυτότητας σε μια απελευθερωμένη, μετα-ταυτότητα τάξη». Η queer θεωρία αντιμετώπισε

¹¹⁴De Lauretis, Teresa. 1991. *Queer Theory: Lesbian and Gay Sexualities. Μια Εισαγωγή* (Διαφορές). Indiana University Press 3: 3-18.

πολλές προκλήσεις, τόσο στην ενσωμάτωσή της στην πολιτική συνείδηση διαφόρων ακτιβιστικών κινημάτων ομοφυλόφιλων και λεσβιών όσο και στην αναγνώριση των θεμελιωδών θεωρητικών της αρχών και της γραμμικής της διαδρομής κριτικής ανάπτυξης. Η Judith Butler, η οποία κέρδισε την αναγνώριση ως μία από τις πιο σημαίνουσες θεωρητικές queer, ιδιαίτερα για το έργο της "Gender Trouble", εξέφρασε την απροθυμία της να συσχετιστεί με αυτό που τότε ονομαζόταν queer θεωρία, παρόλο που είχε συμβάλει σημαντικά στον θεωρητικό λόγο. Η εμφάνιση της queer θεωρίας μπορεί να εντοπιστεί πίσω στο 1990, που συμπίπτει με τη δημοσίευση του προαναφερθέντος άρθρου της Teresa de Lauretis, στο οποίο αμφισβήτησε ουσιαστικά τις καθιερωμένες έννοιες της ομοφυλοφιλικής και λεσβιακής ταυτότητας. Παρόλα αυτά, προέκυψαν προκλήσεις καθώς ο όρος «queer» ιδιοποιήθηκε όλο και περισσότερο σε πλαίσια και για σκοπούς που αρχικά ήταν απρόβλεπτοι. Αυτή η πίστωση ξεκίνησε μια θεωρητική αναπροσαρμογή με στόχο την αμφισβήτηση της πολιτογράφησης της ομοφυλοφιλίας που είχε συμβεί στο πεδίο των gay και λεσβιακών σπουδών. Μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, οι μελετητές άρχισαν να προβληματίζονται σχετικά με αυτές τις εξελίξεις και να προβληματίζουν τις επιπτώσεις του όρου «queer» σε διάφορα πλαίσια.

«Αν σε αυτό το σημείο αναρωτιέστε, αναγνώστες, ποια είναι η διαφορά μεταξύ λεσβιακών και γκέι σπουδών, σπουδών φύλου και queer θεωρίας, μπορώ μόνο να απαντήσω ότι δεν ξέρω. Όλες αυτές οι εκφράσεις χρησιμοποιούνται τόσο στα πανεπιστήμια όσο και στις εκδόσεις με αδύναμες και ανακριβείς αναφορές, κυρίως για προπαγανδιστικούς σκοπούς, για να προσελκύσουν φοιτητές ή να αυξήσουν τις πωλήσεις βιβλίων».

Ανεξάρτητα από τις συνθήκες, ο de Lauretis αναγνώρισε ότι ένα «κοινό μέτωπο ή πολιτική συμμαχία μεταξύ ομοφυλόφιλων και λεσβιών ανδρών (...) κατέστη δυνατή και, από την άλλη, αναγκαία (...) από την εθνική έκτακτη ανάγκη του AIDS και το διάχυτη και θεσμική καταστολή κατά των queers όλων των φύλων». Χρησιμοποίησε τον όρο «queer» για να αντιμετωπίσει τη δυσαρέσκεια που πηγάζει από τις περιορισμένες και μονόπλευρες αναπαραστάσεις μέσα στην κουλτούρα των ομοφυλόφιλων και της λεσβίας. Η πρόθεσή της ήταν να αμφισβητήσει ορισμένες από τις λεκτικές κατασκευές και παραλείψεις στον αναδυόμενο τομέα των gay και λεσβιακών σπουδών, τονίζοντας ιδιαίτερα ότι οι διαφορές μεταξύ ομοφυλόφιλων και λεσβιών συχνά υπονοούνταν, θεωρούνταν δεδομένες ή αποκρύπτονταν από τον απλό σύνδεσμο "και". Η χρήση του όρου «queer» από τον De Lauretis είχε επίσης στόχο να αναγνωρίσει τα σημαντικά κατάγματα στην ιστορική σχέση μεταξύ λεσβιακών ομάδων και ομάδων ομοφυλόφιλων ανδρών στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι πρώτες ήταν ευθυγραμμισμένες με το γυναικείο κίνημα,

αλλά μερικές φορές συγκρούονταν με ορισμένες φεμινιστικές ομάδες που είχαν ομοφοβικές απόψεις, ενώ οι δεύτερες ήταν ήδη διαιρεμένες μεταξύ ουσιοκρατικών και κονστρουκτιβιστικών αυτο-αναπαραστάσεων. Επομένως, η πρώιμη φάση της queer θεωρίας εμφανίστηκε κατά μήκος της τροχιάς που χάραξαν οι ομοφυλοφιλικές και λεσβιακές μελέτες και δεν παρουσίασε μια εντελώς νέα και ορθολογική ερμηνεία της σεξουαλικότητας σε αντίθεση με αυτήν την υπάρχουσα παράδοση.

Ωστόσο, ένα σημαντικό μέρος της μη μυθοπλασίας λογοτεχνίας που χαρακτηρίστηκε ως «queer» δεν επικεντρώθηκε εκτενώς στις ιστορικές εντάσεις στη σχέση μεταξύ των γκέι και των λεσβιών. Αντίθετα, συχνά παρέβλεψε τη γενεαλογία της queer θεωρίας από το συγκεκριμένο πλαίσιο της ομοφυλοφιλικής και λεσβιακής κουλτούρας. Κατά συνέπεια, οι δύο τομείς πειθαρχίας παρέμειναν σαφώς ξεχωριστοί, οδηγώντας στη δυνατότητα συζήτησης «σημαντικών διαφορών στις υποθέσεις τόσο των LGBT σπουδών όσο και της Queer Θεωρίας». Από αυτή την προοπτική, η Queer Θεωρία, με στόχο της «να αποσταθεροποιήσει και να αποδομήσει την έννοια των σταθερών σεξουαλικών και έμφυλων ταυτοτήτων», εμφανίστηκε ως πρωταρχική πρόκληση για τον κανόνα των ομοφυλοφίλων και των λεσβιών, που έδινε έμφαση στη σταθερότητα των ομοφυλοφιλικών ταυτοτήτων.

Η γένεση της Queer Θεωρίας: Gayle Rubin and το Thinking Sex της

Η Teresa de Lauretis δεν ήταν η μόνη υπέρμαχος για την επανεκτίμηση της σύνδεσης μεταξύ των σεξουαλικών ταυτοτήτων και της πολυπλοκότητας μέσα σε αυτές. Πράγματι, προειδοποιητικά σήματα για αυτό που αργότερα θα αναγνωριστεί ως «queer» είχαν ήδη αρθρωθεί σε διάφορα πλαίσια. Σε σύγκριση με το *Queer Theory: Lesbian and Gay Sexualities*, το δοκίμιο του Gayle Rubin, «Thinking Sex», ξεχωρίζει ως μια σημαντική έκκληση για αναγνώριση από περιθωριοποιημένες και παραμελημένες κοινότητες.¹¹⁵ Ο Gayle Rubin, ενώ αναγνώρισε ρητά ότι «το βασίλειο της σεξουαλικότητας έχει επίσης τη δική του εσωτερική πολιτική, ανισότητες και συστήματα καταπίεσης», έκανε μια έκκληση για χειραφέτηση. Οι αναφορές της, ιδιαίτερα στις απόψεις του Michel Foucault για τη σεξουαλικότητα, ήταν καθοριστικές. Ο Ρούμπιν ήταν ένας από τους πρώτους που ανέφερε το έργο του Φουκώ, «Η ιστορία της σεξουαλικότητας», το οποίο θεώρησε «το πιο επιδραστικό και εμβληματικό κομμάτι του νέου δόγματος για το σεξ». Σημείωσε ότι άσκησε κριτική στην παραδοσιακή άποψη της σεξουαλικότητας ως μια φυσική παρόρμηση που επιδιώκει την απελευθέρωση από τον κοινωνικό έλεγχο, ενώ προσφέρει «μια ιστορική προοπτική για το σεξ» και κατασκευάζει «μια εναλλακτική στον σεξουαλικό ουσιοκρατισμό». Ο Ρούμπιν υπογράμμισε την καταπιεστική φύση του «σύγχρονου σεξουαλικού συστήματος», το οποίο «κατηγοριοποιεί τους σεξουαλικούς πληθυσμούς, που διαστρωματώνονται από μια κοινωνική ιεραρχία», οδηγώντας πολλούς να παρερμηνεύσουν τις σεξουαλικές τους προτιμήσεις ως ένα παγκόσμιο σύστημα που πρέπει να λειτουργεί για όλους. Παρατήρησε ότι η σεξουαλική κουλτούρα της δεκαετίας του 1980 είχε εντυπωσιακές ομοιότητες με τις δεκαετίες του 1950 και του 1960 στις Ηνωμένες Πολιτείες, που χαρακτηρίζονται από ανησυχίες που επικεντρώνονται στην «ομοφυλοφιλική απειλή» και στο διφορούμενο φάσμα του «σεξουαλικού παρενοχλητή». Αυτή η έκκληση για αναγνώριση δεν ωθήθηκε αποκλειστικά από την αναζωπύρωση κατασταλτικών ενεργειών, ιδιαίτερα ενόψει της επιδημίας του AIDS. Υποκινήθηκε επίσης από το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο που είχε ανοίξει το δρόμο για πιο οργανωμένους αγώνες για την ομοφυλοφιλική χειραφέτηση, βασιζόμενοι στην έμπνευση που παρείχαν τα κινήματα του «Stonewal». Την εποχή που αναπτύχθηκε το «Thinking Sex», διάφορες άλλες αντιφρονούντες σεξουαλικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων αμφιφυλόφιλων, σαδομαζοχιστών, ατόμων σε σχέσεις μεταξύ γενεών, τρανσέξουαλ και τραβεστί, άρχισαν να ενώνονται και να επιδιώκουν να μιμηθούν την

¹¹⁵Ρούμπιν, Γκέιλ. 1993. *Thinking Sex, Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality*. (The Lesbian and Gay Studies Reader). Routledge: 3-4.

επιτυχία της ομοφυλοφιλικής κοινότητας. Αυτό σηματοδότησε μια περίοδο συγκρότησης κοινότητας και απόκτησης ταυτότητας.

Η ανάλυση του μελετητή δεν εστιάζει μόνο στις μορφές του νέου ακτιβισμού ή στην εξέταση των στρωμάτων της σεξουαλικής ιεραρχίας. Επίσης, προσπαθεί να δημιουργήσει μια κατάλληλη πλατφόρμα για τη συζήτηση νέων θεωρητικών προοπτικών. Αυτό στοχεύει στη δημιουργία «μιας ριζοσπαστικής θεωρίας για το σεξ» με ακριβή «εννοιολογικά εργαλεία για την κατανόηση του θέματος και την ανάδειξη του στο προσκήνιο», δημιουργώντας τελικά μια συναρπαστική κριτική γλώσσα ικανή να καταπολεμήσει τη βαρβαρότητα της σεξουαλικής δίωξης. Εξετάζοντας τον γειτονικό φεμινισμό των ΗΠΑ, στον οποίο έχουν στραφεί ορισμένοι προοδευτικοί για καθοδήγηση λόγω της απουσίας μιας πιο ολοκληρωμένης ριζοσπαστικής θεωρίας για το σεξ, ο Ρούμπιν εντοπίζει μια κάποια ανησυχία. Ενώ ο φεμινισμός είχε πάντα έντονο ενδιαφέρον για το σεξ, δημιουργείται μια δυσφορία επειδή ορισμένοι φεμινιστικοί κύκλοι διαπιστώθηκε ότι δαιμονοποιούν τη σεξουαλικότητα. Ειδικότερα, θεωρεί την αμερικανική φεμινιστική κουλτούρα κατά της πορνογραφίας που ήταν ευρέως διαδεδομένη στις αρχές της δεκαετίας του 1980 ως σημαντικό εμπόδιο στις ήδη περιθωριοποιημένες συζητήσεις για τη σεξουαλικότητα. Αυτό δεν οφείλεται μόνο στον τρόπο που αυτό το ρεύμα απεικονίζει «την περισσότερη σεξουαλική συμπεριφορά υπό το χειρότερο δυνατό φως, χρησιμοποιώντας συχνά τα πιο ακραία παραδείγματα σαν να ήταν αντιπροσωπευτικά», αλλά και επειδή «αυτό το αντιπορνογραφικό κίνημα και οι εκπρόσωποί του ισχυρίστηκαν ότι μιλούν για όλο τον φεμινισμό». Με αυτόν τον τρόπο, αναδημιουργούν μια εξαιρετικά συντηρητική έννοια της ηθικής και της σεξουαλικής διακυβέρνησης. Η Ρούμπιν, μαζί με λεσβίες και ετεροφυλόφιλες γυναίκες που ένιωθαν ότι παρερμηνεύονται από τον λόγο κατά της πορνογραφίας, επιθυμούν μια ξεκάθαρη χειραφέτηση από τη φεμινιστική σκέψη, η οποία δεν είναι πάντα ευπρόσδεκτη. Οι λύσεις και οι περαιτέρω προτάσεις του Rubin είναι πιο ξεκάθαρες. Προτείνει την ερμηνεία του «Thinking Sex» ως προάγγελο της έκκλησης του «queer» και, με μια ευρύτερη έννοια, ως έκκληση για μια καινοτόμο και ανεξάρτητη σεξουαλική κουλτούρα. Απορρίπτοντας την αποκλειστική εκπροσώπηση του λόγου κατά της πορνογραφίας, που επικρατεί στους φεμινιστικούς κύκλους των ΗΠΑ, αμφισβητεί την ιδέα ότι «ο φεμινισμός είναι ή πρέπει να είναι ο πρωταρχικός τομέας για μια θεωρία της σεξουαλικότητας». Αντίθετα, τονίζει ότι «ο φεμινισμός είναι η θεωρία της έμφυλης καταπίεσης» και τονίζει την ανάγκη να γίνει διάκριση μεταξύ του φύλου και της ερωτικής επιθυμίας.

Η γέννηση Queer Θεωρίας: Adrienne Rich and Compulsory Heterosexuality

Όταν συζητείται το περιθωριοποιημένο καθεστώς διαφόρων σεξουαλικότητας, που τοποθετούνται στα χαμηλότερα σκαλοπάτια της κοινωνικής ιεραρχίας ή ακόμη και δεν αναγνωρίζονται επίσημα ως μέρος της ίδιας της σεξουαλικότητας, το «Thinking Sex» στόχευε πρωταρχικά να ανακαλύψει νέα μονοπάτια ή να εφεύρει νέους χώρους λόγου. Το έκανε αντλώντας από τις ιδέες στις φεμινιστικές συζητήσεις των ΗΠΑ για τη σεξουαλικότητα. Σε αντίθεση με τις άμεσες συνέπειες που θα μπορούσαν να προκύψουν από το δοκίμιο, αυτός ο στόχος δεν συνεπαγόταν απαραίτητα τη δημιουργία περαιτέρω διαχωρισμών κάτω από τη σημαία της σεξουαλικότητας. Αντίθετα, ενσάρκωσε την επιθυμία να ενθαρρύνει τη φεμινιστική σκέψη να επαναξιολογήσει τόσο τη σεξουαλικότητα όσο και τις ιεραρχίες της, εστιάζοντας συγκεκριμένα στους θεμιτούς τομείς ενδιαφέροντός της. Ο Gayle Rubin συμφώνησε στην ανάγκη να διατεθεί μια ξεχωριστή αρένα λόγου για τη σεξουαλικότητα, μια που δεν είχε διερευνηθεί εκτενώς και είναι σχετικά αποκομμένη από τον φεμινισμό. Αυτή η προσέγγιση ασκεί κριτική, αλλά δεν απορρίπτει εντελώς τη φεμινιστική κουλτούρα. Είναι μια προσπάθεια συνυφασμένη με την πρόθεση να δοθεί φωνή σε όσους έχουν φιμωθεί, κάνοντας τους πιο ορατούς. Ταυτόχρονα, ήθελε να δημιουργήσει νέους χώρους για σεξουαλικές υποκουλτούρες και φεμινισμό. Αυτή η νέα προοπτική πρόσφερε μια καινοτόμο άποψη, επιτρέποντας σε όλους να εξετάσουν το περίπλοκο ζήτημα της σεξουαλικότητας με μια νέα αίσθηση αποστασιοποίησης. Διευκόλυne την εφεύρεση νέων θέσεων για άτομα ή κοινότητες, είτε έχουν αναγνωριστεί επίσημα ως επιθυμητοί φορείς είτε όχι. Η περίπλοκη τοποθέτηση των σωμάτων και η αδιαμφισβήτητη αποδοχή της επικρατούσας νόρμας είναι ζητήματα που είχε αντιμετωπίσει προηγουμένως η Adrienne Rich στο έργο της «Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence». ¹¹⁶Η κύρια συμβολή της Rich ήταν να προσφέρει μια νέα ανάλυση της ετεροφυλοφιλίας, ρίχνοντάς την σε ένα νέο φως που την εκθέτει ως υποχρεωτικό σύστημα. Ισχυρίζεται από μια ξεκάθαρα γυναικεία άποψη ότι «η ετεροφυλοφιλία έχει επιβληθεί στις γυναίκες, τόσο φανερά όσο και κρυφά, από άνδρες που εγγράφουν στο σώμα τους το σημάδι του αναπόφευκτου της ετεροφυλοφιλικής επαφής, μέσω μιας σειράς δυνάμεων, από τον σωματικό καταναγκασμό μέχρι τον έλεγχο συνείδηση." Ωστόσο, η ένταση και ο καταναγκασμός που συνδέονται με αυτές τις ενέργειες υποδηλώνουν στον συγγραφέα ότι υπάρχει μια ουσιαστική και δυνητικά μετασχηματιστική αντίσταση που πρέπει να αξιοποιηθεί

¹¹⁶Ριτς, Αντριέν. 1993. *Υποχρεωτική Ετεροφυλοφιλία και Λεσβιακή Ύπαρξη*. (The Lesbian and Gay Studies Reader). Routledge: 241.

και να διοχετευθεί. Ο τόνος με τον οποίο η συγγραφέας μεταφέρει την αντίληψή της για τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ετεροφυλοφιλικής επαφής, ιδιαίτερα στο πλαίσιο ενός ερωτικού δεσμού, εφιστά ρητά την προσοχή στα προαναφερθέντα ζητήματα που σχετίζονται με την πορνογραφία και τον σαδομαζοχισμό. Αυτά τα θέματα έχουν γίνει πλέον κομβικά στη συζήτηση για τη γυναικεία σεξουαλικότητα, ανεξάρτητα από το πώς ορισμένες φεμινιστικές προοπτικές τις ορίζουν και τις αξιολογούν. Η ένταση γύρω από αυτά τα θέματα υπογραμμίζει μια συγκεκριμένη δυσφορία ή φόβο όταν αντιμετωπίζουμε τη σεξουαλικότητα με μια ευρύτερη έννοια. Αναγνωρίζει ότι «το βάθος του θυμού και του φόβου των γυναικών σχετικά με τη σεξουαλικότητα και τη σύνδεσή της με την εξουσία και τον πόνο είναι γνήσιο, ακόμα κι όταν ο διάλογος μπορεί να φαίνεται απλοϊκός, αλαζονικός ή ακόμα και σαν μια σειρά παράλληλων μονολόγων». Ενώ τοποθετείται σιωπηρά στον αντι-πορνογραφικό λόγο, αν και αποστασιοποιείται από τη θερμή ρητορική του, η Adrienne Rich ουσιαστικά αναδεικνύει την κεντρική ουσία του ζητήματος, που αργότερα γίνεται σημαντική ανησυχία για την Gayle Rubin. Αυτή η ανησυχία πηγάζει από κίνητρα που είναι εν μέρει αντίθετα και εν μέρει συγκλίνουν με εκείνα που εκφράζονται στην «Υποχρεωτική ετεροφυλοφιλία». Η Rich υποστηρίζει ότι «το πιο επιβλαβές μήνυμα που μεταφέρεται από την πορνογραφία είναι η ιδέα ότι οι γυναίκες είναι φυσική σεξουαλική λεία για τους άνδρες και ότι το απολαμβάνουν, η συγχώνευση της σεξουαλικότητας και της βίας και η αντίληψη ότι, για τις γυναίκες, το σεξ είναι εγγενώς μαζοχιστικό, ευχάριστα ταπεινωτικό και σωματική κακοποίηση». Ωστόσο, η πρωταρχική εστίαση του συγγραφέα δεν είναι να εμβαθύνει σε σεξουαλικά ζητήματα από τη σκοπιά των πιο πρόσφατων συζητήσεων στον αμερικανικό φεμινισμό. Αντίθετα, στόχος της είναι να τονίσει την παρουσία της ανησυχίας για τη σεξουαλικότητα με την ευρύτερη έννοια της μέσα στο φεμινιστικό κίνημα. Κάνει μια αναλογία μεταξύ της κριτικής που στοχεύει στο σεξ και της εξίσου έντονης κριτικής που στρέφεται προς τις εναλλακτικές σεξουαλικές σχέσεις, οι οποίες συχνά μόνο για λίγο αναγνωρίζονται ή αγνοούνται εντελώς. Αυτή η προοπτική έρχεται σε αντίθεση με τις φεμινίστριες που αντιλαμβάνονται την ετεροφυλοφιλία ως ένα ερωτικό καθεστώς και μοντέλο που ποτέ δεν έχει πραγματικά υποβληθεί σε έλεγχο. Διατηρούν την πεποίθηση ότι, για τις γυναίκες, η «ενισχυμένη υποταγή και η σκληρότητα», που συχνά συνδέονται με τους άνδρες, θεωρείται «σεξουαλικά «φυσιολογική» στις ετεροφυλόφιλες σχέσεις», ενώ η σεξουαλικότητα μεταξύ των γυναικών, ακόμη και όταν χαρακτηρίζεται από αμοιβαίο ερωτισμό και σεβασμό, θεωρείται παράξενο και «στρεβλό».

Ο συγγραφέας δεν επιδιώκει να εγκαταλείψει ή να απορρίψει την πιθανότητα ετεροφυλόφιλων ρομαντικών και ερωτικών σχέσεων, καθώς είναι η απουσία επιλογής που παραμένει η ευρέως παραγνωρισμένη πραγματικότητα. Ελλείψει επιλογής, οι γυναίκες θα παραμείνουν

υποκείμενες στις ιδιοτροπίες συγκεκριμένων σχέσεων και θα στερούνται συλλογικής δύναμης για να καθορίσουν το νόημα και τον ρόλο της σεξουαλικότητας στη ζωή τους. Αυτό είναι το πιο κρίσιμο στοιχείο που μας επιτρέπει να ερμηνεύσουμε την «Υποχρεωτική ετεροφυλοφιλία» ως πρόδρομο της queer σκέψης. Κάτω από την επιφάνειά του, αντιπροσωπεύει μια προσπάθεια ανάπτυξης εναλλακτικών στρατηγικών ή δημιουργίας νέων χώρων για να τοποθετήσετε ή απλά να κατανοήσετε τη σεξουαλικότητα του ατόμου και των άλλων. Αυτή η επιθυμία ενθαρρύνει τις ετεροφυλόφιλες φεμινίστριες να βλέπουν την ετεροφυλοφιλία ως έναν πολιτικό θεσμό που καταπιέζει τις γυναίκες, έτσι ώστε οι γυναίκες να μπορούν να μεταμορφωθούν, ή τουλάχιστον, ώστε οι ίδιες οι φεμινίστριες να μπορούν να βρουν όσο το δυνατόν λιγότερες ευκαιρίες να ασχοληθούν με το γράψιμο, τη διδασκαλία ή την ανάγνωση από μια μη προβληματική ετεροφυλοφιλική προοπτική, ή ακόμα καλύτερα, προβληματική μόνο σε σχέση με την αντίστοιχη του άνδρα. Το λεσβιακό σώμα, λόγω της επιστημονικής του περιθωριοποίησης, χρησιμεύει ως χώρος που επιτρέπει στη συγγραφέα να ασκήσει κριτική, αλλά ταυτόχρονα καλλιεργεί μια αίσθηση καχυποψίας στη φεμινιστική σκέψη για την επανατοποθέτηση της ετεροφυλοφιλίας. Η ευρέως διαδεδομένη «εικονική ή ολοκληρωτική άρνηση της λεσβιακής ύπαρξης σε ένα ευρύ φάσμα γραπτών», μαζί με την τάση να διαγράφονται ή να κρύβονται «οι επιλογές των γυναικών ως παθιασμένων συντρόφων, συντρόφων ζωής, συναδέλφων και εραστών», νομιμοποιεί σιωπηρά την ετεροφυλοφιλία ως τη μόνη αποδεκτή μορφή των συναισθηματικών και ερωτικών σχέσεων. Η συγγραφέας επαναλαμβάνει ότι «η φεμινιστική θεωρία δεν έχει πλέον την πολυτέλεια να εκφράσει απλώς την ανοχή για τον «λεσβιακό» ως «εναλλακτικό τρόπο ζωής» ή να κάνει παροδικές αναφορές στις λεσβίες», χωρίς να ρίξει μια πιο προσεκτική ματιά στη δική τους ετεροφυλοφιλική προκατάληψη. Ωστόσο, η Adrienne Rich αναγνωρίζει τις προκλήσεις της εφαρμογής του σχεδίου μεταρρύθμισης και επανατοποθέτησης, αναγνωρίζοντας ότι «αναγνωρίζοντας ότι για τις γυναίκες, η ετεροφυλοφιλία μπορεί να μην είναι καθόλου «προτίμηση», αλλά κάτι που έπρεπε να επιβληθεί, να διαχειριστεί, να οργανωθεί, να διαδοθεί και να εξαναγκαστεί. υποστηρίζεται, είναι ένα σημαντικό βήμα, ειδικά για όσους θεωρούν τους εαυτούς τους ελεύθερα και «εκ φύσεως» ετεροφυλόφιλους». Η έκκληση του συγγραφέα εκτείνεται πέρα από την αναζήτηση μεγαλύτερης ενδυνάμωσης για τη λεσβιακή κοινότητα. Δεν πρόκειται απλώς για την αποδοχή ή την ένταξη ως αυτόνομη μειονότητα, αλλά μάλλον για τη δημιουργία ενός νέου χώρου μέσω μιας επανεκτίμησης του ετεροφυλοφιλικού συστήματος. Αυτή η επαναξιολόγηση χαρακτηρίζεται από την καινοτόμο προβληματοποίηση και πολιτικοποίηση της, με στόχο να ωφεληθούν όχι μόνο οι λεσβίες αλλά και οι ετεροφυλόφιλες γυναίκες. Η λεσβιακή επιθυμία απεικονίζεται με έναν αποσεξουαλικό τρόπο, προσφέροντας μια φρέσκια

μεταφορική προοπτική στις γυναίκες γενικότερα για να εξετάσουν εξονυχιστικά τις ρομαντικές και ερωτικές τους σχέσεις. Αυτή η προοπτική χρησιμεύει για να μετατοπίσει την εστίαση μακριά από απλώς «το γεγονός ότι μια γυναίκα είχε ή επιθυμούσε συνειδητά μια σεξουαλική εμπειρία με μια άλλη γυναίκα», επιτρέποντας μια πιο βαθιά εξερεύνηση της ίδιας της ερωτικής επιθυμίας. Επιδιώκει επίσης να διαχωρίσει τη λεσβιακή ύπαρξη από την ανδρική ομοφυλοφιλία, αναγνωρίζοντας την ιστορική στέρηση μιας ξεχωριστής πολιτικής ταυτότητας για τις λεσβίες, χαρακτηρίζοντάς τες ως γυναικείες αντίστοιχες της ανδρικής ομοφυλοφιλίας. Μια τέτοια εξίσωση μειώνει τη μοναδική γυναικεία πραγματικότητα και τις εμπειρίες των λεσβιών. Ενώ μπορεί να υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι λεσβίες έχουν κοινές κοινωνικές αιτίες με ομοφυλόφιλους άνδρες λόγω της απουσίας μιας συνεκτικής γυναικείας κοινότητας, υπάρχουν διακρίσεις. Αυτά περιλαμβάνουν τη σχετική έλλειψη οικονομικών και πολιτιστικών προνομίων των γυναικών σε σύγκριση με τους άνδρες, τις ποιοτικές διαφορές στις σχέσεις ανδρών και γυναικών και τις συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι λεσβίες. Εξαλείφοντας τον έρωτα από τη λεσβία και κάνοντας μια σαφή διάκριση μεταξύ αυτού και της ανδρικής ομοφυλοφιλίας, υπάρχει μια προσπάθεια να δημιουργηθούν νέοι χώροι για τις γυναίκες να εξερευνήσουν καινοτόμες προσεγγίσεις και προοπτικές για τη σεξουαλικότητα. Αυτό συνεπάγεται την έξοδο από τους υπάρχοντες χώρους που είναι θεσμοθετημένοι και ανεπαρκώς εξετασμένοι, είτε στους τομείς της ετεροφυλοφιλίας είτε της ομοφυλοφιλίας. Το θεωρητικό επείγον έγκειται στην επιθυμία επανατοποθέτησης της ετεροφυλοφιλίας στη συνείδηση των γυναικών, αναγνωρίζοντας μια σειρά εμπειριών που έχουν τις ρίζες τους στις γυναίκες, δημιουργώντας μια γνήσια συνέχεια σχέσεων και εμπειριών που είναι καθαρά γυναικείες, όχι αποκλειστικά σεξουαλικές. Η έννοια του έρωτα της Adrienne Rich είναι επομένως ένα σημείο εκκίνησης για την αναδιαμόρφωση και τη μετεγκατάσταση γυναικείων υποκειμένων σε ένα πεδίο διακριτό από τα υποχρεωτικά όρια της ετεροφυλοφιλίας. Η επικυρωμένη και καλλιεργημένη αίσθηση της λεσβιακής επιθυμίας, με την ευρεία της έννοια, θα πρέπει να διευκολύνει την ανακάλυψη νέων χώρων για τις γυναίκες ώστε να αξιολογήσουν κριτικά το επιβαλλόμενο καθεστώς της σεξουαλικότητας και να δημιουργήσουν εναλλακτικά μοντέλα ύπαρξης που αποκλίνουν από τον ετεροφυλοφιλικό καταναγκασμό. Η εξερεύνηση νέων χώρων και προοπτικών που προέρχονται από το «λεσβιακό συνεχές» θα επιτρέψει στις γυναίκες, είτε ταυτίζονται ως λεσβίες είτε ως ετεροφυλόφιλες, να αποκαλύψουν το ερωτικό με γυναικείους όρους. Αυτό περιλαμβάνει μια πιο ολιστική έννοια που υπερβαίνει τις απλές σωματικές ή φυσικές πτυχές, καθώς ενσωματώνει μια ενέργεια που δεν περιορίζεται σε μια συγκεκριμένη περιοχή του σώματος αλλά είναι πανταχού παρούσα. Αυτή η κοινή χαρά περιλαμβάνει σωματικές, συναισθηματικές και ψυχικές διαστάσεις και επεκτείνεται στην κοινή

εργασία. Μια τέτοια εκτίμηση της χαράς ενδυναμώνει τα άτομα, μειώνοντας την κλίση τους να αποδεχτούν την αδυναμία ή τις προδιαγεγραμμένες καταστάσεις ύπαρξης που δεν ευθυγραμμίζονται με τον πραγματικό τους εαυτό, συμπεριλαμβανομένης της παραίτησης, της απελπισίας, της διαγραφής του εαυτού, της κατάθλιψης και της αυταπάρνησης.

Η ταυτότητα «γλιστρά». Σε τι μπορεί να χρησιμοποιηθεί η queer θεωρία σήμερα στις ανθρωπιστικές επιστήμες;

Ο νέος προσανατολισμός που υιοθετεί η queer θεωρία έχει δημιουργηθεί από μια επιλογή να μεταμορφωθεί η στρατηγική της εξέτασης της σεξουαλικότητας. Αυτή η νέα προοπτική επιτρέπει μια ευρύτερη και δυναμικά πιο ολοκληρωμένη κατανόηση θεμάτων που σχετίζονται με το ερωτικό, τα οποία είναι βαθιά συνυφασμένα με την κοινωνική πραγματικότητα. Αυτή η νέα λεκτική θέση έγινε απαραίτητη καθώς συνόδευε τόσο μια γνήσια επιθυμία για επανατοποθέτηση που προωθήθηκε από ορισμένα άτομα όσο και την εξέλιξη της ερωτικής θεωρίας. Ωστόσο, όπως συζητήθηκε προηγουμένως, η queer θεωρία έχει εισαγάγει ένα σύνολο κινδύνων και έχει δημιουργήσει ενοχλήσεις που εξακολουθούν να καθιστούν την κατάστασή της κάπως αβέβαιη. Ορισμένοι από αυτούς τους κινδύνους μπορεί να είναι ιδιαίτερα προβληματικοί, καθώς επηρεάζουν τις καθιερωμένες στρατηγικές για τη συζήτηση και την ονομασία θεμάτων. Η μετάβαση από μια εσωτερική σε μια εξωτερική οπτική της ερωτικής χαρτογράφησης συνεπάγεται την παραίτηση από την αρχική του θέση μέσα στην οικογένεια χωρίς να είναι απολύτως βέβαιο ότι θα αποκτήσει την ικανότητα να μιλήσει ή να σκεφτεί αποτελεσματικά στο νέο χώρο. Ωστόσο, γενικά θεωρείται ότι η υιοθέτηση αυτής της νέας θέσης είναι ένα απαραίτητο βήμα, δεδομένου ότι η αρχική θέση έγινε αφόρητη, οδηγώντας σε μετατόπιση. Αυτή η διαδικασία μπορεί να οδηγήσει σε δύσκολα αποτελέσματα, καθώς ουσιαστικά συνεπάγεται την κατασκευή μιας θεωρητικής επανεκτίμησης του εαυτού και του σώματός του. Από την άλλη πλευρά, πολλές ανησυχίες και κίνδυνοι που συνδέονται με τη θεωρία queer φαίνονται πιο αβάσιμοι, ιδιαίτερα όταν έχουν τις ρίζες τους σε έναν αντιληπτό παραλληλισμό μεταξύ της νέας queer θεωρίας και των συγκεκριμένων λεσβιακών και γκέι παραδόσεων που αναπτύχθηκαν πρωταρχικά τις δεκαετίες του 1980 και του 1990. Ο ίδιος ο παραλληλισμός δεν είναι εγγενώς προβληματικός, αλλά είναι ο τρόπος με τον οποίο έχει καθιερωθεί που δημιουργεί σύγχυση. Αυτή η σύγκριση βασίζεται αποκλειστικά στο τι περιέχουν μέσα τους η γκέι και λεσβιακή κουλτούρα και η queer θεωρία, εστιάζοντας αποκλειστικά στο περιεχόμενο. Αυτή η επιλογή αντιπροσωπεύει μια ανατροπή μιας από τις βασικές πτυχές της queer θεωρίας, η οποία επιδιώκει να υιοθετήσει μια πιο εργαλειακή και λειτουργική προοπτική, παραμερίζοντας προσωρινά το στοιχείο του περιεχομένου και επιβεβαιώνοντας την απουσία του, πιστεύοντας ότι το περιεχόμενο εξακολουθεί να είναι ενσωματωμένο στο πρωτότυπο και αμφισβητείται ερωτική χαρτογράφηση. Αυτή η φαινομενικά ατελείωτη και μη παραγωγική συζήτηση έχει δημιουργήσει μια ανύπαρκτη θεωρητική

αντίθεση. Η επανατοποθέτηση queer, περιορισμένη στο περιεχόμενό της, γίνεται σύμβολο προώθησης του ατομικού εαυτού, ενός εκκεντρικού υποκειμένου που πλοηγείται αυτόνομα στο μονοπάτι που οδηγεί έξω από τη χαρτογράφηση για να επανατοποθετηθεί εξωτερικά, κόβοντας την αρχική σύνδεση που τα έδενε με άλλα θέματα εντός του σημειωμένου πόλου. Αυτό, με τη σειρά του, καθιστά δύσκολη την υπόθεση μιας εξωτερικής επανατοποθέτησης που θα επιτρέψει στα θέματα να καταλαμβάνουν τον ίδιο χώρο. Η κριτική που επικεντρώνεται στην αποδόμηση των κατηγοριών ταυτότητας ή κοινότητας, που προφανώς προορίζεται από τη θεωρία queer, υπογραμμίζει το γεγονός ότι τα μεμονωμένα υποκείμενα θα φέρουν την ευθύνη να περάσουν στον νέο χώρο παρατήρησης και να αντιμετωπίσουν τις πιθανές προκλήσεις, χωρίς την υποστήριξη συνομηλίκων. Το "queer" έχει γίνει επίσης συνώνυμο με τη σύγκρουση γενεών μεταξύ λεσβιών και ομοφυλόφιλων ανδρών, που συχνά συνδέονται με πλαίσια που χαρακτηρίζονται ως τέτοια χωρίς σαφή λογική, καθώς η επιδιωκόμενη έλλειψη περιεχομένου του queer έχει, στην πραγματικότητα, γίνει πηγή αδυναμίας. Η κενή φύση του queer, μιας έννοιας περισσότερο θέσεις και αντιπολιτευτική παρά με γνώμονα το περιεχόμενο, έχει κάνει τον όρο υπερβολικά «άνετο», μετατρέποντάς τον σε μια γενική ετικέτα για διάφορες μορφές απόρριψης ή απόρριψης στη σφαίρα της ταυτότητας ή της ερωτικής πολιτικής. Κατά συνέπεια, αυτή η χρήση του όρου έχει τονίσει την αρχική του υπόσχεση περιεκτικότητας, σαν να μπορούσε να ξεπεράσει οριστικά τους διαχωρισμούς μεταξύ λεσβιών και γκέι ανδρών και να επιλύσει πολυάριθμες συγκρούσεις στην πολιτική σφαίρα του ερωτικού. Επιπλέον, έχει υποτεθεί ότι το queer είχε ως στόχο να αντικαταστήσει την προηγούμενη ισχύ των όρων "λεσβία" και "gay" ως ετικέτες. Ταυτόχρονα, διάφορες χρήσεις του queer το έχουν τοποθετήσει ως συνώνυμο του αρχικού ομοφυλοφιλικού ουσιοκρατισμού, καθιστώντας το διαθέσιμο σε άτομα που μπορεί να μην βιώσουν καν το στίγμα και τον κοινωνικό αποκλεισμό που αντιμετωπίζουν οι λεσβίες και οι ομοφυλόφιλοι άνδρες λόγω της σεξουαλικότητάς τους. Επιπλέον, ένα προβληματικό ζήτημα προέκυψε από τη χρήση του όρου «queer» για τον χαρακτηρισμό ορισμένων μορφών ομοφυλοφιλικού ακτιβισμού στις αρχές της δεκαετίας του 1990 στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως το «Queer Nation». Ως εκ τούτου, ο queer λόγος ορίστηκε ως απλή υποστήριξη αυτού του σύγχρονου ακτιβισμού. Ωστόσο, κανένα συγκεκριμένο ομοφυλοφιλικό κίνημα στις αρχές της δεκαετίας του 1990 δεν αγάλιασε πραγματικά τις θεωρητικές απαιτήσεις του queer, και στην πραγματικότητα, οι πρωτοβουλίες του «Queer Nation» επικρίθηκαν στη συνέχεια από τους ίδιους τους queer θεωρητικούς. Αυτή η κριτική προήλθε από το γεγονός ότι το «Queer Nation» καθιέρωσε ένα μοντέλο ριζοσπαστικού ακτιβισμού για νεαρές λεσβίες και ομοφυλόφιλους άνδρες αποκλειστικά με βάση τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό. Αν μη τι άλλο, αυτοί οι ίδιοι θεωρητικοί αναγνώρισαν

προσεκτικά ότι το "ACT UP" ήταν η μοναδική μορφή queer ακτιβισμού, χρησιμοποιώντας την κρίση του AIDS ως ενοποιητικό στοιχείο και συνδέοντας τη σεξουαλική πολιτική με την ευρύτερη κοινωνική κινητοποίηση. Αυτή η προσέγγιση ενθάρρυνε συζητήσεις για θέματα που σχετίζονται με τη φυλή, το φύλο, τη φτώχεια, την πορνεία, την εκπροσώπηση της ανδρικής ομοφυλοφιλίας στα μέσα ενημέρωσης και αμφισβήτησε την κυρίαρχη και κυβερνητική γνώση. Αυτές οι πρωτοβουλίες δεν εξετάστηκαν εξονυχιστικά. Αυτό το σύνολο ζητημάτων, όπως περιγράφηκε προηγουμένως, είτε απέτυχε να αναγνωρίσει είτε επέλεξε να μην αναγνωρίσει το αληθινό και συχνά απλούστερο πεδίο εφαρμογής της queer θεωρίας. Δηλαδή, είναι ένας τρόπος ανάπτυξης καινοτόμων γνώσεων θέσης για το ερωτικό, δημιουργώντας έναν νέο χώρο για πιο αποτελεσματική προβληματική. Δεν επιδιώκει να δημιουργήσει μια νέα ταυτότητα που θέλει να αντικαταστήσει προηγούμενες βεβαιότητες ταυτότητας και κοινότητας.

Συμπέρασμα

Το πρώτο αποτέλεσμα του έργου, η «Έρευνα-Ανάλυση: Προς την Ενιαία Εκπαίδευση LGBTIQ+», έχει εμπνευστεί βαθιά από τα περιεχόμενα και τους στόχους της «Πρότασης σύστασης του Συμβουλίου για την προώθηση κοινών αξιών, τη συνεκπαίδευση και την ευρωπαϊκή διάσταση της διδασκαλίας». Δημοσιεύθηκε το 2018. Αυτή η έρευνα επιθυμεί να συμβάλει στην ανάπτυξη «συμπεριληπτικής και υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης» και απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές, κοινωνικο-πολιτιστικούς εμπυχωτές και εκπαιδευτικούς, ενθαρρύνοντάς τους να αναπτύξουν «γνώση, κριτική σκέψη και μεγαλύτερη συνειδητοποίηση των αξιών της κοινότητας» και τα ζητήματα που σχετίζονται με την ΛΟΑΤΙΚ+ Εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς.

Το πρώτο αποτέλεσμα υποστηρίζει την αναβάθμιση των επαγγελματιών της εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα δημιουργεί μαθησιακά και κοινωνικά περιβάλλοντα χωρίς αποκλεισμούς. Αντιμετωπίζει μια συγκεκριμένη ανάγκη, καθώς οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές συχνά εκφράζουν την αβεβαιότητα τους όσον αφορά την αντιμετώπιση πράξεων που εισάγουν διακρίσεις ή τη συμπερίληψη «θεμάτων όπως ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η ταυτότητα φύλου, η έκφραση φύλου» στην εργασία τους με τους μαθητές. Τα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα, μέχρι σήμερα, εξακολουθούν να στερούνται σαφών πολιτικών και ευκαιριών επαγγελματικής εξέλιξης στην LGBTIQ+ Inclusive Education (European Union Agency for Fundamental Rights. Professionally speaking: challenges to achieve equality for LGBT people, 2016).

Στόχος της παρούσας δημοσίευσης, επίσης ως προς τον αντίκτυπο, είναι να «αναβαθμίσει» τον εκπαιδευτικό, τον ερευνητή, τον κοινωνικό λειτουργό, προωθώντας την ένταξη ατόμων που αυτοπροσδιορίζονται ως μέρος των LGBTIQ+ κοινοτήτων, ενθαρρύνοντας έτσι τη δημιουργία ομοφυλοφίλων. Ευθείες συμμαχίες σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Αντιπροσωπεύει μια «προβληματοποίηση» των εννοιών της νόρμας και της ετερότητας, των λέξεων-κλειδιών και των βασικών, θεωρητικών εννοιών των λεγόμενων Μελετών για το Φύλο, Queer, Gay και Lesbian, που έχουν έναν κοινό εχθρό: τον ομοφοβικό και τρανσφοβικό αποκλεισμό και διάκριση.

Κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας αυτού του Πρώτου Αποτελέσματος Έργου, τα ακόλουθα άρθρα έχουν διαδοθεί σε διάφορες εφημερίδες, αντανακλώντας ποιο είναι, στην καθημερινή πραγματικότητα, το πλαίσιο της ένταξης των LGBTIQ+ και πώς αντιλαμβάνονται το ευρύ κοινό τα θέματα που αφορούν το έργο Streets Aligned.

«Ο διάσημος Ιρανός δικηγόρος για τα δικαιώματα φέρεται να φυλακίστηκε και ξυλοκοπήθηκε»

30 Οκτωβρίου 2023, The New York Times

«Εμπειρογνώμονες του ΟΗΕ καλούν τους Ταλιμπάν να απελευθερώσουν 2 υπερασπιστές των δικαιωμάτων των γυναικών από την κράτηση στο Αφγανιστάν»

31 Οκτωβρίου 2023, ABC News

«Αφρικανοί, Ασιάτες βουλευτές συζητούν πώς οι ανθρωποκεντρικές πολιτικές βοηθούν την ανάπτυξη των γυναικών και των νέων»

31 Οκτωβρίου 2023, Παγκόσμια ζητήματα

Κρυφές γυναίκες: Το σόου της Μαδρίτης βάζει ξεχασμένους καλλιτέχνες στην εικόνα

31 Οκτωβρίου 2023, The Guardian

«Ο εισαγγελέας πρότεινε ποινή φυλάκισης περίπου τριών ετών για τον πρώην βουλευτή Dominik Feri, ο οποίος κατηγορείται για δύο κατηγορίες βιασμού και απόπειρας βιασμού».

31 Οκτωβρίου 2023, ČT24

«Η βίαιη σύγκρουση στο Σουδάν έχει επηρεάσει σχεδόν κάθε πτυχή της ζωής των γυναικών».

30 Οκτωβρίου 2023, Παγκόσμια ζητήματα

«Ο αριθμός των Ουκρανών στρατιωτών αυξάνεται, αλλά εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν διακρίσεις: «Μια γυναίκα δεν μπορεί να κάνει λάθη».

11 Αυγούστου 2023, Woxpot

«Ο σύζυγος της Makayla Meave-Byers κατηγορήθηκε ότι την πυροβόλησε, τύλιξε το σώμα σε χαλί για να μπορεί να βγαίνει με άλλες γυναίκες»

30 Οκτωβρίου 2023, New York Post

"Η ομολογία της Jasmin Bhasin για τις απειλές βιασμού, ανάρτηση "Bigg Boss" δείχνει τη σκοτεινή πλευρά του φαντάρου"

05 Σεπτεμβρίου 2023, IDIVA

«Οι προσλήψεις γυναικών σε κρατικές θέσεις διπλασιάστηκαν από το 2014 σύμφωνα με την υπουργό της Ένωσης Jitendra Singh»

11 Ιανουαρίου 2023, Φόρουμ Ανατολικής Ασίας

«Ο πρώην πρωθυπουργός του Πακιστάν Ναουάζ Σαρίφ δέχεται πυρά επειδή χρησιμοποίησε σεξιστικά σχόλια εναντίον γυναικών υποστηρικτών του PTI»

27 Οκτωβρίου 2023, Οι καιροί της ΙΝΔΙΑΣ

«Ενίσχυση των δικαιωμάτων των γυναικών στην Ινδονησία»

11 Ιανουαρίου 2023, Φόρουμ Ανατολικής Ασίας

«Φόρος ταμπόν»: Η Ιταλία θα αυξήσει τον ΦΠΑ στα είδη υγιεινής και βρεφικά προϊόντα»

25 Οκτωβρίου 2023, The Local IT

«Το Johannesburg Pride διαδηλώνει για τους LGBTQ+ της Ουγκάντα μετά την ψήφιση νόμου κατά των ομοφυλοφίλων»

28 Οκτωβρίου 2023, News24

«Η κοινότητα LGBTQ της Μαλαισίας χτυπά τον Matty Healy για το φιλί της συναυλίας»

27 Ιουλίου 2023, Euronews

«Η επίθεση του τρανς στρατιώτη υπογραμμίζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι LGBT Ουκρανοί»

18 Αυγούστου 2023, Euronews

«Ο Έλον Μασκ κοροϊδεύτηκε επειδή αποκάλεσε τον Σισζέντερ «Ετεροφυλόφιλη παρωδία»»

31 Οκτωβρίου 2023, Δικηγόρος

«Ο Πάπας Φραγκίσκος υπαινίσσεται την αποδοχή των ευλογιών των ομόφυλων ζευγαριών»

3 Οκτωβρίου 2023, Παγκόσμια νέα